

Tisdagen den 23 februari

Kl. 13.00–15.55
18.00–22.31

---

§ 1 Justering av protokoll

Protokollen för den 26–29 januari och för den 2 februari justerades.

§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot

Följande berättelse hade kommit in från Valprövningsnämnden:

Berättelse om granskning av bevis för ny ledamot av riksdagen och ny ersättare för ledamot av riksdagen

Till Valprövningsnämnden har från Valmyndigheten inkommit dels bevis om att Christian Carlsson (KD) utsetts till ny ledamot av riksdagen fr.o.m. den 11 februari 2021 sedan Désirée Pethrus (KD) avsagt sig uppdraget, dels bevis om att Ulf Lönnberg (KD) utsetts till ny ersättare för ledamot av riksdagen fr.o.m. den 11 februari 2021.

Valprövningsnämnden har denna dag granskat bevisen för den nya ledamoten och den nya ersättaren och därvid funnit att de blivit utfärdade i enlighet med 14 kap. 28 § vallagen (2005:837).

Stockholm den 12 februari 2021

Svante O. Johansson

ersättare för ordföranden

/Agota Földes
sekreterare

§ 3 Avsägelse

Tredje vice talmannen meddelade att *Sofia Fölster* (M) avsagt sig uppdraget som suppleant i riksbanksfullmäktige.

Kammaren biföll denna avsägelse.

§ 4 Meddelande om särskild debatt om Sveriges elförsörjning

Tredje vice talmannen meddelade att på begäran av Sverigedemokraternas riksdagsgrupp skulle en särskild debatt om Sveriges elförsörjning anordnas *fredagen den 5 mars kl. 9.00*.

Från regeringen skulle statsrådet Anders Ygeman (S) delta.

Den inkomna skrivelsen hade följande lydelse:

Begäran om särskild debatt om Sveriges energiförsörjning

Vid årsskiftet stängde kärnkraftsreaktorn Ringhals 1. Problem har där-
efter redan med normalt kallare temperaturer uppstått med att klara kraft-
balansen. För närvarande visar kraftbalansrapporterna på underskott och
Sverige står nu i omedelbart beroende till grannländer för att klara energi-
försörjningen. Import från Danmark, Tyskland, Polen och Litauen innebär
att kolkraft utgör en stor del av energimixen.

Delar av industrin har under de senaste veckorna tvingats dra ned på
sin produktion efter att elpriset rusat. Samtidigt möter storstadsregionerna
en alltmer tilltagande elbrist, då överföringskapaciteten inte är tillräcklig.
Den energipolitiska riktningen riskerar att äventyra riksdagens ambitioner
om elektrifiering i samhället, kring bostadsprojekt, företagsetableringar
och utbyggnad av elektrifierad kollektivtrafik. Den nuvarande energiöver-
enskommelsen, vilken saknar majoritet i riksdagen, har medfört en energi-
kris som därmed går stick i stäv med övergripande intressen om både leve-
ranssäkerhet och utsläppsminskningar.

Historiskt har det svenska kraftsystemet varit i princip fossilfritt och
präglats av hög elkvalitet och god driftsäkerhet, en robust produktions-
apparat och goda marginaler gällande överföringskapacitet. Det har tjänat
Sverige väl och bidragit till att stärka svensk konkurrenskraft.

Den energipolitiska utveckling som ägt rum under de senaste decennierna
innebär dock att planerbar kraftproduktion fått stå tillbaka till förmån för
väderberoende kraftproduktion utifrån politiska ambitioner. Sveriges
nettoexport av el har ökat, men vi har samtidigt blivit avsevärt mer sårbara
i vår energiförsörjning när det blir kallt. Under 2020 var prisskillnaderna
mellan de olika prisområdena störst sedan indelningen genomfördes.
Sverige saknar mål för leveranssäkerhet och tydlighet om vem som lång-
siktigt är ansvarig för landets energiförsörjning. Följden av en långsiktig
utveckling har nu blivit en akut energikris.

Med anledning av detta begär Sverigedemokraterna att en särskild de-
batt äger rum om Sveriges energiförsörjning.

Stockholm den 9 februari 2021

Mattias Bäckström Johansson

Tjänstgörande gruppleddare (SD)

**§ 5 Meddelande om återrapportering från informellt möte med
EU:s stats- och regeringschefer**

Tredje vice talmannen meddelade att *onsdagen den 3 mars kl. 15.00*
skulle återrapportering från informellt möte med EU:s stats- och regerings-
chefer den 25–26 februari äga rum.

§ 6 Meddelande om frågestund

Prot. 2020/21:82
23 februari

Tredje vice talmannen meddelade att frågestund skulle äga rum *torsdagen den 25 februari kl. 14.00.*

§ 7 Anmälan om subsidiaritetsprövningar

Tredje vice talmannen anmälde att utdrag ur följande protokoll i ärenden om subsidiaritetsprövning av EU-förslag hade kommit in:
prot. 2020/21:19 för torsdagen den 21 januari från trafikutskottet,
prot. 2020/21:23 för torsdagen den 11 februari från justitieutskottet och
prot. 2020/21:24 för torsdagen den 11 februari från trafikutskottet.

§ 8 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer

Följande skrivelser hade kommit in:

Interpellation 2020/21:380

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:380 Värnande av träbyggnationer i utomhusmiljö
av Larry Söder (KD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 februari 2021. Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid på grund av redan inbokade engagemang.
Stockholm den 12 februari 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:407

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:407 Statsbidraget till etniska organisationer
av Jonas Andersson i Linköping (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 26 februari 2021. Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 15 februari 2021

Arbetsmarknadsdepartementet

Märta Stenevi (MP)

Enligt uppdrag

Charlotte Kugelberg

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:410

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:410 Sjukersättning efter skönhetsoperationer av Caroline Nordengrip (SD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 16 februari 2021

Socialdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:438

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:438 Analys av omvårdnadsbidraget av Linda Lindberg (SD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 16 februari 2021

Socialdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:439

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:439 Stöd till krisande branscher av Kjell Jansson (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 5 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 11 februari 2021

Finansdepartementet

Magdalena Andersson (S)

Enligt uppdrag

Johan Ndure

Departementsråd

Interpellation 2020/21:442

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:442 Subventionerade anställningar av Magnus Persson (SD)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 12 februari 2021
Arbetsmarknadsdepartementet
Eva Nordmark (S)
Enligt uppdrag
Charlotte Kugelberg
Expeditionschef

Prot. 2020/21:82
23 februari

Interpellation 2020/21:448

Till riksdagen
Interpellation 2020/21:448 Underhållet av våra vägar
av Sofia Westergren (M)
Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 mars 2021.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade resor och arrangemang.
Stockholm den 17 februari 2021
Infrastrukturdepartementet
Tomas Eneroth (S)
Enligt uppdrag
Fredrik Ahlén
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:456

Till riksdagen
Interpellation 2020/21:456 EU-direktiv om minimilöner
av Ludvig Aspling (SD)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2021.
Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 15 februari 2021
Arbetsmarknadsdepartementet
Eva Nordmark (S)
Enligt uppdrag
Charlotte Kugelberg
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:457

Till riksdagen
Interpellation 2020/21:457 Postnord och otillåtet cabotage
av Thomas Morell (SD)
Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 12 mars 2021.
Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade arrangemang.
Stockholm den 15 februari 2021
Näringsdepartementet
Ibrahim Baylan (S)
Enligt uppdrag
Annica Sandberg
Expeditionschef

Interpellation 2020/21:463

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:463 Framtiden för svenskt skogsbruk
av Jessica Rosencrantz (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2021.
Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid
på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 15 februari 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:467

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:467 Stärkta pensionsavsättningar
av Julia Kronlid (SD)

Interpellationen kommer att besvaras torsdagen den 11 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är sedan tidigare inbokade engagemang.

Stockholm den 16 februari 2021

Socialdepartementet

Ardalan Shekarabi (S)

Enligt uppdrag

Marianne Jenryd

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:468

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:468 Kriminalisering av oskuldsintyg och
oskuldoperationer
av Amineh Kakabaveh (-)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade
arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 mars 2021.

Stockholm den 18 februari 2021

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:471

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:471 Mänskliga rättigheter i Kurdistan
av Amineh Kakabaveh (-)

Interpellationen kommer att besvaras tisdagen den 9 mars 2021.

Skälet till dröjsmålet är tidigare inbokade engagemang.
Stockholm den 19 februari 2021
Utrikesdepartementet
Ann Linde (S)
Enligt uppdrag
Anna Hammargren
Expeditionschef

Prot. 2020/21:82
23 februari

Interpellation 2020/21:481

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:481 Åtgärder för att uppfylla klimatmålen
av Jessica Rosencrantz (M)

Interpellationen kommer att besvaras fredagen den 19 mars 2021.
Statsrådet har inte möjlighet att besvara interpellationen inom anvisad tid
på grund av redan inbokade engagemang.

Stockholm den 18 februari 2021

Miljödepartementet

Per Bolund (MP)

Enligt uppdrag

Egon Abresparr

Expeditionschef

Interpellation 2020/21:489

Till riksdagen

Interpellation 2020/21:489 Europeiska miniminivåer
av Jonas Andersson i Skellefteå (SD)

Interpellationen kommer inte hinna besvaras inom tidsfristen.

Skälet till dröjsmålet är tjänsteresor och andra sedan tidigare inbokade
arrangemang.

Interpellationen kommer att besvaras den 19 mars 2021.

Stockholm den 19 februari 2021

Justitiedepartementet

Morgan Johansson (S)

Enligt uppdrag

Jenny Kvarnholt

Expeditionschef

§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott

Följande dokument hänvisades till utskott:

Skrivelse

2020/21:86 till trafikutskottet

Motioner

2020/21:3858 och 3861–3863 till justitieutskottet

§ 10 Covid-19-pandemin och därmed sammanhängande frågor

Socialutskottets betänkande 2020/21:SoU14

Covid-19-pandemin och därmed sammanhängande frågor
föredrogs.

Anf. 1 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD):

Fru talman! I dag debatterar vi socialutskottets betänkande som enbart handlar om covid-19-pandemin. Det är sammanlagt 120 yrkanden som vi riksdagsledamöter skrev under höstens allmänna motionstid i september förra året. Förslagen speglar de erfarenheter vi hade då.

Jag är exempelvis glad över att regeringen har lyssnat på vårt yrkande om att säkra en fungerande läkemedelsförsäkring för alla de vacciner som blir aktuella. Det är avgörande att den finns på plats som en del i att säkerställa en trygg och effektiv vaccinering. Det är också glädjande att regeringen har lyssnat till våra krav på förbättrad tillgång till skyddsutrustning inom omsorgen. Vi har också här i kammaren lyft att assistansanordnare ska omfattas av ersättningen för covid-19-relaterade kostnader, vilket nu är fallet.

Fru talman! Andra saker har inte genomförts än fast de är akuta och angelägna. Låt mig få återkomma till detta. Men först några ord om svårigheten att navigera när en hel värld drabbas av ett nytt virus.

Coronaviruset sars-cov-2 var okänt för de flesta av oss i januari 2020. I dag vet vi betydligt mer, men ständigt kommer ny kunskap om hur viruset beter sig och hur det muterar samt om hur sjukdomen covid-19 utvecklas och ska behandlas på bästa sätt. Kombinationen av att pandemin sätter sjukvården under hård press, att dödstalen är alldeles för höga och att kunskapsutvecklingen går snabbt ställer krav på att vi i realtid kan bestämma strategi och agera.

Transparens är då en avgörande beståndsdel i krishanteringsarbetet. Detta för att allmänheten, men också vi partier i opposition, ska få förtroende för de åtgärder som myndigheter och regeringen föreslår. Om vi inte får del av underlagen och skälen bakom de råd och rekommendationer som ges finns en risk för att följsamheten minskar och därmed en risk för att smittspridningen inte hindras i tillräcklig grad.

Under den första delen av pandemin var det inte offentligt hur många intensivvårdsplatser vi hade i landet. Detta berodde delvis på att det saknas nationell information om sådant i ett system med 21 självstyrande regioner. Men det sas också att den informationen var känslig av säkerhetsskäl och därför inte kunde bli offentlig.

Så småningom ändrades detta, och det gavs viktig daglig information om hur många platser som behövdes för att covid-drabbade skulle kunna behandlas tillsammans med andra intensivvårdspatienter, men också om hur många platser vi hade som buffert. Jag tror att det ökade förståelsen för konsekvensen av covid-19 när vi såg hur sjukvården upprepade gånger tvingades ställa om för att skapa fler intensivvårdsplatser och när vi såg hur stor andel av platserna som var belagda av covid-19-patienter. Min uppfattning är att det är relevant för oss alla att ha den sortens kunskaper och andra kunskaper för att förstå hälso- och sjukvårdens utmaningar under pandemin.

På samma sätt var det bra att regeringen hörsammade Kristdemokraternas och andra partiers krav i början av mars förra året om en bättre nationell kommunikation från Folkhälsomyndigheten till allmänheten. Vid den tidpunkten, i början av mars, fick man skrölla långt ned på myndighetens hemsida innan man hittade något om det nya viruset. Det hela gav ett intryck av att det inte var så viktigt.

Men regeringen lyssnade, och de dagliga presskonferenserna infördes genom ett regeringsbeslut. Det var ett ovanligt men klokt beslut eftersom en av de viktigaste delarna i hanteringen av en pandemi är att allmänheten får tillgång till information på ett tillförlitligt och lättillgängligt sätt.

Fru talman! Det har varit en återkommande dragkamp mellan de olika delarna när det gäller ansvarsfrågan. Det har varit oklart om flera olika avgörande insatser skulle hanteras av regionerna och kommunerna var för sig eller om staten skulle ansvara för en nationell samordning.

Vi kristdemokrater är glada att regeringen har hörsammat en del av de förslag när det gäller ökad nationell samordning som vi har lämnat i samband med de skrivelser vi lämnar till regeringen när partiledarna samlas för samtal med statsministern. Det gäller exempelvis att Socialstyrelsen fick ett nationellt ansvar för att säkerställa tillgång till skyddsutrustning och för att samordna behovet av intensivvårdsplatser över landet.

Men vi kristdemokrater anser att regeringen behöver fatta fler beslut för att öka det nationella ansvaret. Det är orimligt att 21 olika regioner och 290 olika kommuner ska behöva hitta egna lösningar när vi befinner oss mitt i en brinnande global kris. Vi har exempelvis saknat en nationell plan för testning och smittspårning. Det har alltför ofta blivit diskussioner mellan regeringen och regionerna om vad som beslutats. Ansvaret för detta ligger på båda parter, men ytterst är det ändå regeringen som styr riket och måste säkerställa att testning och smittspårning sker i tillräcklig omfattning.

I dag har vi, enligt uppgifter från regeringen, ungefär dubbelt så stor kapacitet för testning jämfört med den kapacitet som används. Vi behöver utnyttja den fulla nationella kapaciteten för att bryta såväl den allmänna samhällsspridningen som de klustersmittor vi ser uppstå just nu. Jag yrkar därför på att vår reservation nummer 1 om en nationell plan för testning och smittspårning prövas av kammaren. Detta är en mycket viktig del i det arbete som nu måste göras under hela året, inte minst med tanke på de olika mutationer av viruset som finns.

Fru talman! Låt mig avslutningsvis lyfta ett annat område som kräver ett större engagemang från oss alla. Det handlar om alla dem som drabbats av det som kallas långtids-covid. Särskilda resurser har ställts till förfogande för detta, men det krävs betydligt mer och i närtid. Människor är drabbade nu och har svårt att få den vård och behandling de behöver. Många av dem pekar på behovet av tvärprofessionell vård, och professionen, vårdens medarbetare, efterfrågar nationella riktlinjer och resurser för att kunna ge rätt vård.

Socialstyrelsen har utlovat nationella riktlinjer senare i vår. Jag förstår problemen med att ta fram riktlinjer när det saknas fullskaliga studier som kan säkerställa evidens. Men andra länder har kommit längre, och vi borde kunna göra mer i närtid för att ge hjälp till dem som drabbats av långtids-covid. Det handlar framför allt om behandling men också om ekonomisk trygghet genom socialförsäkringssystemet.

Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Fler än 12 600 svenskar har hittills dött med covid-19. Det är en alldeles ohygglig siffra och ett alldeles ohyggligt misslyckade.

Vi är alltså mitt uppe i pandemin, och en tredje våg kan mycket väl vara nära förestående. I detta läge ska man naturligtvis vara försiktig med att dra långtgående slutsatser om vad som har gått fel. Samtidigt måste alla ansvariga lära av de misstag som har begåtts för att vi ska kunna åtgärda brister i den svenska coronastrategin och den svenska coronahanteringen. Detta är bokstavligt talat livsviktigt, men regeringens självkritik lyser tyvärr med sin frånvaro.

En helt central del i regeringens coronastrategi har varit att skydda de äldre. Ambitionen att skydda de äldre är och har varit helt rätt. Äldre löper nämligen en kraftigt förhöjd risk att dö om de smittas av det virus som orsakar sjukdomen covid-19. Men strategin att skydda de äldre har misslyckats, som Coronakommissionen konstaterade.

Misslyckandet beror enligt kommissionen på en lång rad faktorer. Inte minst pekar man på strukturella brister inom äldreomsorgen i form av bland annat en fragmenterad organisation och behov av högre bemanning och ökad kompetens. Det är brister som regeringen ytterst bär ansvar för. Det är nämligen regeringen som enligt regeringsformen bär det yttersta ansvaret och styr riket, påminner kommissionen.

Vidare pekar Coronakommissionen på att det i våras tog alldeles för lång tid innan äldreomsorgens särskilda problem och brister uppmärksammades. Regeringen och dess myndigheter hade fokus på hälso- och sjukvården. Äldreomsorgen glömdes bort eller kom i bästa fall i andra hand. Stöd och insatser riktade mot äldreomsorgen kom för sent, och den stora bristen på skyddsutrustning i kombination med frånvaron av tydliga riktlinjer ledde till en ökad smittspridning, är bedömningen.

I detta sammanhang vill jag lyfta fram Moderaternas förslag i detta betänkande om att ge Inspektionen för vård och omsorg i uppdrag att särskilt följa upp och utvärdera att rekommendationerna för skyddsutrustning efterlevs.

Fru talman! Den grundläggande orsaken till att strategin att skydde de äldre har misslyckats och till att så många svenskar har dött med covid-19 är den stora allmänna smittspridningen i vårt samhälle. Också för detta misslyckade vilar ansvaret tungt på regeringens axlar. Regeringen har under pandemin varit senfärdig och reaktiv i stället för snabbfotad och proaktiv. Detta får inte upprepas nu, inför en tredje våg.

Vi moderater kräver därför att regeringen bättre förbereder Sverige. En konkret handlingsplan inför en tredje våg behövs omedelbart. Vi vill bland annat se tydligare krav på munskydd och mer av regler i stället för rekommendationer. Absolut centralt är också att testa och smittspåra mer och bättre.

Från Moderaternas sida efterlyser vi ökad samordning och mer nationellt ledarskap. Sedan pandemins början har vi bland annat fört fram att Sverige behöver en nationell sammanhållen strategi för testning, smittspårning och isolering, alltså precis det som Acko Ankarberg Johansson just tog upp. Detta gäller fortsatt, trots att vi nu har levt med pandemin i över ett år. Därför, fru talman, vill jag yrka bifall till reservation 1.

Vi ser alltså fortsatt stora problem och allvarliga brister i det mest grundläggande smittskyddsarbetet. Regioner har exempelvis vid upprep-

ade tillfällen larmat om bristande smittspårning, och Sverige saknar alltså en smittspårningsapp. Användningen av antigenester, snabbtester, är låg, trots att de har visat sig vara ett bra verktyg för att förhindra så kallad asymtomatisk smittspridning. Med snabbtester kan personer som är smittade men inte uppvisar symtom fångas upp innan de exempelvis påbörjar ett arbetspass i äldreomsorgen eller i hälso- och sjukvården.

Sverige borde också sekvensera betydligt fler positiva covid-19-provsvär för att få bättre koll på förekomsten av de olika nya virusmutationerna. Det är bara på detta sätt som vi kan få det beslutsunderlag som vi behöver för kunna vidta kraftfulla och riktiga åtgärder för att i tid förhindra en ökad spridning av mutationerna. Vårens misstag får inte upprepas.

Fru talman! Vi moderater har också kämpat för att smittskyddsåtgärder ska gå hand i hand med ekonomisk kompensation till drabbade. Moderaternas besked är klart och tydligt: Vi ska stoppa smittan men rädda jobb och företag.

När regeringen sent omsider lade fram sitt förslag till pandemilag till riksdagen villkorade vi vårt stöd med krav om att de företag och verksamheter som drabbas av åtgärder beslutade med stöd av den nya lagen skulle få ekonomisk kompensation. I förra veckan presenterade regeringen en nedstängningsförordning med stöd i pandemilagen för att vid behov kunna göra långtgående nedstängningar. Det är för det första anmärkningsvärt att regeringen först ett år in i pandemin har skaffat sig de befogenheter som man borde ha haft för länge sedan. För det andra är det anmärkningsvärt att regeringen när förordningen presenterades inte samtidigt gav besked om hur företag och andra som drabbas ekonomiskt ska få kompensation. Här vill jag därför påminna regeringen och regeringspartierna om riksdagens krav om att drabbade verksamheter ska ersättas.

Fru talman! Detta anförande är kanske ett av de allvarligaste jag har hållit i denna kammare. Men läget är allvarligt, och Moderaternas kritik mot regeringen är omfattande. Samtidigt finns ett ljus i tunneln: vaccin. En snabb och framgångsrik vaccination kan rädda liv, företag och jobb men förutsätter att regionerna får utlovade leveranser av vaccin liksom att befolkningen är välinformerad och villig att låta sig vaccineras. Därför behöver också en bred informationskampanj påbörjas nu.

Anf. 3 PER RAMHORN (SD):

Fru talman! I dag ska vi debattera covid-19-pandemin och frågor som hör till detta område. Därför vill jag först och främst tacka den personal inom sjukvården och äldreomsorgen som har gjort storartade insatser under denna svåra tid. Utan deras insatser hade vården inte fungerat. Tack ännu en gång!

Fru talman! Jag ska ta med er på en kort tillbakablick över det coronaår som har gått.

Den 28 februari förra året sa socialministern i radion att Sverige har en god beredskap inför ett eventuellt coronautbrott. Den 11 mars konstaterades det första dödsfallet av detta virus i Sverige. Nu, snart ett år efter socialministerns uttalande, har närmare 13 000 människor avlidit av covid-19 i Sverige. Hur kunde det gå så fel?

Sverige har sedan starten av pandemin haft högre dödstal än övriga nordiska länder. Under förra våren förklarades de höga dödstalen med att

smittan hade tagit sig in på äldreboenden. Nu, ett år senare, finns samma tendens.

Sverige fortsätter att sticka ut med höga dödstal jämfört med övriga nordiska länder. Tre av fyra döda av covid-19 i Norden är svenskar.

Regeringen och Folkhälsomyndighetens strategi var att till varje pris skydda riskgrupperna från att smittas. Särskilt viktigt var det att hindra smittan från att ta sig in på landets äldreboenden. Man kan nu konstatera att man har misslyckats med det på ett katastrofalt sätt och att både personalen och de äldre har fått betala ett högt pris. För många som arbetar eller har arbetat inom äldreomsorgen kom detta inte som en överraskning. Det var nog bara regeringen och eventuellt ansvariga myndigheter som inte såg detta komma.

Under årtionden har man skurit ned på antalet platser på äldreboenden, vilket har inneburit att bara de absoluta sköraste har fått möjlighet att flytta in på dessa boenden. Man ska också komma ihåg att äldreboenden inte är byggda för att hindra smittor. Vi vet till exempel hur svårt det är att hindra den årligen återkommande vinterkräksjukan och andra infektioner från att ta sig in och spridas mellan avdelningarna på boenden.

När regeringen tillät en högre smittspridning i samhället än man gjorde i våra nordiska grannländer kunde detta bara innebära en katastrof. Att detta kom som en överraskning för regeringen är för många helt obegripligt. Regeringens senfärdighet när det gällde fungerande åtgärder och myndigheternas otydlighet om vilken skyddsutrustning som skulle användas är en bidragande orsak till utvecklingen med höga dödstal inom äldreomsorgen.

Detta bekräftas också i Coronakommissionens första betänkande. Där riktar de svidande kritik mot regeringen och myndigheter när det gäller deras hantering av coronaviruset. Regeringens och myndigheternas åtgärder för att skydda de äldre kom för sent och var otillräckliga, enligt kommissionen.

Det nationella besöksförbudet infördes av regeringen den 1 april. Då hade redan 90 kommuner bekräftade eller misstänkta fall av smittade på sina boenden runt om i landet.

Andra nordiska länder införde besöksförbud betydligt tidigare. Danmark införde besöksförbud på äldreboenden redan den 18 mars.

Det är med stor sorg och med stor skam som man kan konstatera att de äldre fick betala priset och att det var högt. De som skulle skyddas mest värnade vi minst.

Det är faktiskt uppenbart att Sverige i många fall agerat för långsamt. Testningen kom igång alldeles för sent. Policyn kring smittspårning och isolering av smittade var alldeles för slapp. Arbetet med pandemilagen påbörjades alltför sent. Rekommendationer om munskydd i kollektivtrafiken började gälla först nu i januari.

Fru talman! Det är viktigt att fastställa vem som bär ansvaret för de fel som har gjorts. Det är inte minst viktigt för alla de tusentals anhöriga som har förlorat någon närstående, men också för att denna tragedi aldrig mer ska upprepas. Coronakommissionen är tydlig med vem som bär ansvaret. Regeringen styr riket. Därför vilar det yttersta ansvaret på denna regering och tidigare regeringar.

Fru talman! Nu står vi troligtvis inför en tredje våg. Smittspridningen ökar återigen i de flesta regioner. Dessutom måste vi hantera det muterade

viruset, som uppenbarligen finns i de flesta regioner. Läget är mycket, mycket allvarligt, och vi får inte upprepa de misstag som gjordes i våras.

Det är nu viktigt att kommuner och regioner får de verktyg som krävs för att trycka tillbaka smittspridningen så mycket som möjligt men också att regeringen använder den nya pandemilagen, så att det inte blir som i våras med den tillfälliga ändringen av smittskyddslagen. Den gav regeringen möjlighet att vidta åtgärder, men man valde att inte agera trots att ca 500 personer i veckan avled mellan den 18 april och den 30 juni.

Men det handlar också, fru talman, om att förhindra att fler drabbas av långvarig sjukdom. Tusentals svenskar har redan drabbats av långvariga symtom efter en covid-19-infektion, och det kommer att bli en utmaning för svensk sjukvård att möta alla dessa patienter och att ge dem rätt hjälp.

Sverige behöver tydliga riktlinjer för utredning, behandling och rehabilitering vid långvarig covid-19. Det krävs även mer resurser till forskning om långtidseffekterna av sjukdomen.

Men, fru talman, vi måste också göra som i Danmark och Storbritannien: inrätta speciella mottagningar för dem – både barn och vuxna – som har drabbats av långvariga symtom. Det är oerhört viktigt att snabbt fånga upp dessa patienter. Då kan vi förhoppningsvis minimera effekterna av denna förödande sjukdom.

Fru talman! Sverigedemokraterna har väckt en särskild covid-19-motion med sammanlagt 56 yrkanden. Men för tids vinnande kommer jag att yrka bifall bara till vår reservation 23.

Anf. 4 ANDERS W JONSSON (C):

Fru talman! Det vi debatterar i dag är alltså resultatet av ett antal motioner, som lämnades in under allmänna motionstiden, som handlar om just covid-19. När man läser betänkandet ser man att det var en helt annan tid när motionerna skrevs. Smittspridningen hade minskat efter den första vågen. Det var ganska få som smittades. Nu är läget ett helt annat.

Senaste siffran för antal döda med covid-19 är 12 649. Det är en siffra som faktiskt är rätt svår att förstå. Man brukar i stället använda sig av begreppet överdödlighet för att kunna jämföra över tid och framför allt med andra länder. Man kan titta på den siffran i Sverige. Man ska alltså tillbaka till åren när spanska sjukan grasserade för att hitta en lika allvarlig situation.

Vi har dessutom fått se ett antal människor som drabbats av kronisk covid-19. Det är alltså när man efter genomgången infektion får mycket, mycket långdragna symtom. Så många som upp till 10 procent av dem som har gått igenom en covid-19-infektion kan komma att drabbas av kronisk covid-19.

Därtill kommer förstås de ekonomiska konsekvenser som detta har fått för vårt land. Ett stort antal företag inom transportbranschen, besöksnäringen och inte minst restaurangbranschen har drabbats stenhårt.

Något som varit genomgående under detta första år tycker jag är att vi i Sverige, och framför allt regeringen, ständigt har legat steget efter. Ta en sådan viktig sak som testning! I förhållande till andra länder tog det lång tid innan vi i Sverige kom igång på allvar med testningen. Vi ser nu att man i andra länder använder snabbtester i väldigt stor omfattning. Även där ligger vi efter. Snabbtester har brister, men de skulle ändå kunna vara ett viktigt verktyg för att pressa tillbaka infektionen.

Smittspårningen kom inte igång som den skulle, och där har vi fortfarande problem. När man pratar med smittskyddsläkare och engagerade inom smittspårningen runt om i Sverige beskriver de på många sätt en ganska besvärlig situation. Det är ingen nationell samordning. En smittspårare sa: Det är ständigt de här regiongränserna. Så fort jag spårar smittan fram till en länsgräns måste jag likt sheriffen i vilda västern stanna och vänta på att de kommer från andra sidan och tar vid. Så här skulle det inte behöva vara i Sverige.

Vi har problem med lagstiftning. Redan under våren upptäckte vi att vi inte hade en fungerande lagstiftning i Sverige för att kunna bekämpa en pandemi. Smittskyddslagen räckte helt enkelt inte till. Den var avsedd att bekämpa enstaka fall av klamydia eller salmonella, inte tiotusentals smittade i en pandemi.

Här har vi från Centerpartiet legat på ordentligt, och vi fick riksdagen med oss under hösten.

Först den 8 januari, nästan ett år efter att landet drabbades av pandemin, kunde vi här i riksdagen besluta om en pandemilag. Och det är först nu som regeringen har skaffat sig de riktigt effektiva verktygen för att kunna stänga delar av verksamheter och kunna pressa tillbaka pandemin – detta ska börja gälla i mars.

Vaccineringen har varit ytterligare ett bekymmer. Det är klart att man redan från början någonstans såg ljuset i tunneln i form av vaccination. Men trots att man såg det för länge sedan var det först på nyåret som vi i Sverige fick ett fungerande system för att rapportera vaccinationer. Det nationella vaccinationsregistret skulle förstås ha kunnat vara på plats betydligt tidigare.

Informationskampanjen har inte kommit igång som den ska. Prioriteringsordningen har lämnat mycket övrigt att önska – det finns snart 21 olika tolkningar av vad som är prioriterat och inte, fru talman.

Det som kanske är mest bekymmersamt är att det inte verkar finnas någon plan B. Vi har sett att det har blivit förseningar av vaccinleveranser. Det kan komma att bli ytterligare förseningar, och då måste det finnas en plan B. Hur ska vi, om det blir förseningar av leveranserna internationellt, kunna vaccinera väldigt många människor under maj och juni?

Det finns ett antal områden där vi tyvärr har legat steget efter.

Ytterligare en sak som jag har reagerat på är benägenheten att hela tiden skylla på andra. Vi hörde det senast i *Ekots lördagsintervju* nyligen. Där började ett statsråd med ett helt annat ansvarsområde peka ut vilka regioner som nog hade gjort fel.

Från Centerpartiets sida är vi beredda att ta ansvar. Vi sitter och styr i 200 av 290 kommuner. Vi är ansvariga för att få ordning på den svenska äldreomsorgen, så att man kan få vettig avancerad sjukvård på äldreboenden och inte ska behöva åka ambulans i en timme till en akutmottagning för att få ligga på en brits.

Vi styr i 19 av 21 regioner. Vi är beredda att ta ansvar där för att se till att vi kan hantera både pandemin och alla de operationer och åtgärder som har skjutits på framtiden.

Vi är beredda att ta ansvar för att vi ska ligga steget före, för nu, fru talman, är läget allvarligt. Vi har ytterligare mutationer på väg in. Vi står i vad som allt tydligare är början på en tredje våg. Vi har även bekymmer med vaccinationerna. Här gäller det, fru talman, att vi tillsammans tar an-

svar på alla nivåer och framför allt att vi fortsättningsvis under den tid vi har innan vi kan pressa tillbaka pandemin äntligen kan se till att ligga steget före.

Jag står bakom de reservationer som Centerpartiet har gjort i betänkandet men väljer att yrka bifall endast till reservation 14.

Anf. 5 KARIN RÅGSJÖ (V):

Fru talman! Nästan 13 000 döda – och så många inom äldreomsorgen, en äldreomsorg som vi borde skämmas för med timanställda och brist på utbildning, brist på arbetsledning, brist på skyddsutrustning och brist på sjukvård och geriatriska mottagningar. Att skära i välfärden under flera mandatperioder och regeringar kostar, och under pandemin har det kostat liv.

Fru talman! Det som är tydligt är att vi vid nästa kris måste ha en nationell styrning. Sveriges decentraliserade styrning har försvårat bekämpningen av pandemin. Det måste snabbt kunna tas fram provtagnings-system, smittspårningskapacitet och stöd till underbemannade verksamheter för att kunna ge svårt sjuka rätt vård. Allt måste bli bättre.

Regeringen, de 21 regionerna – varav 13 styrda av Moderaterna och Kristdemokraterna och 19 av Centerpartiet – 290 kommuner och Sveriges Kommuner och Regioner med starka olika politiska incitament – hur blev det? Blev det bra? Jag är skeptisk.

Vid nästa kris måste regeringen skapa en politisk styrgrupp med samtliga partier, som i ett krig. Vi har haft en strategi som hela tiden har förändrats och har sett till hela folkhälsan. Om jag inte missminner mig kom inget parti med en egen strategi. Däremot har vi droppat in förslag längs vägen, och det är väl bra.

Allt är inte fel. Allt är inte rätt. De svartvita diskussioner som gått fram och tillbaka under pandemin har i viss mån varit helt kontraproduktiva och skapat en hotbild som vi nu kan se mot myndighetspersoner, forskare och journalister. Det är ganska illa, tycker jag.

Fru talman! Fungerande beredningsplaner och rutiner måste finnas innan en kris bryter ut. För sent och för lite kan inte vara utgångspunkten. Nationella lager ska innehålla nödvändiga artiklar som har tillräcklig hållbarhet – omsättningslager, som det heter. Frågan kan inte vara *om* utan snarare *hur* vi ska bygga upp nationella lager för beredskap vid kris, för när pandemin drog igång fanns inget lager.

Socialstyrelsens riktlinjer om tillgång till förbrukningsmateriel inom vården vid kriser prioriterades bort av regionerna, vilket jag måste säga är helt sanslöst, fru talman. Läkare på Södersjukhuset i Stockholm gjorde visir av overheadpapper. Äldreomsorgen stod i minst en månad utan skyddsutrustning. Det är skamligt att de stora regionerna Stockholm, Skåne och Västra Götaland som drabbades så hårt av pandemin stod utan lager och förlitade sig på tesen just-in-time som vilken bilfabrik som helst.

Enligt *Ekot* saknade Sveriges tre största regioner tillräckligt stora lager när pandemin bröt ut. Regionerna begärde i höstas 7,7 miljarder kronor i ersättning av regeringen, för det är ju den dealen man har med regionerna. 70 procent handlar om inköp av skyddsutrustning till personalen inom sjukvården. Att köpa in skyddsutrustning och andra nödvändiga artiklar mitt under pandemin är dyrt. Regionerna ska ha ett lagerkrav på sig att

åtminstone ha pandemilager för tre månaders förbrukning. Det borde vi lagstifta om.

Fru talman! Krisberedskapen måste även innefatta möjligheter till nationell produktion av skyddsutrustning för personal inom vård och omsorg. Vi ska kunna vara helt oberoende i en stor pandemi. Offentligt finansierade privata vårdenheter ska omfattas av statens krisberedskap och ha samma krav på sig som kommunala verksamheter. Samtliga privata vårdföretag med avtal från regioner ska enligt lag ingå i regionernas och statens krisberedskap. Jag yrkar därmed bifall till reservation 10.

Fru talman! Antalet vårdplatser per invånare har mer än halverats sedan 1994. Det är lägst inom EU. Vi anser att regeringen bör ta initiativ till en nationell strategi för att titta på tillräckligt många vårdplatser utifrån demografiska behov, krisberedskap och långsiktiga kompetensbehov. Det krävs mer personal vid nästa kris. Utan luft i systemen har personalen fått slita ont, och det behövs en stor insats för att öka bemanningen inom offentlig vård.

Jag vill tacka all sjukvårdspersonal och omsorgspersonal. Vi kan applådera tills händerna blöder, men vad ni behöver är resurser för att få en bra arbetsmiljö och löner som avspeglar ert ansvar för liv och död, vilket man verkligen har kunnat se under den här pandemin.

Fru talman! Vi ser i dagsläget hur beroende vi är av läkemedelsindustrin och deras leverans av vacciner. Att det finns vaccin över huvud taget måste jag säga är fantastiskt, men beroendet av läkemedelsbolagen och vaccinproducenterna kan inte fortsätta på det här sättet. Vänstern vill utreda förutsättningarna för offentligt ägd tillverkningsindustri av vaccin.

Covid-19 och klass hänger ihop, som alltid när det gäller klass och hälsa. Det var ju taxichaufförerna som körde hem smittad medelklass från Alperna efter sportlovet. Vi behöver mer klassfokusering, göra testning och vård mer tillgängligt och erbjuda flexibla tider för testning. Ingen ska vara beroende av digitala lösningar för att testa sig.

Vi måste minska risken för infektioner på arbetsplatserna. Är du sjuk ska du stanna hemma med sjukpass. Karensdagar sprider alltid smitta, kan man säga. Vi måste se till att de som har stora problem i flera månader efter covid-19 får den vård de behöver. Det är oerhört viktigt att vi bygger upp de systemen så snabbt som möjligt.

Vi måste också förbereda oss på att den psykiska hälsan blir sämre efter covid-19. Det handlar om ständigt rädsla i över ett år, arbetslöshet, unga som har satt livet på vänt och äldre som inte har fått träffa sina anhöriga. Vi har allt att vinna på att öka resurserna mot psykisk ohälsa.

Nu måste vi arbeta för att göra vaccinationen tillgänglig för alla på kvällar och helger och med massvaccinering på stora ställen. Vi kan! Det är fantastiskt med vaccin. Vi ska också följa riktlinjerna. En del regioner har tyvärr inte gjort det. I Stockholmsregionen har 70 procent av dem som har vaccinerats varit under 70 år.

Jag yrkar som sagt var bifall till reservation 10.

Anf. 6 BARBRO WESTERHOLM (L):

Fru talman! De motioner som vi har att behandla är skrivna när vi hade mycket mindre erfarenhet av den här pandemin än vad vi har i dag. Jag vill därför ta upp vad jag tycker att vi ska göra framöver med den kunskap som vi har fått.

Först vill jag lyfta fram de motioner som Liberalerna har väckt här, framför allt den om läkemedelsberedskapen som har visat sig brista väldigt, något som flera har påpekat. Jag har faktiskt själv varit ansvarig centralt för Sveriges läkemedelsberedskap, och det här är inte svårt att lösa om man har ett centralt lager, rutiner för hur man ska omsätta lagret och en lista på vilka läkemedel som ska finnas där, för det är alls icke alla som vi har godkända i Sverige som ska finnas där. Det ska också finnas rutiner för när man får låna ur lagret.

Jag yrkar bifall till reservation 17 under punkt 4 och övergår sedan till pandemin, där ju Coronakommissionen har kommit med väldigt viktiga påtalanden som vi ska lära av och ta med oss i kommande pandemier – för de kommer att komma.

När det gäller besöksförbudet kom det i en situation då vi var lite grann gripna av panik. Men besöksförbudet ska ordnas på ett annat sätt. Man ska kunna få besök av sin närmast anhöriga, som vid besök också kan avlasta personalen på boendena med det sällskap och livskvalitet som kan förmedlas. Nu har det tagit mycket tid för personalen att försöka tillgodose de mest basala kontaktbehoven.

Det bistra är ju att besöksförbudet, som alltså är olagligt, fortsätter. Ett av de värsta exemplen jag fått i dag gäller ett boende där alla är vaccinerade, både boende och personal, men där besöksförbudet fortsätter. Anhöriga får inte komma och besöka boendet. Då undrar jag ju hur man har tänkt.

Det måste alltså vara tydligt inför kommande pandemier hur man ska ordna dessa besök. Detsamma gäller dem som vill flytta; i somras hade vi bekymmer med dem som ville isolera sig i sina fritidshus och hade behov av hemtjänst. Där måste man också klara ut hur det kan ordnas på ett bra sätt.

När det gäller läkemedelsindustrin har vi i ganska många år krävt att läkemedel ska prövas på den patientgrupp som ska använda dem. Först upptäckte vi att kvinnor inte var med i kliniska prövningar, och det var för att man inte ville riskera att pröva ett läkemedel på någon som var gravid. Nu är det en jämn fördelning när man prövar. Men kravet att pröva på årsrika har också funnits, och därför är det mig en gåta att Astra inte lade upp sin prövning så att tillräckligt med årsrika människor var med. I dag sitter vi därför med problem när det gäller användningen av vaccinet från Astra.

När det gäller regionernas vaccinstrategier är de mycket olika. Jag vet regioner där man nu har gått in i fas 2 och börjat vaccinera 70-plussare, men för oss i Stockholm är mitt stalltips april. Detta försämrar naturligtvis människors tillit till beslutsfattare och till dem som lägger upp det hela – i synnerhet när man får läsa att de som går på vårdgymnasium går före multisjuka 90-plussare. Det är liksom lite svårsmält. Vi måste alltså få fram en tydlig vaccinationsstrategi med prioriteringar som människor förstår och som man inte avviker ifrån lite hit och dit.

Vi måste hela tiden lära. Det blir mycket viktigt när Coronakommissionen lite längre fram kommer med nästa betänkande – vad kan vi lära, och vad kan vi göra bättre?

Under den förra debatten kände jag att jag hade varit nästan lite sur och grinig, så jag avslutade med vad jag trodde var en solskenshistoria om en kär, frisk och aktiv granne som firade sin 80-årsdag med covid-19 på Sankt

Görans sjukhus. Jag berättade att han efter två veckor piggnade till och bad om en öl, och då log ni allihop. Han dog fyra dagar senare.

Den här generationen har förespeglats prioritering när det gäller vaccinationer och känner sig inte prioriterad. Det är inte roligt. Man börjar tala om att detta med att stupa på målsnöret är en realitet, och en diskussion vi för handlar om att vi döstädar. Det här är inte bra. Vi lever i Sverige, ett välfärdssamhälle som borde kunna kommunicera, förklara och organisera vården så att man känner sig trygg med att man finns med och inte behöver riskera att dö på målsnöret.

Anf. 7 MIKAEL DAHLQVIST (S):

Fru talman! Vi befinner oss i en global kris, en coronapandemi, som har lett till omfattande konsekvenser för hela samhället – många sjuka, en kraftig belastning på sjukvården, en svår vårdskuld, höga dödstal, högre arbetslöshet och försämrad ekonomi. Många människor har förlorat nära och kära. Många lider av isolering och ensamhet. Virusets slår brutalt hårt mot vårt samhälle. Vissa drabbas lindrigt medan andra blir svårt sjuka, och några som drabbas får kroniska symtom.

Kunskapen om viruset ökar varje dag, men fortfarande finns det mycket att forska om. Vi vet att hög ålder är en riskfaktor, och därför är strategin att skydda våra äldre. Konsekvenserna har dock blivit att många har drabbats av psykisk ohälsa till följd av isolering och ensamhet. Men psykisk ohälsa drabbar inte enbart äldre; elever och studenter har det tufft med bland annat distansutbildning, och även de som jobbar hemifrån tycker att det är jobbigt att få ihop rutinerna och känner sig ensamma. Det oroar mig vilka följder pandemin kommer att få för vår psykiska hälsa.

Fru talman! Ödmjukt konstaterar jag att varken Sverige eller övriga världen var tillräckligt förberedd på pandemin, trots kunskapen om att pandemier återkommer i olika tidsrum. Därför är det särskilt viktigt att vi vänder och vrider på varje sten. Olika åsikter och idéer berikar sakfrågan och gör att vi samtidigt hanterar krisen på ett effektivare sätt, nu och framöver. Men samtidigt måste vi ha flera bollar i luften och vara medvetna om att saker kunde ha gjorts annorlunda med nuvarande kunskap. Jag tycker ändå att regeringen, tillsammans med myndigheterna, har agerat kraftfullt utifrån kunskapsläget.

För cirka ett år sedan utlyste WHO en global pandemi. Kunskapen var då begränsad, men i dag är kunskapsläget betydligt bättre gällande hur viruset smittar och vilka komplikationer man kan få av sjukdomen. Nya rön tillämpas redan i sjukvården, vilket förkortar vårdtiden och minskar dödligheten. Vaccinering har redan inletts och sker i olika faser beroende på vilken riskgrupp du tillhör. Vi börjar med att skydda våra äldre och personal inom vård och omsorg.

Sveriges pandemistrategi bygger på att vi ska skydda våra äldre och våra riskgrupper. Vi vill också ha en så låg smittspridning som möjligt och därmed ge vår hälso- och sjukvård bra möjligheter att hantera situationen. Det bygger också mycket på den enskildes ansvar att, genom kunskaps- spridning, veta hur man ska bete sig. Strategin måste vara långsiktig och hållbar. Besluten som tas grundar sig på vetenskap och beprövad erfarenhet, och de tas i nära samarbete med våra myndigheter och experter. Det är ett klokt angreppssätt.

Även om vi inte var tillräckligt förberedda fanns frågan med på vår dagordning. Regeringen fattade redan 2018 beslut om att tillsätta en utredning om hälso- och sjukvårdens beredskap och förmåga vid kris.

Fru talman! Riksdag, regering, myndigheter med flera har vidtagit flera åtgärder med anledning av covid-19-pandemin. Flera propositioner har lagts fram som inneburit stora ekonomiska kompensationer till regioner, kommuner, företag och kultur- och föreningsliv. Förenklingar och förbättringar har gjorts i arbetslöshetsförsäkringen och sjukförsäkringen – beslut som har fattats med bred enighet i riksdagen. Smittbekämpningen ska inte hindras av bristande ekonomiska resurser.

Redan 2020 tillsattes Coronakommissionen av regeringen, och den har i uppdrag att granska regeringens, myndigheters, regioners och kommuners åtgärder för att begränsa spridning av sjukdomen. Kommissionen ska också göra en internationell jämförelse av åtgärder och deras effekt. Kommissionen har ett stort arbete framför sig som berör många delar. Den kommer att utvärdera och analysera det mesta som har med pandemin att göra.

Ett första delbetänkande har lämnats om äldreomsorgen under pandemin. Det konstaterades där att svensk äldreomsorg var oförberedd och att de åtgärder som sattes in var sena och i vissa delar otillräckliga. Att redan nu i processen börja peka ut syndabockar är fel. Låt oss invänta hela underlaget för att kunna dra rätt slutsatser! Men självklart fanns det brister, vilket inte minst de höga dödstal vi ser på våra äldreboenden och inom hemtjänsten vittnar om.

Regeringen har också tillsatt en utredning om att föreslå en äldreomsorgslag. Målsättningen är bland annat att säkerställa tillgången till hälso- och sjukvårdsinsatser inom äldreomsorgen.

Eftersom tidigare lagrum inte gav möjlighet till de beslut som var nödvändiga antog riksdagen en tillfällig covid-19-lag. Lagen ger möjligheter att motverka trängsel och på annat sätt förhindra smittspridning. Lagen har redan börjat tillämpas genom begränsningarna av hur många som får vistas i en lokal. Flera nya förordningar planeras beroende på hur smittläget ser ut framöver.

Fru talman! Vi är nog alla överens om att vår beredskap och förmåga inom hälso- och sjukvården i fredstid behöver stärkas och att vår försörjning av läkemedel och annan sjukvårdsmateriel måste förbättras. Vi måste se över samordning och samarbete mellan olika aktörer och stärka försörjningskedjorna av exempelvis läkemedel. Här behövs ett större statligt ansvar. Det kommer förhoppningsvis alla de olika utredningarna att peka på.

Regeringen var tidig med att ta fram en vaccinationsstrategi. Kort därefter utsågs en nationell vaccinationssamordnare. Folkhälsomyndigheten har tagit fram en nationell operativ plan. Vaccinationerna ska i första hand ges till de personer som har störst risk att bli allvarligt sjuka eller avlida i covid-19.

Tidigt togs ett gemensamt beslut i EU om att teckna avtal och göra upphandlingar av vacciner. Flera avtal har tecknats, även för framtida bruk. Vår målsättning är att befolkningen i Sverige ska ha erbjudits vaccin vid halvårsskiftet.

Avslutningsvis vill jag särskilt lyfta fram all personal inom vården och omsorgen, som gör en otrolig insats i en svår tid. Varmt tack till er alla!

Jag yrkar bifall till förslaget.

Anf. 8 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Tack, Mikael Dahlgvist, för inlägget i denna jätteviktiga debatt!

Låt mig inledningsvis säga att jag verkligen delar den beskrivning som ledamoten Dahlgvist inledde med av hur hårt pandemin har slagit mot hela vårt samhälle men särskilt mot vissa grupper och att den har slagit på olika sätt. Vad jag blev bekymrad av att höra var det som jag kritiserade i mitt anförande, nämligen att man i regeringspartierna har rätt mycket av en tillbakalutad inställning.

Jag delar uppfattningen att Sverige inte var tillräckligt förberett inför pandemin, som ledamoten Dahlgvist sa i sitt anförande. Problemet är att regeringen inte lärde av den första vågen av pandemin och inte var mer förberedd och bättre rustad inför den andra vågen. Och det jag är bekymrad över nu, fru talman, är att regeringen begår samma misstag igen. Nu inför en förestående tredje våg är man inte tillräckligt proaktiv, utan man är alltjämt reaktiv och långsam.

Jag vill därför fråga ledamoten Dahlgvist: Varför inte lära av de misstag som har begåtts? Varför inte ta fram den handlingsplan som vi moderater efterlyser för att möta en tredje våg med bland annat en tydligare nationell krisledning, med tydligare krav på munskydd, med mer av regler i stället för rekommendationer, med tydliga ersättningar till drabbade företag och inte minst med en bättre fungerande smittspårning och testning?

Vi var sena i våras med att komma igång med den storskaliga testningen. Det gav oss ett väldigt dåligt utgångsläge i pandemin. Nu måste vi vara på tårna och förhindra smittspridningen av de nya mutationerna, använda snabbtester, sekvensera och vara mycket mer snabbfotade. Är ledamoten Dahlgvist och regeringen beredda att lära av sina misstag och vara proaktiva inför den tredje vågen?

Anf. 9 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Johan Hultberg, för dina frågor och dina synpunkter!

Det är alltid lätt att vara efterklok och se vad vi gjort och vad vi ska göra framöver. Som jag sa i mitt anförande, Johan Hultberg, bygger vår strategi oerhört mycket på samverkan med professionen och våra myndigheter. Vi tar alltså hjälp av beprövad erfarenhet och kunskap, fru talman, och det innebär att vi tillsammans med myndigheter tar del av deras kloka råd och kunskap.

Självklart lär vi av misstagen, fru talman. Självklart ska vi försöka göra saker annorlunda med dagens kunskap. Jag tycker ändå att regeringen har agerat i tidsspektrumet utifrån den kunskap och erfarenhet man har.

Fru talman! Vad gäller exempelvis munskydd är det ju fortfarande debatterat vilken nytta de gör. Tittar vi på jämförbara länder i Europa där man både har tillämpat lockdown, alltså helt har stängt samhällen, och infört munskydd ser vi att man ändå fortfarande har hög smittspridning.

Låt oss se vad som händer framöver, fru talman, och låt oss då försöka hantera det här utifrån det vi kan och vet.

Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! ”Låt oss se vad som händer”, var ledamoten Dahlqvists svar. Det gör mig inte mer trygg, direkt, utan tvärtom mer bekymrad. Just den här laissez-faire-inställningen är väldigt bekymmersam.

Vi har alltså en allvarlig pandemi. Till dags dato har fler än 12 600 svenskar dött med covid-19, och vi står inför en tredje våg. Poängen med mitt anförande och mina repliker här var inte att peka ut syndabockar, utan poängen var att vi måste göra mer för att göra oss redo att möta en tredje våg. Vi får inte vara så passiva och reaktiva som vi faktiskt har varit under både den första och den andra vågen.

Regeringen lutade sig tillbaka efter den första vågen och trodde inte att det skulle bli så farligt, så när den andra vågen kom hade man inte den lagstiftning på plats som behövdes för att kunna vidta ordentliga åtgärder. Testningen och smittspårningen är alltså ett problem. Vi har fortfarande inte ett sådant konkret och enkelt redskap för att minska smittspridningen som en nationell spårningsapp. Strategin att skydda de äldre har misslyckats. Varför då inte använda antigenester, som är ett bra verktyg för att säkerställa att vi inte får mer av asymtomatisk smittspridning?

Varför skjuta över alla problem inom äldreomsorgen på den utredning som kommer att leverera svar om flera år? Vi behöver ju också adressera de problem som finns inom äldreomsorgen här och nu. Nästa vecka debatterar vi flera sådana förslag, som Moderaterna tillsammans med andra partier här i riksdagen har lyckats få majoritet för, till exempel att vi behöver ställa språkkrav inom äldreomsorgen så att alla medarbetare inom äldreomsorgen kan ta till sig de rutiner och riktlinjer som gäller.

Det behövs ledarskap, ledamoten Dahlqvist. Vi måste agera utifrån det misslyckande som Sverige hittills har haft under pandemin. Tre av fyra som dött i Norden är svenskar. Det måste vi lära av.

Anf. 11 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Johan Hultberg, för dina synpunkter!

Jag tycker att man ska vara ödmjuk i den här situationen, Johan Hultberg – ödmjuk inför hur Sverige ser ut och hur Sverige styrs. I princip sågar du och ditt parti den styrelseform vi har i dag med självbestämmande ute i våra regioner och kommuner.

Vad är statens ansvar kontra regioners och kommuners? Flera av de kommuner som du riktar kritik mot regeringen för styrs av borgerliga, och vi har sett hur det har gått. Men jag tycker att det är fel att föra det resonemanget nu.

Låt oss framöver se vad som var fel och vad som var rätt! Det var så jag menade i mitt anförande, fru talman – att tiden ger oss kunskap.

Sedan tycker jag att det är klokt av oss att inte leka fritidsepidemiologer. Det är klokt att vi i första hand låter våra experter komma med råd och kunskap och att vi sedan som förtroendevalda väger in kunskapen. Det finns ju många om och men kring de förslag som du tar upp, och jag är inte rätt person att bedöma om de är rätt nu eller inte. Men jag litar på våra medicinskt kunniga experter som tillsammans med regeringen ger en helhetsbild, och vi fattar beslut utifrån den.

Anf. 12 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Fru talman! Regeringens mantra är ofta ”rätt åtgärd vid rätt tid”. Det låter ju klokt, men den stora frågan är vad vi har för underlag för de beslut vi fattar. Det är viktigt att det är transparent, att vi vet vilka underlagen är och vad skälen är till att vi nu fattar det här beslutet.

Vi vet att Danmark i dagarna, kanske i morgon, kommer att fatta beslut om nya åtgärder eller lättnader. Det innebär att partierna – samtliga partier – samlas dagen innan, går igenom underlagen och diskuterar vad de ska ha för åtgärder.

Mantrat ”rätt åtgärd i rätt tid” förutsätter, tycker vi kristdemokrater, att man har varit transparent och öppen med vad skälen för bedömningen är. Det saknar vi väldigt ofta i dag – det är väldigt sällan som regeringen är transparent och berättar det. Man bara säger att ”det är en samlad bedömning, och därför gör vi så eller så”.

Min första fråga till ledamoten är: Hur ser ledamoten på den bristande transparensen? Skulle vi kunna göra mer, och hur värderar ledamoten behovet av transparens? Är det onödigt? Ställer jag en helt onödig fråga? Är det bättre att vi bara överlåter besluten till regeringen?

Jag har också en andra fråga. Jag vet att vi har varit överens i denna kammare om att pandemilagen kom för sent, så vi behöver inte orda mer om att vi gärna hade sett den tidigare. Pandemilagen var inte rätt åtgärd i rätt tid, utan den var rätt åtgärd för sent. Jag gissar dock att ledamoten har några exempel på åtgärder som har kommit just i rätt tid, så jag vill gärna fråga ledamoten: Vilka är de åtgärder som har vidtagits under pandemin som har varit just rätt åtgärder vid rätt tid?

Anf. 13 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Tack, Acko Ankarberg Johansson, för frågorna!

Svaret på Acko Ankarbergs första fråga är ja. Jag tycker att detta är oerhört viktigt. Speciellt då vi befinner oss i en global kris, vilket vi gör även i vårt land, är det viktigt med nationell samling och enighet. Jag tycker, fru talman, att vi i början – och kanske nästan hela första året – hade en ganska god enighet och samspråkade kring vilken strategi vi skulle välja framöver.

Fru talman! Jag är inte rätt person att svara på hur regeringen och sedermera statsministern gör i sitt förankringsarbete med de andra partierna och partiledarna, men det är väl klart att det är rimligt att man träffas kontinuerligt, stämmer av och lyssnar in. Jag ser personligen inget som helst problem med detta – tvärtom berikar det, som jag sa i mitt anförande, att ha en bred debatt. Jag tycker ändå att det är viktigt, fru talman, att vi styrs en hel del av våra experter, naturligtvis med avvägningar för helheten.

Den andra frågan Acko Ankarberg ställde till mig var vilka insatser regeringen har gjort vid rätt tid. Fram till i dag är det klart att vi har misslyckats i vissa delar, fru talman, men jag tycker ändå att det i många delar har funkat ganska bra. Vi har kunnat ha ett relativt öppet samhälle med de fördelar detta innebär för ekonomin och enskilda. Vi har visserligen höga dödstal, men i jämförelse med övriga EU ligger vi i mitten.

Jag tycker egentligen att regeringen har vidtagit åtgärder relativt snabbt. Ett misstag vi dock kanske har gjort, fru talman, är att förlita oss för mycket på regionerna och kommunerna till exempel när det gäller

testning. Där kanske vi skulle ha gått in tidigare, men det har ju med vårt kommunala självstyre att göra.

Prot. 2020/21:82
23 februari

-----
*Covid-19-pandemin
och därmed samman-
hängande frågor*

Anf. 14 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Fru talman! Jag tror att det är precis det här vi behöver göra mycket mer. Politiken ska förstås ta in kunskaper från myndigheter, akademiker och forskarsamhället i övrigt; det är nödvändigt. Men det är vi som dömer av – utifrån det ena och det andra dömer vi av de politiska konsekvenserna.

Jag uppfattar att detta är precis vad ledamoten Dahlqvist gör nu. Vi har ändå kunnat värdera saker som har varit positiva för samhället, och då kanske vi får ta en del begränsningar och problem. Det skulle jag vilja se mycket mer av från regeringen. Det är väldigt sällan man faktiskt gör de avvägningarna, utan det låter mer som att regeringen har bestämt och som att det alltid är rätt åtgärd i rätt tid.

Det funkar inte; man får ingen följsamhet eller tillit till något om man inte berättar om underlagen och skälen för det. En större öppenhet och transparens kring vad man ser, vad man vet och hur man dömer av skapar respekt för den som fattar beslut, även när man fattar beslut om vilka man sedan – vilket man ofta får göra i en kris – får säga att det inte blev så bra som man hoppades därför att något annat hände.

Att vara öppen med underlagen är väldigt viktigt. Jag vill göra ett medskick om att förstärka underlagen och transparensen, för jag tror att det ökar följsamheten hos befolkningen. Att vi oppositionspartier kan vara jobbiga är någonting som varje regering får leva med, men att befolkningen känner trygghet och tillit är väldigt viktigt.

Nu måste vi öka följsamheten när det gäller de råd och begränsningar som finns. Lyckas vi inte med detta kommer vi att fortsätta att ha höga dödstal, så det är nödvändigt att vi lyckas med det.

Det är klokt att vi faktiskt värderar vad vi har gjort som har varit bra respektive dåliga åtgärder. En åtgärd som jag har grunnat väldigt mycket över är besöksförbudet på äldreboenden, som har inneburit mycket negativt för dem som i praktiken har blivit instängda på särskilda boenden. Vi vet i dag att det är den smitta som kanske är asymtomatisk – den man bär med sig utan att veta om det – som faktiskt har påverkat mest. Då hjälper ju inget besöksförbud i världen, för personalen kommer ändå in.

Våga värdera det som är svårt – det behöver vi göra framöver.

Anf. 15 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Tack, Acko Ankarberg, för synpunkterna!

Jag har ingen annan uppfattning än vad jag sa i mitt första replikskifte med dig, Acko Ankarberg. Självklart ska vi ha öppenhet och transparens så långt som möjligt. Det gäller speciellt när det handlar om stora, breda, viktiga och allvarliga frågor, och pandemin är ju en sådan.

Jag vill efterlysa något tillbaka, fru talman. Oppositionen ska naturligtvis vara kritisk, och jag välkomnar en sådan debatt. Jag skulle dock önska lite mer nyanserad kritik ibland. Det låter på en del här i talarstolen som att vi har misslyckats totalt med hela pandemistrategin, och så enkelt är inte svaret.

Jag för gärna vidare dina synpunkter till Socialdepartementet, Acko Ankarberg Johansson, för jag delar din uppfattning.

Fru talman! När det gäller helheten får vi ta till oss det som vi lär och det vi har gjort fel. Jag tolkar det som att vi just nu har en stor enighet i kammaren när det gäller på vilket sätt staten ska ta större ansvar framöver inom exempelvis sjukvården. Vi kommer att få en spännande diskussion – eller rättare sagt har vi redan en diskussion – om huvudmannaskapsfrågan. Som det är i dag är det dock utformat på ett lite svårstyrt sätt; det är vi nog ganska överens om. Där får vi fundera på vad som är klokt framöver.

Anf. 16 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Något som chockade mig när vi gick in i den här pandemin var bristen på skyddsutrustning. Den var verkligen slut. De stora regionerna – eller regionerna över huvud taget – hade underlåtit att bygga upp lager av skyddsutrustning. Stockholm hade exempelvis skyddsutrustning för fyra dagar, och det var panik. Just bristen på skyddsutrustning gjorde faktiskt att exempelvis äldreomsorgen inte hade skyddsutrustning under en månad, och det är katastrofläge.

Vi vill gärna ha en lagstiftning om detta. Skyddsutrustning i regionerna kan inte vara fri lek – man kan inte spela med en hel befolknings hälsa på det sätt som man har gjort, anser jag. Skulle det inte vara väldigt bra om vi hade en lagstiftning som sa att regionerna ska ha skyddsutrustning för minst tre månader? Detta skulle vara något slags pandemilager förutom det stora förbrukningslager vi ska ha. Lager är ju oerhört viktigt, och det var tack vare Socialstyrelsen som det faktiskt kom in skyddsutrustning i Sverige.

En annan fråga jag har funderat på, fru talman, handlar om vaccinationerna. Det finns uppenbarligen en bra plan som är uppgjord mellan Sveriges Kommuner och Regioner och regeringen, med väldigt tydliga prioriteringsordningar och så vidare. Nu följs inte detta ute i regionerna. Finns det några tankar om hur man kan se till att det funkar bättre? Om 70 procent av de vaccinerade i en region är under 70 år måste det ses som väldigt märkligt, fru talman. Är detta någonting som regeringen har funderat på?

Anf. 17 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Tack, Karin Rågsjö, för frågorna!

Jag börjar med den första frågan, fru talman, om hur vi ser på lagstiftning om förråd av skyddsutrustning – och läkemedel, vill jag tillägga.

Jag delar Vänsterpartiets och Karin Rågsjös uppfattning att vi måste ha ett system där vi säkrar skyddsutrustning. Helt uppenbart hade vi stora bekymmer. Det var inte hälso- och sjukvården som drabbades värst, fru talman, utan det var inom äldreomsorgen och inom omsorgen generellt vi såg de stora bristerna. Det var bedrövliga situationer.

Regeringen har en pågående utredning gällande just denna fråga. Vi väntar in den utredningen, sköter oss när det gäller beredningstvånget och kommer med ett beslut. Jag skulle dock inte bli förvånad, fru talman, om regeringen kommer tillbaka med en proposition där man på något sätt på nationell nivå vill säkra våra förråd av förbrukningsvaror och läkemedel.

Den andra frågan som Karin Rågsjö ställde, fru talman, gäller vaccinationer som inte följer prioriteringsordningen. Där vill jag bara understryka Karin Rågsjös uppfattning i talarstolen, för det är ju totalt demolerande för systemet. Därför är det viktigt, precis som du sa Karin Rågsjö, att här måste det bli konsekvenser.

Fru talman! Genom att vi har det styrningssätt vi har i Sverige med kommunalt självstyre och där det är regioner och kommuner som får hantera arbetsmiljöfrågor får det felaktigheter som följd. Men nationellt är det väldigt tydligt vilka som ska prioriteras. Det har också skrivits ett tydligt avtal mellan staten och SKR som beskriver hur vaccineringen ska ske.

Anf. 18 KARIN RÅGSJÖ (V) replik:

Fru talman! Det som varit uppenbart under hela pandemin för oss som har följt den i socialutskottet från dag ett fram till nu är styrningen i Sverige. Regeringen har inte haft hela makten, så att säga, och kunnat trycka på ett antal knappar så att det ska hända saker där ute, utan det har varit väldigt många kockar i soppan med olika kristallkulor som man har putsat på för att se vad man ska göra och inte göra – oftast efteråt, vill jag då påstå, fru talman.

Jag tycker att det är jätteproblem att man i kris inte har en ordning som gör att staten kan styra på ett helt annat sätt och, som jag tog upp i talarstolen, att alla partier är med i en typ krisgrupp. Det här är ett krig vi för. Då kan vi inte sitta och diskutera på det sätt som vi har gjort, utan vi måste göra det mer tillsammans.

Låter inte ett styrsystem med en regering som kan trycka på några knappar, alltså en statlig krisstruktur med en grupp av ledamöter från samtliga partier i en krisgrupp tillsammans, som en framkomlig väg? Med en sådan tror jag att man hade kommit framåt på ett annat sätt som kollektiv.

Det politiska spelet spelar vi allihop, fru talman, när vi kan. Men just i en pandemi, ett krig på det sätt som det är nu, tror jag att det hade varit bra om man hade hittat en bättre funktion för partierna där vi hade känt oss mer committade. I framtiden hoppas jag på det, fru talman.

Anf. 19 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik:

Fru talman! Tack så mycket, Karin Rågsjö, för dina synpunkter!

Frågan om styrning är otroligt intressant. Vi har ju ett system som flera av oss har beskrivit hur det ser ut i dag – att vi har kommunalt självstyre i våra kommuner och regioner. Det har medfört, fru talman, att inte regeringen och inte heller riksdagen, för den delen, har agerat så kraftfullt som vi har önskat. Dessutom har vi fortfarande brister i vår lagstiftning som gör att vi inte kan vidta de åtgärder som egentligen är mest adekvata i situationen, fru talman.

Ledamoten frågar mig hur man organiserar samarbetet. Det vore förstås bra om jag uttalar mig om regeringens ansvar när det gäller samarbete. Men jag tycker att alla utredningar som nu är på gång får ge oss ett svar på hur Sverige ska styras framöver och kanske också funderingar kring hur en förankring eller samverkan ska se ut i den parlamentariska situation som är.

Fru talman! Vi har faktiskt en väldigt tydlig förvaltning i dag vid krig där vi utser en särskild styrning, som nämnder och så vidare.

Jag vill tro att det finns poänger med både det som du, Karin Rågsjö, och tidigare Acko Ankarberg framförde. Jag tycker att det är rimligt att man har en bred förvaltningsprocess.

Anf. 20 NICKLAS ATTEFJORD (MP):

Fru talman! Det här är mitt första anförande i den här kammaren, så jag tänker i all enkelhet göra några reflektioner över några av de reservationer i betänkandet som vi ska ta ställning till här i dag. Jag tänker hålla mitt anförande på temat eftertankens kränka blekhet.

Innan jag ger mig in på reservationerna vill jag som något av det första jag gör i den här talarstolen framföra mitt stora, innerliga och hjärtliga tack till all den personal som det senaste året har gjort heroiska insatser i Sveriges kommuner och Sveriges regioner. De har räddat fantastiskt många liv. Det ska vi vara väl medvetna om. Vi brukar tala om dem som har dött, och det ska vi såklart göra, men det är desto fler som svensk sjukvård faktiskt har räddat och som i dag andas och fortsätter med sina liv.

Svensk sjukvård har genom att ta sig an det här viruset på rekordtid ställt om. Man har hanterat pandemin och omhändertagit ett helt nytt vårdbehov som inte fanns för ett år sedan. Coronaöverlevare eller människor med långtidscorona har ju över huvud taget inte funnits tidigare inom svensk sjukvård. Om nu alla följer rekommendationerna den kommande tiden och Sverige får ut vaccin till regionerna och vår befolkning blir vaccinerad hoppas jag att alla ni som jobbar inom hälso- och sjukvården och omsorgen kan få möjlighet till en välförtjänt återhämtning, som ni faktiskt har avstått för oss alla.

Fru talman! Jag går nu tillbaka till temat eftertankens kränka blekhet. Jag har läst reservationerna, som väldigt mycket rör regionernas och statens olika tillkortakommanden när det gäller läkemedelsförsörjning, avsaknaden av diverse lager och så vidare. Jag vill då passa på att påminna ledamöterna i den här kammaren om att vi, det vill säga staten, alla invånare och medborgare i det här landet, för inte speciellt länge sedan hade en ganska bra organisation för detta. Jag tror att det till och med var ett aktiebolag. AB Apoteket tror jag att det hette. Vi styckade upp det och sålde det. Det var tidigare en organisation som fanns på plats i varje kommun. Den hade till uppgift att ha mediciner i lager. Den såg till att vårdgivare fick tillgång till de mediciner de behövde. De hade dessutom en fördömligt effektiv inköpsavdelning eller upphandlingsavdelning som gjorde att alla vi medborgare som behövde mediciner kunde få tillgång till mediciner till en lägre kostnad, dessutom i hela landet. Det var på det stora hela en läkemedelsförsörjning som fungerade klanderfritt för både vårdgivare och patienter.

I det lite större landet i väster som nyligen hade ett presidentval brukar de slänga sig med uttrycket: If it ain't broke, don't fix it. Lite fritt översatt betyder det att om det fungerar finns det ingen anledning att laga det, utan låt det fortsätta att fungera.

Frågan jag ställer mig i den här kammaren efter att ha läst reservationerna är vilken ledstjärna den borgerliga regeringen som sålde och styckade upp apoteket hade och vilka problem man ville lösa genom att göra det. Hade inga vårdgivare några invändningar mot att läkemedelsleveranserna inte fungerade, samlades det in protestlistor till förmån för en avreglerad apoteksmarknad och så vidare? Nu är det ju några år sedan, men jag har inte något minne av att detta var fallet.

Fru talman! Vi kan nu köpa Alvedon på Ica, och det är ju bra anser en del. Men vi är fruktansvärt dåligt rustade för att hantera en pandemi. Det är väl ett av resultaten av hanteringen av bolaget Apoteket.

Jag har inget problem med marknadslösningar. De är jättebra för mycket, till exempel olika sorters badsalt, hudkrämer, smaksatta tuggummin och så vidare. Men är de något att luta sig mot under en pandemi eller när vi ska bygga ett robust hälso- och sjukvårdssystem? Nja, det återstår väl att se. Det är väl lite det reservationerna handlar om.

Jag tänkte lite fritt, för det får man väl göra ibland som ledamot av denna kammare. Staten hade en perfekt organisation för läkemedelsförsörjning med full rådgighet över logistik, inköp och distribution, med hundraprocentig nationell täckning och med egen personal och egen linjeorganisation. Om staten hade haft kvar denna rådgighet över Apoteket AB hade man genom ett ägardirektiv till styrelsen för bolaget snabbt kunnat få till stånd nationell provtagning.

Låt mig åter poängtera att regionerna har gjort heroiska insatser när det gäller provtagningen. Men deras kapacitet och ansvar handlar om mer än covidtester. De har också ansvar för den ordinarie hälso- och sjukvården, och den behöver också labb och provtester, vilket är en begränsande faktor.

Apoteket kan säkert inte lösa alla de problem jag radar upp, men det handlar om att vi har avhänt oss förmågan att ha ett robust samhälle. Miljöpartiet var starkt emot denna avreglering och att denna infrastruktur skulle slås sönder. Så nästa gång man funderar på om man ska avreglera och förse Sverige med badsalt eller livsviktiga mediciner kan man fundera på vad som är statens kärnuppgift.

Fru talman! Jag tackar övriga ledamöter för intressanta inlägg och ser fram emot fler spännande meningsutbyten i utskottet. Jag yrkar bifall till utskottets förslag.

Anf. 21 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Fru talman! Varmt välkommen till riksdagen, Nicklas Attefjord! Det känns spännande att du också kommer att ge dig i kast med socialutskottets frågor, och det var intressant att få lyssna till dig här.

Apoteksbranschen är en starkt reglerad bransch. Ledamoten kommer att upptäcka att det helt och hållet styrs av staten vilka priser som sätts på läkemedel. Dem sätter inte branschen själv. Det är helt reglerat av staten och full priskontroll. I omregleringen beslutades dessutom om allt som är väsentligt för politiken. Jag ser fram emot att ledamoten återkommer med förslag på hur eventuella justeringar ska ske.

Jag är glad över att vi har kunnat öka tillgängligheten på apoteksmarknaden. Det är klokt att vi i dag har fler apotek och fler möjligheter att köpa de läkemedel människor behöver som är förskrivna av läkare. Det finns också ett receptfritt sortiment. Men man kan faktiskt inte köpa Alvedon till vuxna på Ica eftersom det finns risker med det. Det här är alltså starkt reglerat.

Det är fritt fram att vara motståndare när beslut fattas. Men sedan, när man sitter på regeringsmakten, kan man ändra på besluten och reglera på andra sätt. Jag har dock inte sett några sådana förslag men ser fram emot att ledamoten återkommer med sådana under allmänna motionstiden.

Jag tror att ledamoten noterade att flera av oss återkom till att vi vill ha mer nationell ledning och styrning för att hantera pandemin. Jag vill därför fråga ledamoten, som ju har färsk erfarenhet av hälso- och sjukvården i

Västra Götalandsregionen: Behövs det mer nationell styrning av hälso- och sjukvården i en kris?

Anf. 22 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik:

Fru talman! Jag tackar Acko Ankarberg Johansson för frågan.

Som ledamoten nämnde var jag till alldeles nyligen regionpolitiker i Västra Götaland. Min erfarenhet därifrån är att i en kris fungerar sjukvården som allra bäst. Det blir tydligt vad som ska göras, beslutsvägarna är korta och man kapar mycket byråkrati.

Jag har svårt att tro att något skulle bli bättre av att centralstyras från Stockholm. I ett tidigare replikskifte nämndes hur vaccinationsprioriteringarna frångåtts, vilket vi gjorde i Västra Götaland. När chefen för intensivvården på Sahlgrenska förklarade att akutsjukvården på Sahlgrenska skulle implodera vid ett covidutbrott bland personalen var det ett rimligt beslut att denna personal fick gå före för att undvika svåra konsekvenser för alla invånare i hela Göteborg. På andra håll i landet där man inte hade samma smittspridning hade man dock inga problem att följa de nationella riktlinjerna.

Att sitta i Stockholm och säga vad alla i landet ska göra på detaljnivå är kanske inte alltid jättebra.

Anf. 23 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik:

Fru talman! Nej, det är absolut inte smart att sitta i Stockholm – denna förhatliga plats för stora delar av Sverige. Men Stockholm är ganska trevligt, kan jag berätta för dem som inte har möjlighet att vara här.

Nej, politiken bör lämna detaljstyrning därhän. Under pandemin har vi snarare sett hur professionerna själva ställde om. Det var inte politiker eller tjänstemän på högre nivå som gjorde omställningen, utan på några få veckor i våras ställde i huvudsak personalen om från andra avdelningar till intensivvårdsavdelningar.

Den kraft som finns i personalen behöver vi använda oss av mycket mer framöver. Mitt parti har motionerat om att alla de byråkratiska och administrativa funktioner som lades åt sidan under pandemin inte ska återföras förrän vi vet om de behövs. Det handlar om ett slags enkelt moratorium: Återför inte en massa administrativa rutiner förrän vi har provat om vi verkligen behöver dem!

Jag håller med ledamoten om att vi behöver använda denna kraft mer inom hälso- och sjukvården. Men jag tror att det snarare handlar om det som utskottets ledamöter har lyft fram, nämligen de lager av styrning som finns inom sjukvården och som inte förenklar sjukvården. I en kris kan ingen, inte ens regeringen, besluta om att flytta läkemedel mellan två regioner, trots att det där läkemedlet för att söva patienter behövs.

Borde det inte finnas en nationell beslutsmakt att kunna göra nödvändiga åtgärder när det gäller läkemedel, patienter, personal eller annat i just en kris? Det är inte helt enkelt att vara socialminister när man inte ens kan, som ledamoten Karin Rågsjö sa, trycka på knappen och få en effekt utan får hoppas att 21 regioner gör det.

Jag lyssnar gärna mer på vad ledamoten tänker om eventuell nationell styrning och hur den skulle kunna fungera bättre.

Anf. 24 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik:

Fru talman! Vad gäller detaljstyrning är jag en sådan politiker som jobbar med tillit och tilltro, och jag har extremt stor tillit och tilltro till att mina kollegor ute i regionerna inte kommer att återinföra administrativa pålagor. Det är en av mina erfarenheter.

Sett från den horisont jag kommer ifrån nu vill jag nog ändå hävda att vi tog ett politiskt ansvar. Vi gav ett delegerat mandat till dem som behövde det för att kunna leda och styra i en kris. I de dialoger vi har haft med professionen har de varit väldigt nöjda med det sätt på vilket vi ställde om vår politiska organisation. Detta är en erfarenhet som vi kan ta med oss, titta på, fundera över och jobba vidare med.

Sedan var det medicinerna och samordningen mellan de olika regionerna. Jag tror att vi borde ha genomfört storregionreformen. Det hade varit betydligt enklare om vi hade haft stora och robusta regioner, som i det förslag som låg på riksdagens bord för ett antal år sedan, oklart när. Jag beklagar att den dåvarande riksdagen, vilken det nu var, inte genomförde detta beslut. Det hade varit bra i denna pandemi.

Anf. 25 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Jag vill också gärna ta tillfället i akt att hälsa Nicklas Attefjord varmt välkommen till denna kammare. Jag ser fram emot att jobba tillsammans. Ledamoten Attefjord ska veta att i socialutskottet är vi, trots vad denna debatt kan ha gett sken av, i grunden väldigt lösningsorienterade. Vi försöker hitta breda lösningar, inte minst under ordföranden Acko Ankarberg Johanssons utmärkta ledarskap i utskottet. Hon är duktig på att finna landningszoner där vi kan samlas och hitta gemensamma ståndpunkter.

När jag lyssnade på Attefjords jungfruanförande blev jag dock lite beklämd, fru talman, över att han använde åtta minuter till att prata om apoteksmonopolet och att det skulle ha varit lösningen på pandemin och de problem som har uppkommit. Detta tycker jag är en väldigt bekymmersam beskrivning. Han sa inte ett ord om vad som ska göras för att förhindra en tredje våg, vad regeringen kanske har misslyckats med eller de erfarenheter som jag är säker på att Attefjord har med sig från Västra Götalandsregionen till Riksdagshuset och arbetet i socialutskottet.

Vi ska veta att det före omregleringen inte var så att Apoteket hade fullständig kontroll över hela kedjan. Då, precis som i dag, var det trots allt leverantörerna som lagerhöll medicin, och beredskapslagren avskaffades långt innan vi skrotade apoteksmonopolet 2009. Det var dessutom en inkorrekt beskrivning av hur det såg ut innan reformeringen och hur det ser ut i dag.

Fru talman! Jag vill nu ta tillfället i akt att fråga ledamoten: Vilka åtgärder anser Nicklas Attefjord behöver vidtas nu för att förhindra att Sverige drabbas hårt av en tredje våg? Vilka åtgärder kommer han att driva framåt?

Anf. 26 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik:

Fru talman! Ledamoten Hultberg frågar vilka åtgärder som jag skulle vilja se för att förhindra en tredje våg. Man kan värdera hur framgångsrik Sveriges strategi har varit. Jag pekade på att vi har räddat många tusen genom att vårt sjukvårdssystem inte någon gång har sviktat i den grad som

varit fallet i andra länder. Att hålla det fungerande har varit en nyckelfaktor.

I övrigt tror jag inte på några mirakelkurer, utan det gäller att hålla avstånd, upprätthålla den sociala distanseringen, få människor att följa rutinerna och få upp vaccinationsgraden snabbt. Problemet här är inte vaccinatörer, utan det verkar vara leveranserna från de företag som EU har upphandlat från. Det finns inga genvägar att ta här, utan vi måste hålla i, hålla ut och få vaccinationen utrullad. Det är vad jag ser som viktigast.

Anf. 27 JOHAN HULTBERG (M) replik:

Fru talman! Att hålla i och hålla ut ser vi allt större problem med. En växande andel av befolkningen efterlever helt enkelt inte rekommendationerna så som man gjorde under pandemins början. Det är bland annat därför som vi moderater efterlyser en handlingsplan, som vi menar behövs för att ha en bra beredskap för att tackla en tredje våg och undvika att smittspridningen blir stor och omfattande och att vi kommer i det läge som vi tidigare befunnit oss i, med en intensivvård som går på knäna och där personalen tvingas arbeta oerhört hårt.

Vi är helt överens, jag och ledamoten Attefjord, om att medarbetarna i hälso- och sjukvården liksom i omsorgen är fantastiska hjältar som har räddat otroligt många liv. Men min bestämda uppfattning är att vi politiskt inte har gett dessa hjältar tillräckligt goda förutsättningar. Vi hade kunnat hejda mer av smittspridningen. Vi hade kunnat ge äldreomsorgen och sjukvården bättre förutsättningar att tackla pandemin.

Jag menar att vi nu måste lära av de misstag som har gjorts. Vi behöver en regering som är proaktiv och som ser till att vi får en handlingsplan med mer regler, som jag sa, i stället för bara rekommendationer, då vi ser att efterlevnaden inte är så god som den behöver vara. Vi behöver ökad testning och mer sekvensering. Vi behöver använda alla de verktyg som vi faktiskt har i vår verktygslåda.

Jag har den fullaste respekt för att man i början av pandemin inte visste hur man skulle göra och gjorde många misstag, men nu har vi mer kunskap och bättre verktyg. Varför inte ta fram till exempel en smittspårningsapp snarast möjligt? Varför inte brett och nationellt se till att vi rullar ut antigenester och snabbtester för att säkerställa att vi kan förhindra spridningen av asymtomatisk smitta och annat? Och så är det vaccinationerna.

Det vore jättebra om Attefjord kunde ställa sig bakom Moderaternas utskottsinitiativ om att det behövs en nationell informationskampanj för att säkerställa att vi når den goda vaccinationsgrad som ledamoten pratar om.

Anf. 28 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik:

Fru talman! Ledamoten Hultberg pratar om vad som behöver göras och har en rad olika förslag. Regeringen lägger ju veckovis fram nya förslag och nya restriktioner och skruvar i de åtgärder och paket som finns. Jag upplever det som bra. Om det sedan är tillräckligt har jag svårt att bedöma utifrån min position – kanske kan ytterligare saker göras.

Det som kan läggas till är att vi har mycket mer kunskap om smittan nu. Vi vet till exempel att den är väldigt socialt skicklig när det gäller att slå mot de svagaste, alltså de som är mest trångbodda, som har de lägsta inkomsterna och som har kontaktyrken. Det är de som drabbas och som

dör i allra högsta grad, så där behöver vi nog sätta in fler åtgärder. Där behöver framför allt kommunerna titta på åtgärder mot trångboddhet och andra saker som jag har svårt att tro att man skulle göra från regeringsnivå. Detta är något som de regionala och kommunala nivåerna behöver jobba med i takt med att ny kunskap läggs till om hur viruset agerar.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 25 februari.)

§ 11 Tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parkering och gåva till anställda

Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU32

Tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parkering och gåva till anställda
föredrogs.

Anf. 29 ANDERS ÖSTERBERG (S):

Fru talman! Jag vill här, i min första debatt i skatteutskottet, inleda med att yrka bifall till utskottets förslag om förlängning av slopad förmånsbeskattning för parkering i anslutning till jobbet och gåvor till anställda. Jag noterar att även regeringen kom med motsvarande förslag om detta den 19 februari. Jag vill i detta anförande berätta varför vi stöder förslaget och även tacka för förslaget.

Jag kommer främst att fokusera på de anställda i sjukvården och i omsorgen och vad förslaget innebär för dem. Men jag kommer också att beskriva hur situationen såg ut i Järva, där vi drabbades väldigt hårt under den första vågen av pandemin.

Fru talman! Jag ska börja med en historisk tillbakablick. I Sverige befinner vi oss just nu i den värsta pandemin i landet sedan spanska sjukan kom in i landet i slutet av första världskriget. Spanska sjukan var, precis som covid-19 är, väldigt svår och dödlig. I Sverige dog 38 000 av landets 5,8 miljoner invånare.

Precis som vi i dag refererar till spanska sjukan refererade man 1918 och 1919 till digerdöden. År 1918 fanns det 6 000 platser på Sveriges epidemisjukhus och cirka 2 500 sjuksköterskor. Då, precis som nu, diskuterades vilka åtgärder som borde sättas in, vilka åtgärder som var de rätta och vilka åtgärder som fungerar bäst.

När covid-19-pandemin drog in över Sverige för drygt ett år sedan var den något nytt och okänt, i alla fall för min del. Jag hade sett och läst nyheter om pandemin, men jag kunde inte föreställa mig dess konsekvenser.

I Järva, där jag lever och verkar, satte vi omgående upp Järvahjälpen för att hjälpa äldre och personer i riskgrupp med mat och mediciner. Det tog oss inte lång stund att inse att smittan fick ett fast grepp i Järva redan tidigt. Trångboddhet och många människor med samhällsbärande jobb som var tvungna att röra på sig sägs vara några av orsakerna. I Järva finns det vårdpersonal, personal i förskolan, kollektivtrafiksarbetare med mera. Det går helt enkelt inte att jobba hemifrån för många i Järva.

Därför är det bra att fortsätta att underlätta för alla människor i landet att kunna ta bilen till jobbet för att därmed minska trängseln i kolle-

Prot. 2020/21:82
23 februari

-----
*Covid-19-pandemin
och därmed samman-
hängande frågor*

*Tillfällig skatte- och
avgiftsfrihet för förmån
av fri parkering och
gåva till anställda*

tivtrafiken och därigenom minska smittspridningen och belastningen på sjukvården. Det är också bra att det är många som just nu sliter i landet. De kan förtjäna en extra gåva. Därför underlättar detta förslag för arbetsgivaren att ge en extra gåva till dem.

Fru talman! Jag ska backa tillbaka till 1918 en gång till. Historien upp-
repar sig inte, men den rimmar ofta, som Mark Twain en gång så vackert
beskrev det. Arnold Josefson var en av de ledande debattörerna under
spanska sjukan. Han beskrivs som en högst idealisk person driven av opti-
mism, inte minst för sin syn på läkarens uppgift som samhällsvakt.

Under våren och hösten med Järvahjälpen kände jag hur historiens
vingslag ekade. Vårdpersonal som Roma och Selam, undersköterskor som
Mirja, sjuksköterskor och läkare hjälpte till som frivilliga inom Järvahjäl-
pen. Andan som samhällsvakter lever vidare inom kåren. Först var de på
jobbet. Sedan hjälpte de helt ideellt till med att se till att äldre och folk i
riskgrupp fick hjälp med mat, medicin och andra behov.

En dag i Järva såg jag fem ambulanser komma för att hämta boende.
Några av dem kom aldrig hem igen. De hade under sin sista tid i livet
vårdpersonal vid sin sida som höll dem i handen och klappade dem på
kinden.

Jag visste att det egentligen var bara en tidsfråga innan jag själv skulle
bli smittad. Så kom också den dagen. Jag fick tyvärr inte den lätta varian-
ten, som tack och lov de flesta får. En sommardag som måste ha varit
vacker, eftersom jag kommer ihåg hur solen sken där ute, hamnade jag
också på sjukhuset. Där arbetade vårdpersonal dygnet runt. Först var det
akuten, där det är någon som måste göra de första nödvändiga prioritering-
arna och möta alla oroliga människor. Därefter var det avdelningen. Det är
en del av ett jobb, säger vissa. Visst är det så. Men nu befinner vi oss också
i den svåraste pandemin på hundra år, och det kräver också mycket mer än
vad det tidigare har gjort av vårdpersonal på hundra år.

Det är också därför som jag av både politiska och personliga skäl ser
fördelarna med detta förslag, som från början kommer från Moderaterna
och från regeringen.

Under speciella omständigheter i en speciell tid ger detta bland annat
vårdpersonal möjlighet att kanske vara hemma lite längre med familjen
om man kan ta bilen till jobbet och därmed dessutom minska risken för att
själv bli exponerad och exponera andra för smittspridning samt kanske
stanna kvar lite längre på jobbet för att just hålla i den hand som behöver
denna hand och omsorg, allt detta utan att behöva bekymra sig för ekono-
min.

Det är dessutom bra att underlätta för arbetsgivaren att kunna ge per-
sonalen en extra gåva, en personal som sliter och håller i och håller ut un-
der denna tid.

Jag vill tacka för förslaget. Det räddar fler jobb. Jag vill också tacka
alla i vården som gör oändliga insatser. Människor i många andra yrken
jobbar också väldigt hårt under denna tid. Det är också bra att vi tillsam-
mans är eniga i denna fråga och att all vårdpersonal fortsätter att fungera
som samhällsvakter.

Anf. 30 NIKLAS WYKMAN (M):

Fru talman! Jag yrkar bifall till förslaget i skatteutskottets betänkande
som gör det möjligt för sjukvårdspersonal att ta bilen till jobbet utan att

oroa sig för att bli förmånsbeskattad för en parkeringsplats och som gör det möjligt för allmänhet och arbetsgivare att stötta de människor som arbetar i frontlinjen mot pandemin.

Fru talman! Det blir allt svårare att diskutera och debattera ärenden som har med pandemin att göra, inte därför att vi vet mindre – vi vet ju mer – inte därför att hoppet nu är helt ute – det verkar snarast vara närmare än någonsin med vaccin och att vi går mot ljusare tider – utan därför att vi är allt fler som känner allt fler som har mist livet, som har mist en anhörig eller som har gått miste om själva livet men fortfarande är vid liv men är ensamma, isolerade och kanske rent av deprimerade och förtvivlade. Det har varit ett år som inte liknar någonting annat, och en helt ny vardag har vuxit fram för många av oss. Det är en vardag som för många präglas av ensamhet, rädsla och oro. Det är en vardag som har ändrat karaktär och för många blivit mycket mer besvärlig när man ska arbeta hemma samtidigt som man ska ha barnen hemma och delvis göra skolans och förskolans uppgifter. Även i den mån skola och förskola är öppna drabbas man ständigt av att personal är sjuk, avdelningar stängs och att osäkerheten i vardagen är svår. Därför är det, fru talman, allt tyngre att tala om dessa saker.

Men vi ska komma ihåg att hoppet finns runt hörnet. Ett vaccin kan ha god effekt. Och förhoppningsvis kan de goda resultat som sol, värme och utomhusvistelse gav förra våren och sommaren upprepas.

Men det är också svårt att inte känna en frustration över att det har gått så illa som det har gjort i Sverige. Det är svårt att inte känna: Tänk om det hade kunnat gå som i Norge eller i Finland i stället.

Nu när det är sportlovsveckor tänker vi på varför Sverige gjorde som man gjorde för ett år sedan när man lät människor från fulla flygplan från Italien och andra smittdrabbade områden gå rakt ut i samhället. Varför har vi i Sverige varit så senfärdiga med olika typer av åtgärder? Detta ska givetvis utvärderas. Men den Löfvenstrategi som vi har haft i Sverige har onekligen försatt oss i en situation som många andra länder har klarat sig ifrån. Det har fått allvarliga konsekvenser för många människor runt om i hela vårt land.

Denna kris har främst hälsomässiga konsekvenser, men konsekvenserna för ekonomin är också omfattande. Det är inte bara de som har blivit sjuka, de som har haft anhöriga som har blivit sjuka, de som har avlidit, de som har anhöriga som har avlidit och de som mår dåligt av att sjukdomen finns runt omkring dem som har drabbats. Det är också många människor som har förlorat hela sin inkomst eller delar av sin inkomst till följd av pandemin.

Denna gång utmärker sig Sverige på ett annorlunda sätt gentemot tidigare kriser. Förra gången som det var kris i ekonomin var Anders Borg finansminister, och Sverige utnämndes till The Nordic Light – ett av de länder i världen som var absolut bäst på att hantera krisen.

Den här gången har vi svenskar fått finna oss i att vara i en annan situation när vi jämför oss med andra länder. I fråga om smittspridningen, sjukdomen och dödstalen har det tyvärr inte gått särskilt bra för Sverige. När det kommer till den ekonomiska hanteringen har Sverige klarat sig kanske medelmåttigt men med höga arbetslöshetssiffror. Här har Moderaterna och Elisabeth Svantesson gjort sitt yttersta för att klara så många jobb som möjligt. Redan från dag ett var målet tydligt, nämligen att rädda så många jobb som möjligt, att bära så många människor, hushåll och familjer som

Prot. 2020/21:82
23 februari

-----
*Tillfällig skatte- och
avgiftsfrihet för förmån
av fri parkering och
gåva till anställda*

möjligt genom krisen med så liten påverkan på deras ekonomi och deras trygghet som möjligt.

Det har, å ena sidan, varit en tuff uppgift att leverera detta med tanke på att regeringen många gånger har varit senfärdig. Å andra sidan, precis som i dag, har regeringen efter en tid agerat på våra förslag. Det har handlat om förslag efter förslag om att värna jobb och skydda tillväxt så gott det går. Oavsett om det har handlat om skydd mot att bli uppsagd, stöd vid permitteringar, omställningsstöd eller omsättningsstöd för företag har Moderaterna varit där. Vi har varit först, och vi har tillsammans med andra byggt politiska allianser för att säkra så många arbetstillfällen som möjligt.

Jag talade tidigare om alla de människor som på olika sätt har drabbats av pandemin, men det finns ändå de som har drabbats hårdast eller har gjort de största insatserna. De förslag som Moderaterna i dag presenterar, och som har vunnit gehör hos alla riksdagens partier, vänder sig till de människor som står i frontlinjen mot sjukdomen. Det handlar om dem som varje dag går upp tidigt och somnar sent och däremellan arbetar för att de som blir sjuka ska bli så lite sjuka som möjligt, för att de liv som inte går att rädda ska avslutas på ett så värdigt sätt som möjligt och för att smittspridningen i samhället ska bli så liten som möjligt. Det är alla de fantastiska människor som arbetar i sjukvården och äldreomsorgen och som varje dag finns där för de människor som vi andra inte kan finnas till för, för att vi saknar kompetens eller för att vi av smittspridningsskäl helt enkelt inte får vara där. De förtjänar all vår respekt.

Det handlar inte bara om kronor och ören, även om förslaget är utformat så att man inte ska förmånsbeskattas för måltider och gåvor. Det handlar om något större än så, nämligen om att de människor som arbetar i äldreomsorgen och i sjukvården, som tar hand om oss när vi blir dåliga, de som tar de största personliga riskerna i en pandemi, ska känna att de har inte bara ekonomin på sin sida utan att de också har vårt helhjärtade stöd i deras viktiga arbete.

Anf. 31 DAVID LÅNG (SD):

Fru talman! Coronapandemin har fortfarande ett grepp om det svenska samhället. Det gäller såväl direkt smittspridning som antalet insjuknade, dödsfall, sjukskrivningar, karantän, psykisk ohälsa till följd av isolering och en extraordinär belastning på sjukvården med mera. Dessutom står vi med stor sannolikhet inför tredje vågen.

Sverigedemokraterna har under hela pandemin verkat för att i konstruktiv anda samarbeta med regeringen och övriga oppositionspartier för att ta fram effektiva verktyg, utrustning och finansiella medel för att möta den akuta krisen. Vi har hela tiden förespråkat att en försiktighetsprincip tydligt bör prägla insatserna, där åtgärder som har potential att minska smittspridningen hellre vidtas än inte. Det handlar bland annat om att öka tillgången till och användningen av skyddsutrustning, införa mer omfattande provtagningar och inte minst att minska mängden sociala kontakter som är särskilt utsatta för smittspridning.

Vi menar att det bland annat behövs offensiva politiska åtgärder för att underlätta för personal i hälso- och sjukvården och andra kritiska samhällsfunktioner att utföra sitt arbete med stöd från samhällets sida. Vi har därför valt att ställa oss bakom detta förslag till utskottsinitiativ som, om det vinner bifall i kammaren, vilket det ser ut att göra, innebär att riksdagen riktar

ett tillkännagivande till regeringen om att återinföra den tillfälliga skatte- och avgiftsfriheten för förmån av fri parkering och gåva till anställda.

Av samma skäl har Sverigedemokraterna också lagt fram andra förslag på skatteområdet. Det är förslag som skulle underlätta för all den personal som trots allt måste infinna sig på jobbet fysiskt och inte kan jobba hemifrån. Så tidigt som i mars förra året föreslog vi ett utskottsinitiativ om tillfälligt upphörande av uttag av trängselavgifter. Syftet med det är att underlätta för privatbilism, vilket innebär en lägre smittorisk jämfört med nyttjande av kollektivtrafik. Detta kunde mycket enkelt ha gjorts i Stockholm och Göteborg, som båda är folkrika och där trängsel i kollektivtrafiken ofta uppstår.

Till detta kan också nämnas att Folkhälsomyndigheten fortfarande råder alla att hålla avstånd i kollektivtrafiken och undvika resor i rusningstid, vilket kan förväntas gälla under delar av år 2021. Vi menar därför att det av smittskyddsskäl finns ett fortsatt behov av att kunna ta sig till och från arbetet på annat sätt än med kollektiva färdmedel.

Även om det förslaget från Sverigedemokraterna endast vann gehör i ord under sittande utskottssammanträde men inte i handling är det positivt att det betänkande som vi debatterar nu ser ut att tillstyrkas. Regeringen sände i fredags ut en promemoria på remiss i frågan om tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parkering och gåva till anställda.

Svenska politiska partier bör under rådande pandemi verka gemensamt för att vidta alla tänkbara åtgärder för att rädda såväl liv som Sveriges konkurrenskraft på sikt. Jag yrkar därför bifall till förslaget i betänkandet.

Anf. 32 HELENA VILHELMSSON (C):

Fru talman! Vi har säkert alla varit med om olika kriser genom åren. Det har varit ekonomiska samhällskriser, kriser i civilsamhället och svårigheter lokalt som kan ha lett till lokala kriser i vårt närområde. Men denna pandemi är nog den kris i modern tid som har slagit konsekvent genom hela samhällsapparaten. Ändå sticker vissa branscher ut och får ta större smällar än andra, för att inte tala om den insats som vår sjukvårdspersonal gör. Jag vill också passa på, som så många andra har gjort, att rikta ett stort, djupt och varmt tack till både sjukvårdspersonal och de företag som kämpar för att behålla jobben.

Låt mig återgå till de olika kriserna. Jag har den stora förmånen att äga skog, och jag följer med förfäran varje sommar de skogsbränder som uppstår. Jag har känt fasan när bränderna har varit så nära att jag har känt brandröken när jag har stått på förstutrappan.

Vi minns alla den stora branden i Västmanland, som gjorde tydligt både behovet av ett system och nödvändigheten av civila och frivilliga insatser som fungerar i kris. Detta tydliggjordes återigen brandsommaren 2018. Det gjorde att vi den hösten diskuterade och fick information i frågor om förmåner, fri kost med mera i skatteutskottet.

Frågan är inte ny. Ändå behövdes ett särskilt beslut pandemiåret 2020 för att människors frivilliga insatser inte skulle få en negativ effekt för personer som jobbar inom exempelvis vården. En extra ändringsbudget antogs där slopad förmånsbeskattning för fri parkering och gåvor till anställda antogs.

Fru talman! Samma förslag ingår nu i det som Centerpartiet och Liberalerna har förhandlat fram med regeringen efter att ärendet har väckts i

Prot. 2020/21:82
23 februari

-----
*Tillfällig skatte- och
avgiftsfrihet för förmån
av fri parkering och
gåva till anställda*

skatteutskottet av Moderaterna, och det kommer att gälla från årsskiftet. Den slopade förmånsbeskattningen kommer att gälla under samma tid som den tillfälliga pandemilagen gäller. Det är ett fullt rimligt beslut.

Det har funnits en bred samsyn i kammaren i att det behövs olika pauser i hur olika förmåner beskattas under pandemin.

Av förklarliga skäl har det funnits många funderingar från medborgare kring olika frågor som delvis ligger utanför dagens diskussion men som visar på att förmånsbeskattningen är en stor fråga. Hur beskattas jag när min arbetsgivare betalar för min bilpendling nu under pandemin? Om jag får taxiresor betalda av min arbetsgivare, hur beskattas jag då? Det är knepiga frågor som dessa som delvis ligger till grund för dagens debatt.

Fru talman! Det är viktigt att vi redan nu lyfter blicken bortom pandemin. Centerpartiet har länge motionerat om att det behövs en översyn av hela systemet med förmånsbeskattning och uttagsbeskattning.

Det finns två exempel från de senaste åren – jag har dragit dem i den här talarstolen förr men jag gör det igen, för det här är så viktigt – där det har blivit uppenbart för de allra flesta att förmånsbeskattningen behöver en översyn.

För det första gäller det hjälparbetare vid skogsbränderna, som jag talade om, sommaren 2014 och 2018 som förmånsbeskattats för mat och boende.

För det andra visade det sig under 2019 att lantbrukare vars verksamhet hade ett tydligt behov av en fyrhjuling blev förmånsbeskattade till jättestora belopp bara för att de äger en fyrhjuling.

Den som rycker ut för att hjälpa folk i nödsituationer ska inte få en skattesmäll; det är självklart. Att en lantbrukare inte skulle nöjesköra med en fyrhjuling som bara får användas i exempelvis jord- eller skogsbruk och inte ens får köras på allmän väg är också självklart.

Centerpartiet har ett flertal gånger under 2020 poängterat att när pandemin börjar avta måste vi ställa oss frågan om saker och ting per automatik ska återgå till det normala.

Fru talman! Vad är det egentligen som är normalt? Om privatpersoner skänker luncher till sjukvårdspersonal för att de helt enkelt gör ett bra jobb – ska det verkligen förmånsbeskattas? Om kommuner köper gåvor till sina anställda via till exempel kommunens lokala köpmannaföreningar – måste det verkligen förmånsbeskattas?

När pandemin är över hoppas jag att vi kan enas om en större översyn av systemet. Det är inte självklart att allt ska gå tillbaka till samma regelverk som före pandemin. De tillfälliga förändringar som genomförts, bland annat vad gäller avdrag för gåvor, behöver utvärderas tillsammans med att det görs en större översyn av systemet med förmånsbeskattning. Det är vad Centerpartiet skriver i vår kommittémotion, och jag ser fram emot att diskutera denna fråga i utskottet och vid fler tillfällen här i kammaren.

Jag yrkar bifall till utskottets förslag i betänkandet.

Anf. 33 GULAN AVCI (L):

Fru talman! Drygt ett år har passerat sedan coronapandemin lamslog hela världen. Den här krisen saknar motstycke i vår moderna historia. Det är en kris som varken är framkallad av dåliga statsfinanser, strukturella problem inom banksektorn eller bostadsbubblor som har spruckit. Den är framkallad av ett osynligt virus som hela världen gemensamt just nu be-

kämpar. Det är ett virus som har spridit sig som en löpeld, släckt miljoner människoliv och grusat sönder ekonomier i land efter land.

Mina tankar går i dag oavkortat till alla som har drabbats. De går till alla dem som har förlorat en nära anhörig, en nära vän, en släkting, en kollega eller en medmänniska. När vi blickar tillbaka på denna mörka tid i framtiden får vi aldrig förknippa pandemin med vare sig statistik eller staplar. Vi måste för alltid komma ihåg att bakom varje siffra finns en människa som inte lever längre.

Fru talman! Jag vill passa på att framhålla hur stolt jag är över att ha verkat som riksdagsledamot i detta parlament under det gångna året, under förra våren och framåt. Vi har visat att i de svåraste stunderna har vi åtta riksdagspartier kunnat lägga våra tråtor åt sidan och visat att vi tillsammans kan bekämpa krisen.

Vi lever fortfarande i en prövande tid. Det har varit en tung period, och vi har en tung period framför oss. Men tillsammans har vi tagit ett stort gemensamt ansvar, och det är jag väldigt stolt över.

Vi liberaler, som ingår i samarbetet med regeringen, har tillsammans med Centerpartiet presenterat otaliga och kraftfulla krispaket för att rädda företag, skydda jobben, förhindra att fler blir arbetslösa, prioritera välfärden både för kommuner och för regioner och stötta upp sjukvården, äldreomsorgen, skolan, rättsväsendet med mera. När vi har gjort detta samtidigt som vi har bekämpat smittspridningen har det inte mötts av motstånd. Tvärtom har vi kunnat samarbeta, och ibland har också oppositionspartierna tagit egna initiativ. De har lagt fram andra krispaket än dem vi har lagt fram. Detta har också varit väldigt viktigt, för det är så vi har kunnat förstärka varandra.

Men, fru talman, jag har också i debatten hittills hört och noterat att oppositionen har klagat lite titt som tätt. Till viss del instämmer jag i kritiken. För vem kan påstå att tillräckligt har gjorts när företag fortsätter att gå i konkurs, när fler varslas, när arbetslösheten är på den nivå som den är, när fler smittas, när dödstalen ökar och när vi fortfarande befinner oss mitt i krisbekämpningen och har att hantera en tredje våg som nu sköljer över vårt land?

Det är alltid enklare att vara lite kritisk när man är i opposition och inte fullt ut behöver ta det här ansvaret. Men jag är ändå tacksam för den borgfred som har funnits. Och jag lovar att den dag kommer då vi både ska utvärdera strategin, utvärdera krispaketet och utvärdera och analysera det som har varit. Framför allt ska politiken bedömas av väljarna. Men vi är inte där ännu. Vi har fortfarande en kris att bekämpa.

Fru talman! Jag hade kunnat vara aningen egoistisk, och kanske lite elak, och i min inledning ha framhållit att det minsann var Liberalerna som i våras upptäckte denna orättvisa med förmånsbeskattning för just de yrkesgrupper som står längst fram, i frontlinjen, i kampen för att rädda fler liv. De blev beskattade för att de fick parkera gratis utanför sina arbetsplatser eller för att de fick den där gåvan eller lunchen av arbetsgivaren när de hade jobbat dygnet runt. Jag hade kunnat säga att det var vi som drev regeringen att faktiskt se till att denna beskattning skulle tas bort under en viss period.

Men jag tänker inte göra det, för jag är glad att Moderaterna och Niklas Wykman har uppmärksammat oss på att undantaget löpte ut vid årsskiftet. Jag är glad att Niklas Wykman och Moderaterna agerade snabbt. Det har

Prot. 2020/21:82

23 februari

-----

*Tillfällig skatte- och
avgiftsfrihet för förmån
av fri parkering och
gåva till anställda*

nu lett till att vi åtta partier återigen gemensamt kan fatta ett beslut att se till att förlängningen löper under hela 2021, så länge krisen pågår.

Detta är också retroaktivt, så de anställda som har tagit bilen under både januari och februari månad och som kanske har fått den där lunchen av sin arbetsgivare eller av allmänheten ska veta att de inte kommer att bli bestraffade för de viktiga insatser de har gjort under de här två månaderna. Det kommer inte att leda till att de ska behöva betala för de otroligt viktiga insatser de har gjort för vårt samhälle.

Betänkandet omfattar alla yrkesgrupper. Man kan faktiskt tycka att det här är kaffepengar i relation till de hundratals miljarder vi på ett år har pumpat ut i krispaket. Det här förtjänar alla de som står där och räddar liv varje dag, de som har gett upp sitt privatliv och gett upp tiden med familjen. De har också tagit stora risker för att se till att fler människor kan räddas undan denna fasansfulla pandemi.

Fru talman! Avslutningsvis tror jag att det är nu mer än någonsin, när vi börjar skymta den där lilla glimten av ljus i tunneln och när vaccineringen av befolkningen har kommit igång – även om den inte fick den start som vi hade önskat oss – som vi måste orka hålla ut. Vi måste orka hålla avstånd, fortsätta tvätta våra händer, fortsätta att distansera oss och fortsätta att arbeta hemifrån om vi har den möjligheten. Det är otroligt viktigt, och vi gör det för att skydda oss själva. Men vi gör det framför allt för att skydda andra från att bli sjuka och smittas.

Med detta vill jag med stolthet yrka bifall till förslaget att detta undantag av förmånsbeskattningen kan pågå under ett år till.

Anf. 34 REBECKA LE MOINE (MP):

Fru talman! När man är sist i den här debatten känns det som att man kanske inte har så mycket mer att tillföra. Det är också glädjande att höra och märka vilken samsyn vi har i utskottet vad gäller samhällets bästa och vad gäller den tacksamhet vi alla uttrycker för de hjältar som ser till att hjälpa de personer som behöver vård allra mest.

Coronaviruset och den pandemi vi lever i har tagit tusentals liv och gjort att människor lever i en oerhörd stress och oro, vilket har bidragit till ett stort lidande. Nu finns det en risk för en tredje våg. Samtidigt som vaccinering nu pågår uppkommer också mutationer.

Någonting som jag brukar bidra med och även vill ta tillfället i akt att bidra med i denna debatt är att vi och hela mänskligheten har en läxa att lära av denna pandemi. Hela pandemin och den situation vi befinner oss i har sitt ursprung i hur vi hanterar djur och natur. Det finns forskning som visar att om vi hade arbetat förebyggande och inte hanterat djur och natur respektlöst och hänsynslöst hade kostnaden för detta uppgått till maximalt en tiondel av kostnaden för att behöva hantera en sådan här pandemi. Men nu befinner vi oss där vi gör, och vi måste ta politiska beslut för att mildra situationen så mycket vi bara kan.

Under mer än ett år har vi levt med restriktioner och social distans. Vi har rekommenderats att jobba hemifrån. Men det gäller förstås inte alla. De som arbetar med samhällsviktig verksamhet och de som tar hand om våra sjuka och äldre måste kunna ta sig till sitt arbete på ett smittsäkert sätt.

För att minska smittspridningen och trängseln i kollektivtrafiken är det viktigt att man kan transporteras med bil. I det här läget är det naturligt att

undanta samhällets hjältar från vissa beskattningar. Som vi hört tidigare sker i vanliga fall en förmånsbeskattning om personal får gåvor eller fri parkering. Utskottets förslag är att förlänga det undantag som redan finns till att gälla året ut.

Fru talman! Vi har också under pandemin sett en stor vilja att stötta dem som har drabbats mest. Det har tagits många bra och fina initiativ för att främja det lokala näringslivet, bland annat genom att företag och andra arbetsgivare ger gåvor till sina anställda. Dessa gåvor ska också i normalfallet förmånsbeskattas, men för att uppmuntra den här typen av initiativ tog vi under förra året beslut om att undanta mindre gåvor till anställda från förmånsbeskattning. Eftersom viljan att hjälpa till och behoven av att stötta det lokala näringslivet finns kvar tycker vi att det är rimligt att vi nu förlänger detta undantag från förmånsbeskattning.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 25 februari.)

§ 12 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning

Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU6

En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning (prop. 2020/21:43)
föredrogs.

Anf. 35 JOHN WIDEGREN (M):

Fru talman! Vi ska nu debattera MJU6 *En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning*. Det handlar i princip om att ställa om svensk lagstiftning till en EU-förordning vad gäller kontroller i livsmedelskedjan. Jag yrkar bifall till Moderaternas reservation nummer 1.

Jag tänkte prata en del om våra två reservationer i ärendet.

Den första reservationen handlar om en kompetent och likvärdig kontroll i livsmedelskedjan. Här menar vi att det i dag finns vissa problem. Framför allt hör vi från näringen att det finns problem. Man tycker inte att man får en likvärdig bedömning beroende på var man finns i landet. Det kan till och med vara så att man inte anser att man får en likvärdig bedömning beroende på vilken inspektör man får, även på en och samma plats. Detta tycker vi är ett problem. Vi hade gärna sett att regeringen hade vidtagit någon åtgärd mot detta.

Vi har i ett annat sammanhang motionerat om att våra besiktningsveterinärer på slakterierna skulle behöva bli mer likvärdiga i sina bedömningar. Det är en helt annan fråga, men det visar att det inte finns likvärdig bedömning i dag. Det blir tolkningsfrågor i mångt och mycket. Det är inte rättssäkert hur man inom våra näringar upplever sig bli bemött.

Till syvende och sist kan detta gå ut över både beredskapstänket och livsmedelsproduktionstänket. Det kan gå emot vår livsmedelsstrategi på vissa sätt när det inte fungerar. Man hör producenter som väljer att lägga ned i stället för att satsa och gå vidare, och det är jätteolyckligt.

Prot. 2020/21:82
23 februari

-----
*Tillfällig skatte- och
avgiftsfrihet för förmån
av fri parkering och
gåva till anställda*

*En anpassning av
bestämmelser om
kontroll i livsmedels-
kedjan till EU:s nya
kontrollförordning*

Därför menar vi att man hade behövt bredda detta och se på ett annat sätt på hur vi får en kompetent och likvärdig kontroll, helt enkelt för att säkerställa att det är rättssäkert att ägna sig åt verksamhet inom livsmedelskedjan.

Vår andra reservation rör ett förslag som tas upp i betänkandet och som handlar om att myndigheter ska kunna göra inköp med dold identitet. Vi har även tidigare från Moderaternas sida, i samband med en proposition som hette 2019/20:137 *Förbättrad tillsyn på miljöområdet*, motionerat om detta med dolda inköp. Vi tycker att det är någonting som ska användas väldigt restriktivt. Det är på gränsen till vad man faktiskt ska kunna göra. Myndighetskontroll och myndighetsarbete ska ske offentligt och kunna ses av människor. När man gör det med dolda inköp är det inte riktigt så.

Vi ställer oss väldigt restriktiva till användning av dolda inköp. Vi menar att det finns verktyg för myndigheter att använda redan i dag. Man kan ju faktiskt göra inköp utan att de är dolda för att se att exempelvis ett livsmedel håller rätt kvalitet. Här är vi alltså skeptiska.

Jag hade egentligen inte tänkt dra ut på detta så mycket mer, fru talman. Jag är kortfattad och ville bara dra våra två reservationer.

Anf. 36 STAFFAN EKLÖF (SD):

Fru talman! Vi debatterar nu EU:s kontrollförfordning för livsmedelskedjan. För tids vinnande yrkar jag bifall endast till reservation 2, men vi står bakom alla våra reservationer.

Den här debatten kanske verkar handla om små variationer av hur vi i Sverige ska införliva EU-lagstiftning. Men jag hävdar att ett förslag som vi lägger fram i dag handlar om själva kärnan av myndighetsutövning och berör frågan om samhällets maktutövning mot individer, var gränserna går och hur rättvis den maktutövningen blir.

Myndighetsarbete handlar om att förverkliga politiska beslut och att se till att regler efterlevs. På så sätt är myndighetsutövning en förutsättning för ett civiliserat samhälle. Men låt oss vara tydliga med att myndighetsutövande också innebär att samhället begränsar individens frihet. Dåligt myndighetsutövande kan resultera i orättvisa, ineffektivitet och en känsla av vanmakt hos den som kontrolleras. I mitt tidigare arbetsliv som myndighetsperson har jag sett en ganska stor spännvidd när det gäller hur det kan gå till.

Den goda myndighetsutövningen sker med förståelse för de personer som ska förmås att följa regelverket och de förutsättningar som de här personerna verkar inom. Den dåliga myndighetsutövningen sker med ointresse för dessa personer och deras verklighet.

Förvaltningslagen är den svenska myndighetsutövningens hörnsten. Den ska se till att myndighetsutövningen är rättssäker. Förvaltningslagen säkerställer bland annat den så kallade proportionalitetsprincipen. Den säger att myndigheten får ingripa i ett enskilt intresse endast om åtgärden kan antas leda till det avsedda resultatet. Åtgärden får aldrig vara mer långtgående än vad som behövs och får vidtas endast om det avsedda resultatet står i rimlig proportion till de olägenheter som kan antas uppstå för den som åtgärden riktas mot.

Tänk efter vad som krävs för att en myndighet inte ska vidta mer långtgående åtgärder än vad som behövs och vad som krävs för att åtgärderna ska stå i rimlig proportion till de olägenheter som kan tänkas uppstå, alltså

den begränsning som myndigheten gör av individens frihet. Det förutsätter att myndigheten och kontrollanterna känner till de sakförhållanden som råder för det som ska regleras, alltså att de har kännedom om förutsättningar, arbetsmiljö och realiteter inom en viss näring. Det handlar inte bara om sakförhållanden om det som ska skyddas av reglerna, såsom livsmedelskvalitet, utan också om sakförhållanden om den verksamhet som regleras. Annars är det omöjligt. Man kan inte göra de avvägningar som måste göras för att uppfylla kravet på proportionalitet utan en sådan förståelse.

De myndigheter som utövar offentlig kontroll ska även ge råd och information och på så sätt underlätta för den enskilde att fullgöra sina skyldigheter enligt lagen. Förståelse för den kontrollerade verksamheten gör rådgivningen mer effektiv och att den kan anpassas till verksamhetens förutsättningar, vilket minskar risken för onödiga eller oproportionerliga begränsningar. Förståelse för verksamheten minskar slutligen risken för att oproportionerliga eftergifter görs av kontrollpersonal.

Det är alltså omöjligt att efterleva förvaltningslagens krav om proportionalitet utan kännedom om den verksamhet som regleras. Trots det finns det, fru talman, inget uttalat krav i vare sig svensk lagstiftning eller EU-lagstiftning om att kontrollanter ska ha förståelse för den verksamhet eller den arbetsmiljö och dess realiteter över vilken tillsynen ska utövas, alltså de näringar som kontrolleras. Det finns bestämmelser med krav på att kontrollanter ska ha utbildning inom området i stort, till exempel om djurskydd, och att de ska ha kompetens vad gäller själva tillsynens utförande, såsom kännedom om lagstiftningen. Det är viktigt. Men det saknas bestämmelser med krav på att kontrollanten ska ha förståelse för den aktuella verksamheten, till exempel hur det är att arbeta med djurhållning. Det kan uppnås exempelvis genom egen praktisk erfarenhet eller genom utbildning som fokuserar på den förståelsen.

Vi har nu en chans här i riksdagen att i voteringen i övermorgon rätta till det på livsmedelskedjans område. Någon kanske frågar sig: Behövs ett lagkrav – löser det sig inte ändå? Myndigheterna arbetar för att stärka kompetensen hos sin personal. Nog ser framsynta chefer till att personalen har de här färdigheterna dels vid rekrytering och vidareutbildning, dels genom kontakter och konstruktiv dialog med den som regleras. Så gjorde jag i den rollen.

Men verkligheten är inte perfekt. Det finns tillfällen då chefen inte är framsynt och annat får spela större roll, till exempel brist på resurser eller om det finns ett starkt medialt tryck eller ett starkt politiskt tryck i någon riktning. Då är det viktigt att det finns en bestämmelse som gör det tydligt att man måste se till att tillsynspersonalen har förståelse för den aktuella verksamheten. Det handlar om rättssäkerhet och om effektivitet.

Om ert svar blir att vi ändå inte behöver en bestämmelse som kräver denna kompetens har ni samtidigt sagt att vi inte heller behöver de andra bestämmelserna som kräver annan kompetens av tillsynspersonal. Då skulle det också lösa sig av sig självt genom myndigheters och chefers dagliga arbete.

Genom att rösta på Sverigedemokraternas yrkande nummer 2 röstar man för att det skrivs in ett lagkrav att sådan person som utför tillsynsuppdrag gentemot näringsutövare ska ha förståelse för den aktuella verksamheten, exempelvis genom egen praktisk erfarenhet av motsvarande verk-

samhet. Då blir det slut på konstiga myndighetsbeslut vid tillsynstillfället. Då blir det slut på orealistiska förväntningar och ineffektiva förbud. Då blir det slut på oproportionerliga eftergifter. Då kommer krav att ställas som förenar hög målpuppfyllelse med realistiska förutsättningar att lyckas leva upp till kraven för näringsutövaren.

Jag noterar att det är vanligare att vi debatterar hur mycket eller lite reglering som vi ska ha. Den frågan är också viktig, men jag anser nog att frågan om hur vi gör regleringen väl fungerande, effektiv och rättvis är ännu viktigare. Det kan vi besluta om i övermorgon. Missa inte den chansen!

Fru talman! Jag vill bara som hastigast nämna ett annat av våra yrkanden. I och med förslaget i propositionen att det inte längre ska tas ut årliga avgifter för vissa kontroller utan att man i stället ska ta ut avgifter för faktiskt utförda kontroller finns det en risk att avgifterna skenar iväg för den enskilda näringsutövaren. Därför behöver det sättas ett tak som skyddar företagarna från oförutsägbara kostnader – ett slags högkostnadsskydd om man så vill. Det är särskilt viktigt när politiken vill öka kontrollfrekvensen. Och det kan det faktiskt vara viktigt att göra ibland.

Anf. 37 MARIA GARDFJELL (MP):

Fru talman! Jag vill yrka bifall till förslaget i betänkandet och vill också säga att på grund av coronaläget har Miljöpartiet och Socialdemokraterna, regeringspartierna, samordnat sig i ett gemensamt inlägg som jag nu framför.

I dag handlar debatten om nya regler för livsmedelskontrollen. Det kommer att bli mindre krångel för företagarna, förbättrade villkor för livsmedelstillverkarna, säkrare livsmedel för konsumenter och en anpassning till de EU-gemensamma reglerna.

Fru talman! Jag vill först säga någonting om EU. I många debatter här i kammaren har vi berört EU:s gröna giv, the Green Deal. Även om det här förslaget inte specifikt hänger samman med den gröna given finns det en viktig del av den gröna given som heter från jord till bord. Livsmedelskedjan kännetecknas av just det, och kontrollen av livsmedel sker också i alla led: i odlingen av grönsaker, frukt och andra grödor, i djuruppfödningen, i jakt och fiske, i lagerhållning och försäljning av livsmedel och i produktionen av vatten, som ju är vårt viktigaste livsmedel. Den offentliga kontrollen omfattar alla stadier i produktions-, bearbetnings-, distributions- och användningsleden.

Livsmedelskontrollen ska alltid vara riskbaserad, ändamålsenlig och verkningfull. Den ska vara likvärdig och rättssäker.

Den svenska livsmedelskontrollens mål är att konsumenterna får säkra livsmedel, att de inte blir lurade när det gäller vad maten innehåller och att informationen om maten är enkel att förstå.

Fru talman! Jag vill nämna några av de viktigaste förbättringarna med de här nya lagförslagen.

Det kommer nu att ges en möjlighet till inköp under dold identitet för kontrollmyndigheterna. Syftet med det är att effektivt kunna kontrollera livsmedel och andra produkter som erbjuds till försäljning, särskilt när det gäller e-handel.

Jag tror inte att någon här i kammaren skulle tycka att ett oanmält kontrollbesök hos en producent skulle vara ett felaktigt sätt att bedriva kon-

trollarbete. Inköp med dold identitet är just ett sätt att kunna göra en oanmäld kontroll i en e-handelssituation. Det är högst anmärkningsvärt att Moderaterna motsätter sig det förslaget.

Den andra frågan som verkligen behöver lyftas upp är att obligatorisk efterhandsdebitering nu bör införas för avgifter inom livsmedelskontrollen. Det innebär att livsmedelsföretagen ska få betala sin kontrollavgift efter ett genomfört kontrollbesök i stället för som nu i förväg, i början av varje kalenderår oavsett om man får ett kontrollbesök eller inte. På det sättet blir det en tydligare koppling mellan utförd kontroll och betalning. Det ökar också legitimiteten för avgiften och bidrar till att kontrollen upplevs som mer likvärdig. Med efterhandsdebitering blir det tydligare för företagen vad de betalar för. Det kan också göra att företagen upplever systemet som mycket mer rättvist.

Kontrollkostnader i sig är något som engagerar oss politiker. Vi är många ledamöter i miljö- och jordbruksutskottet som har deltagit i diskussioner om kontrollavgifter, senast när det gällde Eldrimners krängellista. Eldrimner är det nationella centrumet för mathantverk. De föreslår att samordningen mellan olika kontrollaktörer ska förbättras och att Livsmedelsverkets timtaxor måste ses över för just företag med mindre volymer och lägre omsättning. De anser att det behövs en rimlighetsanalys, vilket jag också tycker är en rimlig fråga att diskutera vidare. Att livsmedelsföretag som sköter sig ska slippa den årliga kontrollkostnaden är verkligen ett steg framåt när det gäller just förutsättningarna för de företagen.

Jag vill också säga att den dialog som jag hört mellan Livsmedelsverket och företagare på Eldrimners seminarier bådar väldigt gott. Jag vill ge all heder åt de aktörer som för konstruktiva samtal om lösningar på problem som finns. Livsmedelsverket har på mötena visat en serviceanda gentemot småföretagen som jag tycker är berömvärd. Jag vill berömma Livsmedelsverket och andra kontrollmyndigheter för att de har ett mycket aktivt arbete med att just förbättra servicen inom kontrollarbetet mot företagen.

Fru talman! Det finns ett parti, Sverigedemokraterna, som ifrågasätter att kontroll ska kunna utföras av privata aktörer på statens uppdrag. Om Sverigedemokraterna skulle få bestämma skulle alltså kontrollorgan som ackrediterats av det statliga ackrediteringsbolaget Swedac och all form av egenkontroll läggas ned. Sverigedemokraterna menar också, som vi nyss hörde från talarstolen, att vissa tjänstemän i statliga verk skulle göra ett dåligt arbete. Den typ av missnöjesyttringar som Sverigedemokraterna sprider tycker jag inte ska stå oemotsagda.

Livsmedelskontrollen är en samhällsviktig verksamhet, och det är viktigt att den fungerar och ständigt förbättras. Regeringen följer systematiskt upp resultaten av kontrollen, bland annat i samband med den årliga myndighetsdialogen med Livsmedelsverket och med länsstyrelserna. Livsmedelsverket gör även en årlig redovisning för att visa hur livsmedelskontrollen utvecklas och förbättras.

Anf. 38 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Vi blev omnämnda i anförandet. Därför ville jag ta replik.

Det vi säger i vår följdmotion om inköp under dold identitet är att man ska uttömma alla andra alternativ innan man använder det. Det ska vara en sista utväg om man vill komma på någon med någonting. Vi menar att

myndighetskontroll och myndighetsarbete ska vara öppet och tydligt, särskilt på livsmedelssidan. Det är därför vi har med reservationen om dold identitet. Vi har alltså inte helt motsatt oss det hela. Men vi tycker att det ska användas restriktivt och vara den sista utvägen.

Det talades i anförandet om att det som föreslås skulle leda till mindre krångel. Det är något som jag välkomnar. Jag hoppas verkligen att det kommer att leda till mindre krångel. Vi har i många år talat om att minska krångel, regelbörda och administrativ börda inom livsmedelssektorn, just för att näringen själv tycker att det är en belastning.

Fru talman! Jag vill fråga Miljöpartiet om det här med ojämna bedömningar, som man hör mycket om från näringen. Hur kan vi få en mer likvärdig bedömning? Det verkar som att det är otroligt stor skillnad mellan olika inspektörer och olika kontrollanter.

Jag hade inte tänkt nämna det, men det finns en inte alltför gammal rapport där det talas om myndighetsaktivism. Hur ställer sig Miljöpartiet till den frågan? Kan det vara en del i att det blir otroligt ojämna bedömningar när det kommer till livsmedelssektorn?

Anf. 39 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Regeringens förslag vad gäller inköp under dold identitet handlar om att en kontrollmyndighet ska ha rätt att köpa in livsmedel lite hemligt när det är nödvändigt för att kontrollera att livsmedlet uppfyller gällande krav. Verksamhetsutövaren ska underrättas om det inköp som skett under dold identitet och om resultatet så snart man har fått detta.

Regeringens bedömning är att det i livsmedelslagen, lagen om foder och animaliska biprodukter och lagen om kontroll av skyddade beteckningar på jordbruksprodukter och livsmedel bör införas en bestämmelse som ger kontrollmyndigheterna den här rättigheten. Det finns andra lagstiftningar där vi har infört möjlighet att köpa in produkter för kontroll. Bland annat kan Kemikalieinspektionen göra det när de köper produkter via e-handel. Där har också rent praktiska saker visat sig. Eftersom det ofta inte går att beställa saker på nätet om man inte är en enskild person behöver enskilda tjänstemän använda eget namn vid de här inköpen. Det är en väldigt dålig lösning.

Jag tycker att det här är en praktisk och bra lösning. Den ger också möjligheten att göra motsvarande ett oanmält besök, fast för e-handeln.

Anf. 40 JOHN WIDEGREN (M) replik:

Fru talman! Jag fick inte svar på min fråga. Den ligger alltså kvar.

När det gäller dold identitet låter det på regeringen som att det är något som ska användas väldigt restriktivt. Det är väl bra då. Det är ju det Moderaterna har motionerat om. Då borde vi väl ha sagt ja till den reservationen, tänker jag. Men vi har som sagt inte motsatt oss det hela; vi tycker att det ska användas med stor restriktivitet.

Jag ser större problem med den offentliga kontrollen. Sverigedemokraternas representant lyfte fram många bekymmersamma exempel. Det behöver vi komma bort ifrån. Om näringen eller företagen upplever att det är krångligt med den offentliga kontrollen, att man inte får en rättvis eller rättssäker bedömning, tror jag faktiskt att risken finns att man väljer att lägga ned sin verksamhet i stället för att fortsätta.

Det som vi måste komma fram till är hur hela myndighetsbiten arbetar kopplat till de rent teoretiska förslagen i det här. Därför tycker jag ändå att det är intressant att höra hur Miljöpartiet och regeringen ställer sig till myndighetsaktivism och till att det är en sådan ojämn bedömning beroende på vilken kontrollant man får eller var i landet man befinner sig. Ska näringsidkaren till exempel kunna begära att få byta kontrollant? Ska företagaren vid en kontroll från kommunen på grund av till exempel dålig personkemi kunna säga ”Nej, jag vill att den kommunen kommer och kontrollerar mig i stället. Det här fungerar nämligen inte”? Det skulle vara intressant att få höra Miljöpartiets och regeringens bedömning av de möjligheterna.

Anf. 41 MARIA GARDFJELL (MP) replik:

Fru talman! Tack, John Widegren, för frågan! I mitt anförande nämnde jag Eldrimmers krångellista, apropå likvärdiga kontroller. Den är ett exempel på hur företag har gått samman och pekat ut problem som de upplever och som handlar om när kontroller inte alla gånger har fungerat bra. Ett exempel som tas upp där gäller just att kontrollaktörer inte alltid har all den kunskap som de skulle behöva när de besöker ett småskaligt mejeri. Ett sådant skiljer sig ju i stor utsträckning från ett storskaligt mejeri.

Svaret från Livsmedelsverket var att de gärna såg att deras egna kontrollanter får utbilda sig och kan erbjudas de utbildningar som Eldrimmer har för att lära sig mer om produktionen. Det här var ett väldigt bra exempel på hur tillmötesgående Livsmedelsverket är mot kritik som denna. De visar att de tar kritiken konstruktivt i stället för att slänga ur sig kommentarer som att det handlar om myndighetsaktivism eller att man drar alla kontrollanter över en kam.

Fru talman! Frågan om myndighetsaktivism är tagen ur luften, enligt mig. Det är *en* forskare vid Örebro universitet som har skrivit en rapport och påstår där att detta finns. I Sverige har vi en lagstiftning som säger att myndigheters anställda får organisera sig precis som de vill på sin fritid. Vi ska inte anklaga dem för att vara aktivister på jobbet.

Överläggningen var härmed avslutad.
(Beslut skulle fattas den 25 februari.)

§ 13 Svar på interpellation 2020/21:417 om antisemitism i de palestinska områdena

*Svar på
interpellationer*

Anf. 42 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Lars Adaktusson har frågat mig vilka specifika åtgärder jag och regeringen avser att vidta i syfte att påverka Mahmud Abbas och den palestinska ledningen att omgående upphöra med spridning av antisemitism samt om jag kommer att agera för att Sveriges officiella relationer till de styrande på Västbanken ska omprövas med anledning av vad han beskriver som den palestinska ledningens uttalade judehat och vägran att efterkomma krav på ett stopp för alla former av antisemitism.

Jag besvarade en liknande riksdagsfråga (2020/21:1548) den 10 februari.

Regeringen fördömer antisemitism och andra former av rasism och tar självklart avstånd från alla uttryck för antisemitism, varhelst och av vemhelst de framförs. Det är förväntningar vi har på alla länder – såväl i Europa som i Mellanöstern och annorstädes – och det är en position Sverige regelbundet framför.

Eftersom interpellanten specifikt nämner yttranden som president Abbas fällde i ett tal till det palestinska nationella rådet i april 2018 vill jag uppmärksamma honom på den tydliga kritik och behovet av en ursäkt som Sverige då framförde. Den 4 maj 2018 publicerades ett uttalande från president Abbas där presidenten ber om ursäkt, beskriver Förintelsen som det mest avskyvärda brottet i historien samt tar avstånd från antisemitism i alla dess former. Detta går också att läsa om i tidigare riksdagsvar.

Sverige driver aktivt kampen mot antisemitism i EU och i FN och har medverkat till tillsättandet av en särskild samordnare mot antisemitism vid EU-kommissionen samt en senior kontaktperson inom FN för att bekämpa antisemitism. Genom vårt OSSE-ordförandeskap under 2021, Malmöforumet om hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism i oktober 2021 samt Sveriges ordförandeskap för International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA, 2022–2023 verkar regeringen för att mobilisera det internationella samfundet i kampen mot antisemitism.

Faktum är att ett av de första större evenemang under det svenska OSSE-ordförandeskapet var att hålla ett expertmöte om antisemitism, där representanter från OSSE:s deltagande stater, civilsamhället, trossamfund och multilaterala organisationer diskuterade hur breda koalitioner kan byggas för att förebygga och motverka intolerans och diskriminering. Palestina och Israel deltog i detta möte tillsammans med andra av OSSE:s Medelhavspartner. Därutöver har jag som ordförande i OSSE en särskild representant mot antisemitism.

Regeringen kommer att fortsätta att bekämpa alla former av antisemitism och alla försök att förneka, ursäkta, rättfärdiga, förvränga eller trivialisera Förintelsen. Sverige accepterar inte och kommer aldrig att acceptera antisemitism.

Anf. 43 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Jag vill tacka för svaret på interpellationen.

När utrikesministern tar avstånd från alla former av antisemitism talar hon inte bara för regeringen utan för hela Sveriges riksdag. Ingen i denna kammare vill se det primitiva hatet slå rot och förgifta vårt samhälle.

Som exempel på insatser i arbetet mot antisemitism nämner Ann Linde regeringens stöd för en särskild samordnare i EU och en kontaktperson i FN. Hon tar också upp de roterande ordförandeskapen i OSSE och IHRA som lämpliga tillfällen för att aktualisera frågan. Detta är i grunden välkommet och viktigt. Min interpellation handlar dock specifikt om antisemitismen i palestinska områden.

Jag tar upp detta med anledning av de budskap som spreds i den palestinska myndighetens officiella tv-kanal i samband med Förintelsens minnesdag i år. Bland annat rapporterades i denna tv-kanal att judarna före andra världskriget ”hatades för sin rasism och sitt smutsiga beteende”. Vidare undervisades om att ”Förintelsen var det pris som judarna fick betala för sitt ondskefulla beteende, sina konspirationer och sin elakhet”.

Fru talman! Hatet mot judar startade inte med Förintelsen, och det upphörde inte med Hitler. Djup vedervärdig antisemitism är inte ovanlig i medier och offentlig debatt i palestinska områden. Eftersom pressfrihet inte existerar är det regimen som kontrollerar de budskap som sprids till befolkningen. Således finns antisemitismen högt upp i den palestinska ledningen.

President Abbas har själv gjort uttalanden som direkt knyter an till det som nyligen spreds i palestinsk tv. I maj 2018 sa han att ”fientligheten mot judar berodde på deras sociala funktion i samhället som förknippas med ocker och bankverksamhet”. Hårt pressad av en upprörd internationell opinion tvingades Abbas att publicera en ursäkt. Utrikesministern tar fasta på detta. Men en viktig fråga inställer sig: Var ursäkten allvarligt menad? Varför fortsätter palestinska företrädare, under Abbas ledning, att sprida samma unkna budskap?

Fru talman! Det är bra att regeringen i direkta samtal tar upp spridningen av antisemitism i palestinska områden, men det har inte haft någon effekt. Sanningen är att den palestinska ledningen struntar i den svenska regeringen; spridningen av antisemitism fortsätter med oförminskad styrka. Frågan är inte längre vad regeringen säger, utan vad den gör. Vad gör ni, Ann Linde?

Anf. 44 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Regeringen fördömer antisemitism och alla former av intolerans varhelst och av vemhelst som uttrycker den. Det gäller även i fallet med det palestinska tv-program som Lars Adaktusson tar upp. Yttrandet som på något sätt antyder att judarna bär skuld för Förintelsen är utan tvekan antisemitiska.

Jag måste dock invända mot den bild som ges av att den palestinska ledningen präglas av antisemitism. Det har funnits tillfällen när företrädare har gett uttryck för antisemitism. Vi har då tagit upp det med palestinska företrädare i tydliga ordalag.

Som jag nämnde förut har president Abbas efter kritiserade uttalanden tagit tydlig ställning mot antisemitism. Han har beskrivit Förintelsen som det mest avskyvärda brottet i historien och tagit avstånd från antisemitism i alla dess former.

Jag vill till yttermera visso påminna om att den palestinska ledningen länge erkänt Israels rätt att existera. Den har gjort åtaganden om att inte använda våld i sin strävan efter att nå fred. Vi förväntar oss att den fortsätter att uppfylla dessa åtaganden. President Abbas upprepade senast den 1 december förra året i ett FN-tal att Palestina håller fast vid fredliga metoder för att nå ett slut på konflikten i enlighet med internationell rätt. Sverige bör stödja Palestina i denna föresats. Som bekant stöder Sverige sedan länge ansträngningarna för att nå fram till ett slut på ockupationen och till en folkrättsgrundad och förhandlad tvåstatslösning där de två länderna Israel och Palestina kan leva sida vid sida i fred och säkerhet.

Den övergripande inriktningen på det svenska biståndet till Palestina handlar just om att stärka palestinsk statsbyggnad och bidra till respekt för mänskliga rättigheter, stärkt demokrati och rättsstatens principer, en hållbar ekonomisk och miljömässig utveckling och en socialt inkluderande fred. Regeringen är tydlig i dialogen med den palestinska regeringen om

vikten av att ta avstånd från våld, hatpropaganda och uppvigling. Det är förväntningar vi har på alla länder.

Regeringen kommer alltid att fördöma antisemitism. Vi vet att antisemitism och rasism frodas i fördomar och okunskap och gynnas av intolerans, hat och våld. Det kan man se i olika delar i världen.

I Israel och Palestina lever israeler och palestinier visserligen i varandras omedelbara närhet geografiskt men lika fullt isär. Den israeliska ockupationen inskränker på olika sätt rörelsefriheten för palestinier och har påverkat tillvaron för generationer av kvinnor och män på Västbanken och i Gaza. Kontaktytorna mellan israeler och palestinier är få och misstron djup. Då tenderar de negativa stereotyperna av den andra sidan att ta överhanden. Ingen kan väl bestrida att sådana förekommer både i Palestina och i Israel. Det finns inget enkelt recept för att skapa ökad förståelse och tolerans i en sådan kontext, inte minst när motsättningarna är så hårda och rädslan och vreden så kännbara i människors vardag som i denna konflikt, som har varat i mer än 70 år.

Anf. 45 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Jag frågade vad regeringen gör. Utrikesministern svarar som hon brukar: att antisemitism är oacceptabelt och att detta framförs i kontakterna med den palestinska ledningen. Medan detta upprepas får antisemitismen fäste i breda lager av det palestinska samhället. Judehat och demonisering av Israel har efter år av hatfylld propaganda blivit socialt accepterade företeelser. Enligt den internationella organisationen Anti-Defamation League har palestinska områden den mest antisemitiska befolkningen i världen. 87 procent av palestinerna instämmer i påståendet att människor hatar judar på grund av hur de betar sig.

Det är ingen tvekan om att detta är allvarligt och får konsekvenser för Israel och det judiska folket, men också för möjligheterna till dialog och förhandlingar om en fredlig lösning på den israelisk-palestinska konflikten. De palestinska ledare finns inte som klarar att förankra en eventuell fredsuppgörelse med Israel hos en befolkning matad med hat mot judar. Spridningen av antisemitism bränner broar, krossar framtidsutsikter och omkullkastar varje möjlighet till kompromisser med Israel.

Vill den svenska regeringen medverka till en fredlig lösning på den israelisk-palestinska konflikten krävs det en insikt om detta och en vilja att agera konkret. Villkorat bistånd, riktade sanktioner, nedgraderade diplomatiska relationer och tydligt avståndstagande i internationella sammanhang från den palestinska ledningen – allt detta, Ann Linde, är rimliga och relevanta åtgärder för att öka det politiska trycket och få den palestinska ledningen att upphöra med spridningen av antisemitiska budskap.

Fru talman! Det är beklagligt, men om nödvändigheten av sådana här konkreta åtgärder hörs det ingenting från utrikesministern. Det är tyst, vilket ställer viktiga frågor på sin spets. Vad är orden om att bekämpa alla former av antisemitism värda om de inte följs av handling? Vad händer med den internationella konferensen om antisemitism om den svenska regeringen som värd väljer att inte agera mot ett politiskt ledarskap vars antisemitism förgiftar en hel befolkning? Det är nog fler än jag som gärna vill ha svar på detta, Ann Linde.

(forts.)

Kammaren beslutade kl. 15.55 på förslag av förste vice talmannen att ajournera sammanträdet till kl. 18.00.

Återupptaget sammanträde

Sammanträdet återupptogs kl. 18.00.

§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2020/21:417 om antisemitism i de palestinska områdena

*Svar på
interpellationer*

Anf. 46 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Jag invänder mot Lars Adaktussons ensidiga och missvisande beskrivning av den Ramallahbaserade palestinska ledningen och att den skulle odla antisemitiska föreställningar och vara sysselsatt med att uppvigla hat och terrorhandlingar mot Israel. Sådana föreställningar och retorik har förekommit, och det är givetvis allvarligt. Men vi har då reagerat på de yttranden som har fällt.

Vi gjorde det, som jag redan har nämnt, efter president Abbas kritiserade tal i april 2019. Den starka reaktionen från omvärlden ledde till att president Abbas tog tillbaka sitt uttalande och tydligt markerade avstånd från antisemitism. Vi reagerade när det gjordes uttalanden i en Fatahpartikommittés namn i januari 2020 i samband med 75-årsdagen av befrielsen av Auschwitz-Birkenau som innehöll delar som var djupt stötande för alla som kämpar mot antisemitism och andra former av hat. Vi reagerade också när en palestinsk tidning med koppling till palestinska myndigheten publicerade en insändare som syntes uppmana till terrorisdåd i samband med World Holocaust Forum i Jerusalem i januari 2020.

Det bör stå klart att den officiella och dominerande palestinska linjen är att söka få ett slut på konflikten med Israel med fredliga metoder genom förhandlingar som innebär att man kommer överens om gränser och de andra slutstatusfrågorna och att Israel och Palestina sedan kan leva sida vid sida i fred och säkerhet. Det borde Lars Adaktusson kunna erkänna och visa stöd för.

Det är lätt att i en konflikt ta parti för den ena parten och okritiskt anamma dess perspektiv och nagelfara motståndarens alla fel och brister. Lars Adaktusson kritiserar Palestina ofta och gärna i olika frågor, ibland med viss rätt. Min uppfattning är att man inte bidrar till att främja förståelse och bättre relationer mellan sidorna i en konflikt genom att ensidigt stödja den ena parten.

Regeringen står bakom FN:s och EU:s folkrättsbaserade syn på konflikten och strävar efter att ha en god och konstruktiv relation med både Israel och Palestina, en relation som även medger utrymme för uppriktig kritik när så behövs.

Israel och Palestina är två parter som i slutändan måste komma överens om en förhandlingslösning. Att svartmåla den ena eller andra sidan för inte

framåt. I stället bör vi göra vad vi kan tillsammans med andra i det internationella samfundet för att hjälpa dem att närma sig varandra.

Antisemitism förekommer tyvärr i Palestina såväl som i EU och i andra delar av världen liksom i vårt eget land. Det kan inte accepteras. Det får vi aldrig slå oss till ro med. Ett konsekvent, medvetet och uthålligt arbete behövs för att bekämpa antisemitism.

Det är ett arbete som behöver ske brett på olika nivåer och i olika forum såväl nationellt och regionalt som internationellt. Det är mer effektivt att få till stånd en positiv förändring genom dialog och samarbete i stället för att klippa av relationer. Jag hoppas att Lars Adaktusson också vill inse det.

Anf. 47 LARS ADAKTUSSON (KD):

Fru talman! Utrikesministern står här i riksdagens talarstol och relativiserar antisemitismen på palestinska områden. Det är beklagligt om än inte förvånande.

Jag ställde en fråga om den konferens som regeringen ordnar i höst. Vi är många som hoppas att den konferensen blir framgångsrik. Men det förutsätter att Israel finns med, och något sådant besked har inte Regeringskansliet fått.

Alla vet, Ann Linde, att regeringen har valt att ha nära relationer med den sittande palestinska ledningen. Stefan Löfven har sagt att det regerande Fatah är Socialdemokraternas kära systerparti. Parallellt har relationerna till Israel körts i botten.

Sedan 2014 är det inte möjligt för vare sig Stefan Löfven eller Ann Linde att föra dialog i Jerusalem. Sex och ett halvt år har gått, Wallström har ersatts av Linde. Men obalansen och de ensidiga synsätten består.

Fru talman! Det är illa att regeringen inte tänker vidta några som helst åtgärder för att förmå den palestinska ledningen att sätta stopp för hatet mot judar. Det stärker verkligen inte det arbete mot antisemitism som regeringen säger sig prioritera. Att ett parti genomsyrat av antisemitism kan vara Socialdemokraternas kära systerparti gör inte saken bättre. Det är djupt problematiskt, fru talman. Tack för debatten.

Anf. 48 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det är djupt problematiskt att Lars Adaktusson står i riksdagens talarstol och hävdar, trots att han har bättre vetande, att regeringen inte gör någonting mot antisemitism eller tar avstånd från antisemitiska uttalanden. Det är väldigt beklagligt.

Regeringen är tydlig i dialogen med företrädare för Palestina om vikten av att ta avstånd från våld och hatpropaganda. Det är förväntningar som vi har på alla länder. Vi accepterar inte antisemitism och andra former av rasism i något sammanhang. Vi bedriver ett brett och aktivt arbete internationellt för att bekämpa antisemitism. Som jag nämnde inledningsvis sker det både i EU och i FN och under vårt pågående OSSE-ordförandeskap.

Ett av de första större event som vi höll i det svenska OSSE-ordförandeskapet var ett expertmöte om antisemitism där representanter för OSSE:s deltagande stater, civilsamhället, trossamfund och multilaterala organisationer diskuterade hur breda koalitioner kan byggas för att förebygga och motverka intolerans och diskriminering. Palestina och Israel deltog i detta möte tillsammans med andra av OSSE:s Medelhavspartner.

Vi avser att till fullo utnyttja de möjligheter som Malmö internationella forum för hågkomst av Förintelsen och bekämpande av antisemitism i oktober 2021 samt Sveriges ordförandeskap i International Holocaust Remembrance Alliance, IHRA, 2022–2023 ger för att samla det internationella samfundet kring ett ännu mer proaktivt gemensamt arbete mot antisemitism.

Genom de kontakter och den dialog vi har med både regering och civilsamhälle i Palestina kan vi bidra till att motverka antisemitism även där. Genom Palestinabiståndet hjälper vi till att stärka bland annat demokrati, mänskliga rättigheter och rättsstatens principer. Det främjar fred och tolerans och motverkar våld. Tack för debatten.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 14 Svar på interpellationerna 2020/21:429 och 465 om Josep Borrells resa till Moskva

Anf. 49 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Hans Wallmark har med anledning av EU:s höge representant Josep Borrells resa till Moskva tidigare i februari frågat mig om Sverige på förhand hade sanktionerat resan, om Sverige ställt sig bakom Josep Borrells uttalande om att inga fler sanktioner mot Ryssland är aktuella från EU:s sida, vad jag avser att göra åt att många punkter inför utrikesministrarnas möten inte förs upp som formella diskussionspunkter samt vilken analys jag gör av vad Borrells besök i Moskva medför för konsekvenser för EU.

Markus Wiechel har frågat om jag kände till Josep Borrells resa till Moskva och hur jag såg på den, vilka konsekvenser resan enligt mig kommer att få för EU respektive för relationen mellan EU och Ryssland, om jag framfört synpunkter till kommissionen, samt hur jag ser på avgångskrav som ställts mot Josep Borrell.

EU:s höge representant har initiativrätt inom ramen för den gemensamma utrikes- och säkerhetspolitiken. För medlemsstater som Sverige, som eftersträvar ökad effektivitet och större genomslag för EU:s gemensamma politik, är detta viktigt. Vi bör värna den höge representantens möjligheter att göra uttalanden och på andra sätt utföra EU:s politik. Naturligtvis ankommer det på den höge representanten att på ett korrekt vis företa den politik som har beslutats i rådet.

Den höge representantens resa hade diskuterats med medlemsstaterna, dels under aktuella frågor vid rådets möte den 25 januari, dels i de förberedande kommittéerna i Bryssel. Det är emellertid viktigt att påpeka att sådana diskussioner inte syftar till att detaljstyra den höge representantens agerande.

Jag kommer inte att verka för att Borrell ska avsättas. Sammantaget delar vi Borrells slutsatser från hans resa till Ryssland. Jag träffade EU:s utrikesministrar den 22 februari – i måndags – för att diskutera nästa steg rörande EU:s relation till Ryssland, och resultatet av Borrells resa togs i beaktande där.

Vid EU-nämndens sammanträde den 22 januari informerade jag om att regeringen inte utesluter ytterligare restriktiva åtgärder. Detta var också

Prot. 2020/21:82

23 februari

Svar på
interpellationer

vad jag framförde vid rådets möte den 25 januari. Jag uppfattade att det redan då fanns en samsyn i rådet om att sanktioner var ett alternativ. Jag har senare, den 19 februari, också samrått med EU-nämnden om denna ståndpunkt.

Jag noterade att den höge representanten efter presskonferensen i Moskva förtydligade att nästa steg för EU skulle diskuteras vid utrikesrådets möte den 22 februari och att sanktioner inte var uteslutna. Detta var han ännu tydligare med i sitt anförande i Europaparlamentet efter resan.

Jag delar den frustration som Hans Wallmark ger uttryck för avseende dagordningen för utrikesministermötena. Jag kan upprepa det jag har sagt i EU-nämnden: Vi vill kunna förbereda oss väl, och jag vill samråda med riksdagen på ett bra sätt. Jag själv och andra svenska företrädare framför återkommande synpunkter om dagordningen och påminner om vårt behov av parlamentarisk förankring. Det kan noteras att dagordningen för rådets möte i går hade en bättre balans mellan aktuella frågor och diskussionspunkter. Jag hoppas att detta beror på att den höge representanten och utrikesstjänsten har tagit till sig av våra synpunkter.

Händelserna runt Borrells resa visar på behovet av ett nära samarbete mellan medlemsstaterna och den höge representanten. Vi behöver i alla lägen ha en gemensam förståelse av EU:s politik. Långsiktiga och strategiska diskussioner kan bidra till detta. Det var därför välkommet att Ryssland diskuterades vid rådets möte i går.

Det är centralt att EU förblir enat i sin gemensamma Rysslandspolitik, som baseras på de fem vägledande principer som vi återbekräftade senast i oktober förra året. Dessa fem principer innefattar ett principiellt ställningstagande mot Rysslands aggression i östra Ukraina, stärkt engagemang i östliga partnerskapet, motståndskraft mot ryska påverkansoperationer, selektivt engagemang med Ryssland i frågor av intresse för EU och stöd till det civila samhället i Ryssland.

Principerna förblir ett flexibelt ramverk för att över tid kunna bemöta negativt ryskt agerande och samtidigt pröva Rysslands beredvillighet att samarbeta i frågor där EU har ett intresse. Jag delar Borrells slutsatser efter hans möte att Ryssland i nuläget inte visar någon större vilja till konstruktiv dialog eller samarbete.

Anf. 50 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Det är ju några som har extraanmält sig till debatten, så vi får väl se detta som ett förband till morgondagens stora utrikespolitiska debatt i samband med den deklaration som kommer att presenteras. Det finns väl skäl att tro att både EU och Ryssland kommer att beröras där.

Fru talman! Jag tror att vi alla har respekt för att man kan ha en dålig dag på jobbet. Problemet är att man inte får ha alltför många dåliga dagar om man är EU:s höge representant och ansvarig för den utrikespolitiska linjen inom EU. Enligt mig har Borrell lite för många dåliga dagar, och den i Moskva var exceptionellt dålig.

Man får ju säga att tajmningen – som det heter på modern svenska, fru talman – kunde ha varit bättre när Borrell uppsökte och träffade Lavrov och när han dessutom generades. Det är inte jag som påstår det, utan detta är den recension som Josep Borells resa till Moskva har getts av oberoende bedömare och medier. EU:s höge representant har ju också tagit den till

sig, för när han återrapporterade till Europaparlamentet var han betydligt mer ödmjuk och insåg vilka gropar han hade trampat i.

För att markera den dåliga tajmningen kan man nämna skenrättegångarna mot Aleksej Navalnyj efter Putins kalsongförgiftning av honom. Man kan också nämna det våld som visas mot de modiga demonstranter som kräver frihet och rättfärdighet i Ryssland och som slås ned, fängslas och grips. Till detta kommer tre diplomater som kastas ut på helt oriktiga grunder, vilket också Sveriges utrikesminister har bekräftat när det gäller den svenska diplomaten.

Att i det läget åka till Moskva och dessutom vara ganska oförberedd är inte bra. Det kan beskrivas som exceptionellt dålig tajmning. Vad man förstår av utrikesministerns svar är dessutom att andra länder – och jag antar, hoppas och utgår från att Sverige var ett av dem – hade förklarat vad som var på väg att hända. Det här med Navalnyj och demonstrationerna var ju ganska uppenbart, men tre diplomater skulle också kastas ut i princip i samband med att Borrell befann sig i Ryssland.

Fru talman! Jag tycker att Josep Borrell är ganska bra på uttalanden. Det jag efterlyser är handling från EU:s sida. Handling kan bara uppstå om länder som Sverige är pådrivande, ställer krav och utkräver ansvar, inte så mycket mot Josep Borrell som mot de länder som förstör säkerhetsordningen. Detta sker nu i Europa, men det gäller också Kinas agerande i Hongkong och mot Xinjiang samt hoten i Taiwan. Detta kräver åtgärder – inte bara en varm faxmaskin på Josep Borrells rum.

Fru talman! Utrikesministern hänvisade också till det möte som EU:s utrikesministrar hade i går. För mitt vidkommande får hon gärna utveckla lite mer vad som sas och exakt hur det kom sig. Svaret är ju avgivet före det uppdaterade mötet, så utrikesministern får gärna säga någonting om vad som hände vid överläggningarna.

Den brutala sanningen är ju att verkligheten går i fel riktning när det gäller Ryssland. Som jag sa har vi sett en skenrättegång mot Navalnyj, demonstrationer som slås ned och diplomater som kastas ut på oriktiga grunder. Det, fru talman, kräver handling – inte ord.

Anf. 51 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka utrikesministern för svaret och för denna väldigt angelägna debatt, som, precis som Hans Wallmark sa, säkerligen är en början på morgondagens mycket intressanta och roliga debatt.

Josep Borrells resa till Moskva var inte särskilt lyckad; det kan nog de allra flesta hålla med om. Utrikesministern sa i sitt svar att hon delar Borrells slutsatser om resan, men det här har ju egentligen ingenting att göra med själva förtroendet för honom som person och hans sätt att agera.

Utrikesministern sa också att det är viktigt att han i sin roll har ett stort eget handlingsutrymme och eget ansvar. Det stämmer naturligtvis, och det är just mot bakgrund av det här som det är extra viktigt att han agerar korrekt och att han kan klara av att hantera situationer som den vi såg i Moskva. Det gäller inte minst vid besök i auktoritära länder som Ryssland, som ju är ett direkt säkerhetsshot mot Sverige och EU och som för närvarande bedriver krig i Europa.

I EU:s nuvarande utrikeschef ser vi i stället det motsatta. Vi har sett hur man har slagit ned fredliga demonstranter i samband med detta besök.

Vi har fått se hur Borrell helt felaktigt – hoppas jag – har sagt att EU inte kommer att införa några ytterligare sanktioner mot Ryssland. Vi såg hur han passivt stod vid den ryske utrikesministerns sida samtidigt som Ryssland hånfyllt kunde utvisa tre europeiska diplomater, varav en som bekant var svensk. Vi såg hur de löjeväckande skenrättegångarna mot oppositionsledaren Aleksej Navalnyj pågick utan några vidare krav från Borrell om frigivning eller några vidare krav på att få möta oppositionsledaren eller dennes stab.

Vi har helt enkelt sett hur han gång på gång har tabbat sig och att han inte kunde hantera den här situationen. Utrikesministern tycker ändå inte att han borde avgå – det tycker jag är märkligt – trots den skada det har orsakat EU:s medlemsländer.

Fru talman! Alla kan ha en dålig dag, precis som Hans Wallmark sa. Alla kan ha en dålig dag på jobbet. Alla kan misslyckas ibland. Men det finns gränser.

Socialdemokraten Josep Borrell är EU:s främste representant för utrikesfrågor. Han finns till för att unionen ska få ett starkt genomslag för en gemensam linje. Han finns till för att våra intressen gentemot länder som Ryssland ska tillvaratas. Resultatet av den här skandalresan var det motsatta. Borrell kom att bli Rysslands nyttige idiot när Sverige och resten av EU förödmjukades. Borrell kommer att användas av Putin som ett verktyg för att slå mot Europa. Det jag ställer mig frågande till är hur Sveriges regering kan tycka att det är okej med en sådan representant.

Anf. 52 SARA GILLE (SD):

Fru talman! EU:s utrikeschef Josep Borrell är en av EU:s främsta företrädare. Självklart ska vi värna om den höge representantens möjligheter att göra uttalanden och på andra sätt utföra EU:s politik. Men det innebär inte att den högste representanten får göra vilka uttalanden som helst, utan han måste följa rådets beslut i olika frågor och företräda den politik som det beslutas om där. Så långt är vi eniga.

Men, fru talman, vad är det egentligen den här soppan handlar om? Jo, att EU:s utrikeschef Josep Borrell har rest till Moskva och där haft en pressträff tillsammans med den ryske utrikesministern Sergej Lavrov, där han tydligt meddelat att EU inte planerar några nya sanktioner mot Ryssland. Vi har också fått se hur EU:s utrikeschef och den ryske utrikesministern sida vid sida framförde kritik mot USA:s politik. Men ingenting nämndes om vare sig Rysslands omfattande aggressioner, som utmanar det europeiska säkerhetsläget, eller om Rysslands brott mot internationell rätt.

Fru talman! Den 17 januari arresterades den ryske oppositionsledaren Alexej Navalnyj. Trots att flera medlemsstater i EU har krävt sanktioner på högsta nivå har Borrell tydliggjort att det inte finns några ambitioner över huvud taget från EU:s sida att införa nya sanktioner mot Ryssland till följd av vad som har hänt Navalnyj.

Utöver detta har tre utländska diplomater, däribland en svensk, nyligen utvisats för att de påstås ha deltagit i en demonstration till förmån för Navalnyj och för demokrati och yttrandefrihet.

Fru talman! Ryssland är en diktaturstat som om och om igen kränker rätten till yttrande- och åsiktsfrihet.

Det som är upprörande i den här soppan är att EU:s främste företrädare i utrikesfrågor inte tar tydlig ställning mot diktaturen Ryssland, som utför

ett omfattande förtryck av politiska motståndare. Det här är alltså EU:s utrikeschef som visar att han kan strunta i att följa rådets politik; han kan göra som han vill.

Trots att Borrell har handlat emot rådet och misskött sitt uppdrag samt trots alla hans uttalanden meddelar utrikesminister Ann Linde att hon inte tänker kräva hans avgång. Han saknar förtroende efter det här.

Fru talman! Jag saknar svar på varför han över huvud taget ska få sitta kvar, med tanke på hans agerande och hans brist på förtroende. Det räcker inte att enbart diskutera Borrells resa. Sverige måste tydligt ta ställning och verka för hans avgång.

Anf. 53 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Tack, utrikesministern! Tack även Hans Wallmark och Markus Wiechel för att ni har ställt de två interpellationerna gällande Borrells besök i Moskva och mötet med Lavrov!

Vi är väldigt många som tycker att det är högst problematiskt att en högt uppsatt EU-företrädare på eget initiativ väljer att representera EU med en högst personlig linje.

När man sitter på den position som Borrell för närvarande sitter på förväntas tydlighet, särskilt när man genomför den här typen av resor. Resan var av politiskt känslig karaktär, och det var dessvärre en stor avsaknad av tydlighet i Borrells framträdande. Utrikesutskottet i Europaparlamentet hade dessutom uttryckt att han inte skulle åka över huvud taget. Nu gjorde han det, och jag instämmer med övriga i den här debatten i att det inte kan ses som något annat än ett misslyckande. Den omfattande kritik – Wallmark talade om en recension – som utspelade sig i efterdyningarna var talande nog.

Förutom det faktum att den höge representanten uppenbarligen inte hade gjort sin läxa inför mötet har det beskrivits som förnedrande för EU. Markus Wiechel talade om förtroendet för EU, och Hans Wallmark hade en fråga i sin interpellation som är väldigt tydlig, nämligen vad det här besöket får för konsekvenser för EU. Jag tycker inte att utrikesministern i sitt svar tydligt nog förklarade vad det kommer att få för konsekvenser för EU, så jag önskar att jag kan få lite ytterligare svar i den delen.

Den ryske utrikesministern Lavrov sa under mötet med Borrell bland annat att EU är en opålitlig partner. Han sa också att europeiska ledare som Angela Merkel och Emmanuel Macron ljugit om förgiftningen av oppositionskritikern Navalnyj. Lavrov kritiserade även öppet USA om Kuba. Borrell besvarade inte kritiken mot vare sig EU eller USA och meddelade också att EU inte alls planerar nya sanktioner mot Ryssland. Det här är anmärkningsvärt.

Fru talman! Det här är inte bara felaktigt, utan det påverkar också allvarligt EU:s förtroende att driva utrikespolitik. Borrell själv har uttalat: "Utrikespolitik kan inte reduceras till skriftliga uttalanden från mitt kontor." Det gör ju knappast saken bättre.

Jag tolkar utrikesministerns svar här i dag som att hon delar Borrells slutsatser från hans resa till Moskva. Men jag undrar, förutom min tidigare fråga om vad det här får för konsekvenser för EU, om hon inte tycker att det är förtroendeskadande och allvarligt när EU:s högste representant inte står upp för våra gemensamma värderingar och markerar mot Ryssland,

exempelvis när Lavrov kritiserar EU eller påstår att Merkel har ljugit om förgiftningen.

Avslutningsvis, fru talman, har jag en fråga till utrikesministern. Hon refererade till mötet i går med utrikesministrarna. Vid detta möte deltog, såvitt jag förstår, Antony Blinken. Då undrar jag ifall Antony Blinken sa något om ifall det finns kritik även från USA med anledning av att Lavrov ju även kritiserade USA vid det här mötet.

Anf. 54 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Sverige verkar för en större effektivitet och genomslagskraft i EU:s utrikes- och säkerhetspolitik. En viktig del av det är att den höge representanten har initiativrätt att driva en politik som gynnar EU:s intressen. Samtidigt ska han, precis som interpellanterna har sagt, framföra en politik som speglar medlemsstaterna, särskilt i en viktig och känslig fråga som den gemensamma Rysslandspolitiken. Gårdagens diskussion om Rysslandspolitiken var ett led i att säkerställa denna samsyn.

Jag kan konstatera att innan Borrells resa var det några få medlemsländer som tyckte att han inte skulle resa. En dominerande majoritet tyckte att han skulle resa, inklusive Sverige. I går var det ingen som krävde hans avgång, inte ett enda land, inte någon, utan det var ett unisont stöd för Borrell. Han har i efterhand klargjort mycket tydligt att det var ett missförstånd att det inte fanns några ytterligare sanktioner. Det fanns inte det, för de beslutade vi om i går eftersom bland annat jag och många med mig drev det – och det blev ytterligare sanktioner.

Rent tekniskt går det till så att vi fattar beslut om att det ska bli sanktioner, och sedan gör man en listning på personer. Efter avstämning, för oss i EU-nämnden, kommer det formella beslutet. Vi hoppas att det denna gång ska gå hyfsat fort.

Jag vet av egen erfarenhet att möten med Lavrov kan vara väldigt utmanande. Men svåra tider kräver svåra samtal, och det var därför som jag reste dit, främst som representant för OSSE men också för Sverige, som Finlands utrikesminister Pekka Haavisto var där i förra veckan och som Borrell reste dit.

EU har en mycket tydlig femprincipslinje när det gäller Ryssland, vilket jag redogjorde för i mitt svar. Det var detta Borrell skulle diskutera, vilket han också gjorde.

Hans slutsats liksom min och Haavistos är att Ryssland inte vill samarbeta med EU. Man vill samarbeta med enskilda länder i enskilda frågor. Därför är det ännu viktigare att EU står samlad och inte underminerar den höge representanten utan ger honom EU:s stöd. Det handlar inte om Josep Borrell utan om EU:s höge representant.

Det är centralt att EU står enat i sin Rysslandspolitik och att vi kraftfullt försvarar de intressen och värderingar EU har. Vi vet alla vilka problem som finns i Ryssland, och det går definitivt åt fel håll på flera sätt. Men varken EU eller för den delen Sverige gynnas av att den höge representantens roll undergrävs.

Jag kan konstatera att Borrell kunde ha varit tydligare i sin framställning av EU:s principfasta Rysslandspolitik. Det åligger den höge representanten att tydligt företräda rådets överenskomna politik i sina kontakter med Ryssland.

Slutligen: Nej, Antony Blinken hade inte någon kritik mot Borrell.

Anf. 55 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Utrikesministern säger att man inte ska undergräva EU:s höge representant, och det är alldeles riktigt. Problemet är att EU:s höge representant undergräver sin egen roll.

Jag vill understryka, också i relation till några av de tidigare inläggen, att min attack inte riktar sig mot Europa eller EU. Jag är glad över unionen och gemenskapen och positiv till att vi har en hög representant. Ytterst verkar han dock, även om han har lite fri dragningsrätt, på de villkor som andra länder ger, det vill säga medlemsstaterna. Så min kritik mot Borrell drabbar med större kraft medlemsstater som Sverige, för det är de som sätter ramarna inom vilka EU:s höge representant agerar.

Fru talman! Låt mig vara väldigt frank. En annan regering än den socialdemokratiska hade nog avrått Josep Borrell att under de förutsättningarna åka till Moskva.

Fru talman! Jag vill också vara tydlig med att jag aldrig har kritiserat vår utrikesminister för hennes resa till Moskva. Jag tycker att den var rimlig och riktig. Givet det som skedde i Moskva under Borrells besök var det rätt att Finlands utrikesminister Pekka Haavisto också var där.

Jag måste dock säga att jag är förvånad över att en medlemsstat som Sverige tycker att det är rimligt att EU:s höge representant befinner sig i Moskva samtidigt som Ryssland tänker kasta ut en svensk diplomat, en tysk diplomat och en polsk diplomat utan saklig grund.

Jag tycker att det är fel att en medlemsstat som Sverige säger att det är okej att EU:s höge representant befinner sig i Moskva samtidigt som skenrättegång pågår mot Aleksej Navalnyj efter att han har kalsongförgiftats av Putin.

Jag tycker att det är fel, framför allt givet resultatet av Josep Borrells resa, att man inte kunde göra mer för att stå på demonstranternas och oppositionens sida.

Det är inte en kritik mot EU. Det är inte en kritik mot funktionen EU:s höge representant. Men det är en kritik mot vilka villkor medlemsstater ger till EU:s höge representant.

Fru talman! Liksom utrikesministern tycker jag att det är bra att Sverige har varit drivande när det gäller ytterligare sanktioner.

Det är också glädjande att man nu använder den nya lagstiftningen som vi i Sverige kallar Magnitskijlagstiftningen. Det innebär att man nu jagar ett antal personer som rent praktiskt har varit ansvariga för brott mot mänskliga rättigheter i Ryssland.

Till detta kommer att det finns en öronbedövande majoritet i Sveriges riksdag som tycker att man ska lägga till andra sanktioner, till exempel mot Nord Stream 2.

Jag antar att ministern tog upp detta under måndagens möte, och jag är övertygad om att detta kommer att bli föremål för morgondagens utrikespolitiska debatt.

Fru talman! Det är positivt att regeringen tillsammans med likatänkande länder har drivit igenom andra dagordningar, för det gör det möjligt för oss i parlamenten att demokratiskt följa, granska och ställa krav på medlemsstaternas representanter. Det är en kraftig frontflyttning till det bättre jämfört med tidigare. Det, fru talman, är bra.

Anf. 56 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Jag är också positivt inställd till de sanktioner som utrikesministern har försökt driva igenom och som vi vet har kommit till mycket tack vare att en majoritet i EU-nämnden ville det.

Jag vill också passa på att berömma utrikesministern, och det sker ju inte varje dag men kan behövas ibland. Hon är ofta väldigt snabb i sin roll och har en skarp analysförmåga. Just därför blir jag lite fundersam när det gäller hur man har agerat i detta fall där Borrell har misskött sin roll så kapitalt att egentligen hela EU får skämmas.

Det finns nämligen ett antal basala åtgärder som han borde ha vidtagit på plats i syfte att inte minst symboliskt markera var unionen står. Han är som sagt EU:s höge representant för utrikesfrågor och symboliserar hela EU. Att då inte till exempel markera klart och tydligt mot uppenbara brott mot mänskliga rättigheter, skenrättegångar och så vidare är märkligt. Att till exempel inte åka därifrån när Ryssland utvisar tre diplomater från Europa är också ytterst märkligt.

Frågan är: Var går gränsen för hur mycket Sverige kan tåla att den höge representanten missköter sitt uppdrag? Jag tycker personligen att den gränsen har passerats. Var går gränsen egentligen?

Anf. 57 SARA GILLE (SD):

Fru talman! Jag förstår fortfarande inte varför Sveriges utrikesminister inte kommer att verka för Borrells avgång. Ministern måste börja vara rakryggad. Hon är ju trots allt Sveriges utrikesminister.

Jag önskar få svar på exakt vad för ytterligare restriktiva åtgärder det är som utrikesministern nämner, när hon och regeringen nu inte tänker verka för Borrells avgång. Inte minst mot bakgrund av det fiasko vi såg vid besöket är det extra viktigt med en kraftfull markering. Kan vi ens förvänta oss detta från utrikesministern?

Anf. 58 JESSIKA ROSWALL (M):

Fru talman! Tack, utrikesministern, för svaret!

Jag uppfattar att utrikesministern talar om att det inte gynnar EU att undergräva den höge representanten. Jag hade gärna hört mer om det motsatta, det vill säga när den höge representanten undergräver EU och vad det får för betydelse.

Jag tänkte ta upp ett uttalande: Lägg er inte i våra inre angelägenheter – det är oacceptabelt! Så löd svaret från det ryska regeringskvarteret i Kreml efter att Europeiska domstolen för de mänskliga rättigheterna, ECHR, uppmanat Ryssland att släppa oppositionspolitikern Navalnyj. Ryssland markerar att landet inte längre följer ECHR:s uppmaningar. Den ryske justitieministern kallar beslutet för ett exempellöst ingripande i de ryska domstolarnas arbete. Det är hårda men tydliga ord.

Relationerna till Ryssland är väldigt ansträngda. Hans Wallmark talade i sitt första inlägg om tajmning. Jag är enig med utrikesministern om att det var välkommet att utrikesministrarna i går beslutade om sanktioner mot Ryssland. Moderaterna har länge krävt tuffare tag. Situationen i Ryssland är allvarlig, med försämringar för demokrati och mänskliga rättigheter.

Min avslutande fråga, fru talman, är: Hur tänker utrikesministern verka för att regeringen ska bli tydligare gentemot Ryssland och för att EU ska tala med en enig röst, så som utrikesministern själv lyfte upp?

Anf. 59 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! För att börja med svaret på hur vi ska markera mot Borrell: Vi kommer inte att markera mot Borrell. Som jag sa tidigare var det ingen av EU:s 27 regeringsrepresentanter – 27 utrikesministrar från socialdemokratiska regeringar, borgerliga regeringar och blandregeringar – som krävde Borrells avgång. Det fanns tvärtom stöd för hur han har hanterat situationen efteråt, för han insåg ju själv att det inte hade blivit bra. Då blev han väldigt tydlig med att det kommer att komma sanktioner och med hur vi ska hantera kritiken mot de tre diplomaterna, vår kritik av Navalnyjs skenrättegång och så vidare.

När det gäller restriktionerna är det inga restriktioner mot Borrell, utan det är restriktioner mot Ryssland. Enligt Magnitskijsanktionsregimen går det till så att man listar ett antal personer som varit ansvariga för MR-övergreppen. Det är detta som görs nu: Man sätter upp ett antal personer. Det är de som får restriktioner, inte Borrell.

Det är väldigt viktigt att Sveriges roll och politik gentemot Ryssland är tydlig och principfast. Jessika Roswall frågade hur vi ska bli ännu tydligare. Jag har svårt att säga att man kan vara tydligare än vad jag och Sverige är mot Ryssland. Det innebär dock inte att vi har en isoleringspolitik, utan vi har tvärtom en tvåspårspolitik gentemot Ryssland. Vi konstaterar hela tiden när Ryssland bryter mot MR och folkrätten, som till exempel i Ukraina. Då ska vi vara tydliga i kritiken, men där det finns intresse till exempel när det gäller klimat, hälsa och miljö ska vi kunna ha samarbete och mellanfolkliga kontakter.

Vi har en strategi för att främja den demokratiska utvecklingen i Ryssland. Julia Navalnaja ringde upp mig i fredags, och vi hade ett långt samtal. Det är viktigt att vi har kontakter med oppositionen om hur arbetet ska bedrivas. Jag hade också ett långt samtal med Volkov, som är Navalnyjs politiska chef. Hur ska man främja den demokratiska utvecklingen i Ryssland samtidigt som de så kallade utländska agenterna har utökats? Man kallar alltså personer och organisationer för utländska agenter bara för att de bedriver verksamhet som får stöd från andra länder. Hur ska vi göra detta? Vi har nästan 400 miljoner i stöd till demokratiinsatser i Ryssland, men det blir svårt när de måste sätta en stämpel på sig själva att de är utländska agenter. Det är stigmatiserande och problematiskt, men man kan ändå stödja dem på olika sätt.

Inom EU-kretsen ställer vi oss helt bakom de fem vägledande principerna för EU:s relation till Ryssland. Där är EU:s kontakter med civilsamhället en särskilt viktig komponent.

Anf. 60 HANS WALLMARK (M):

Fru talman! Jag tror att det var fler än jag som blev förundrade när Josep Borrell meddelade att det inte skulle bli några ytterligare sanktioner. Nu visade det sig att han fick äta upp det där flera gånger om. Han gjorde sin canossavandring i Europaparlamentet, och EU:s utrikesministrar kunde redan vid gårdagens möte i Bryssel samla sig bakom de första sanktionslistorna i enlighet med den så kallade Magnitskiilagstiftningen. Det är bra. Men det var just därför jag och andra blev förvånade, för att uttrycka det mildt, att han kunde meddela att det inte skulle bli några sanktioner. Det var ju inte sanktioner, för att uttrycka det på det sättet. Men resultatet i måndags blev långt bättre än Borrells uttalande i Moskva.

Jag tycker att det är bra att man nu använder den nya lagstiftning som finns på plats och som vi kallar Magnitskijlagstiftningen. Jag önskar dessutom att vi skulle få se fler länder som driver på när det gäller att använda Nord Stream 2 som ett sanktionsverktyg. Till detta lär vi återkomma i morgon, fru talman.

Utrikesministern nämnde de fem vägledande principerna, och jag tycker att några av dem är bra. Samtidigt tror jag att det är viktigt att säga att det inte handlar om en enspårspolitik eller en tvåspårspolitik eller ens en trespårspolitik, utan det handlar om att vi ska driva rätt sorts politik. Då får det inte vara så att man bakom formuleringar om klimat, miljö och mellanfolkliga kontakter döljer den kritik som man har.

Bland principerna finns Rysslands aggression mot Ukraina. Kriget fortsätter sedan 2014. När det gäller starkt engagemang i det östliga partnerskapet har det precis i dagarna kommit meddelande om vad som händer i Georgien. Och vi har det som händer i Moldavien, så det verkar inte gå alldeles i rätt riktning. Och så måste vi ha motståndskraft mot ryska påverkansoperationer som pågår.

Fru talman! Min avslutande fråga är: Håller inte utrikesministern med om att Borrells resa till Moskva blev ett misslyckande?

Anf. 61 MARKUS WIECHEL (SD):

Fru talman! Det är nästan som om Hans Wallmark har läst mina tankar, för just den frågan hade jag också tänkt ta upp här. Jag har hittills inte hört att utrikesministern själv har benämnt resan som ett misslyckande, vilket är tråkigt med tanke på att hon själv har skött sig väldigt bra vid sin egen Moskvaresa. Det är inte resan i sig som är problemet, utan det är hur man agerar under en sådan resa och hur man tacklar denna typ av regimer.

Ryssland är inte vilken regim som helst. Den bedriver krig i Europa. Den är ett tydligt säkerhetshot mot inte bara Sverige utan mot hela EU. Den önskar att destabilisera EU på olika sätt. Underrättelseverksamheten i Sverige är större än på väldigt lång tid, kanske större än någonsin.

Det finns alltså flera skäl till att man ska ha tydliga synpunkter på Borrells resa till Moskva och kontentan av denna resa. Men jag stannar vid den fråga som Hans Wallmark också ställde: Hur ser utrikesministern själv på detta?

Anf. 62 Utrikesminister ANN LINDE (S):

Fru talman! Det är viktigt att Sverige och EU står enade i sin gemensamma Rysslandspolitik. Mot bakgrund av utvecklingen i Ryssland är ett balanserat och strategiskt genomförande av principerna mer angeläget än på länge. Detta kräver ett nära samarbete både mellan medlemsstaterna och med den höge representanten. Det ligger inte i Sveriges intresse att det uppstår en splittring i hur Rysslandspolitiken utformas eller att den höge representanten undermineras.

Det var positivt att medlemsländerna i går bekräftade den samsyn som finns och att vi är överens om inriktningen för nya restriktiva åtgärder, eller sanktioner som vi brukar säga i Sverige, mot Ryssland.

Regeringen kommer att fortsätta att verka både inom EU och bilateralt för att bryta den negativa trend som gäller civilsamhällets utrymme, demokrati och mänskliga rättigheter i Ryssland. Det är centralt att vi upprätthåller stöd till civilsamhällesorganisationer och stärker det mellanfolkliga

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

Svar på
interpellationer

§ 15 Svar på interpellation 2020/21:395 om säkerheten vid vägarbeten

Anf. 63 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Thomas Morell har frågat mig om regeringen avser att vidta några åtgärder för att öka säkerheten för dem som har vägen som arbetsplats, och vilka åtgärder som i så fall blir aktuella.

Först vill jag understryka att jag ser mycket allvarligt på uppgifter om att någon skadats eller förolyckats på våra vägar. Särskilt beklagligt är det om detta drabbar någon av alla dem som har vägen som sin arbetsplats.

Regeringen arbetar målmedvetet och systematiskt med att förbättra såväl trafiksäkerheten som arbetsmiljön på landets vägar. Vi har satt ett ambitiöst etappmål om att antalet omkomna i vägtrafiken ska halveras till 2030, vilket givetvis inbegriper dem som förolyckas i trafiken medan de utför sitt arbete.

Utöver de investeringar i infrastrukturen som planeras och som ska bidra till ökad trafiksäkerhet har regeringen gjort en särskild satsning på medborgar- och trafikantinformation för ökad trafiksäkerhet i vägtrafiken. Effekterna väntas bli ökad hastighetsefterlevnad.

En annan åtgärd vi genomfört är förbud mot att använda mobiltelefon eller annan kommunikationsutrustning under färd med motordrivet fordon. Vi har också infört krav på att tunga fordon ska ha vinterdäck på samtliga axlar vid vinterväglag. För att särskilt skydda dem som har vägen som arbetsplats gav regeringen förra året Transportstyrelsen i uppdrag att utreda säkerheten för personal som utför arbete inom eller i anslutning till vägområdet där de bland annat föreslår ett tydligare skydd för vissa yrkesgrupper som arbetar på vägarna. Transportstyrelsens utredning är nu ute på remiss.

Regeringen har också tagit fram en arbetsmiljöstrategi för perioden 2021–2025. Ett utpekat delmål i den är att ingen ska riskera liv eller hälsa på grund av jobbet. För att konkretisera arbetet har bland andra Arbetsmiljöverket fått i uppdrag att ta fram och genomföra en åtgärdsplan på området.

I och med detta kan jag försäkra Thomas Morell om att regeringen bedriver ett aktivt arbete för att förstärka säkerheten för dem som arbetar på och vid vägarna.

Anf. 64 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar infrastrukturminister Tomas Eneroth för svaret.

Vi har diskuterat detta tidigare här i kammaren för inte så länge sedan. Men det som fick mig att skriva denna interpellation var den insats som trafikpolisen gjorde vid Hallandsåsen. Där rapporterade man 66 förare för fortkörning. Av dessa 66 förare drog man in körkortet för 55 förare. Denna mätning genomfördes alltså vid en arbetsplats där det stod människor och

arbetade utmed vägen. Av 66 rapporterade förare förlorade alltså 55 förare sitt körkort.

Vad som är än värre är att polisen sa: Vi hade kunnat ta ännu fler om vi hade varit fler.

Det visar, precis som en polisman säger, att respekten hos trafikanterna är borta. Man bryr sig inte om de människor som har vägen som arbetsplats. Oavsett om det är personer som lagar och reparerar vägen, bärgare, räddningstjänst, ambulans, poliser eller andra som har vägen som arbetsplats bryr man sig inte.

För ett par veckor sedan pratade jag med en åkeriägare inom bussbranschen. Hans förare hade råkat ut för någonting riktigt kusligt. Han hade stannat för att släppa av ett barn från skolbussen. Barnen ledsagas över vägen för att det ska gå bra. När pojken kliver ur bussen kommer det en bil på insidan och kör om, eftersom han inte kunde köra om på rätt sida. När man har tappat respekten för andras liv och hälsa så totalt är det någonting som är fel.

För inte så länge sedan pratade jag med en trafikpolis. Han hade hjälpt ett par bilinspektörer i Gävle. Han åkte dit i målad bil och genomförde passet. Sedan skulle han åka tillbaka till sin stationeringsort. Då blev han omkörd av en personbil. Han gjorde en mätning av denna personbil. Det gick så fort att den föraren förlorade sitt körkort. När polismannen stoppade denna förare frågade han honom om han inte hade sett att det var en polisbil som han körde förbi. Kommentaren från denna förare var: Jo, men ni ägnar er väl inte åt sådant här längre?

Denna förare trodde alltså inte att polisen gjorde hastighetskontroller längre. Polismannen sa då: Nu åkte du förbi fel polisbil, för detta är en trafikpolis.

Detta slutade med att föraren förlorade sitt körkort.

Därför blir jag lite fundersam över svaret som jag har fått från statsrådet när han säger att man ska ha medborgar- och trafikantinformation för ökad trafiksäkerhet i vägtrafiken. Effekterna väntas bli ökad hastighets efterlevnad.

Då måste jag ställa frågan: Tror ni verkligen på det själva när trafikanterna så totalt har tappat respekten för andras liv och hälsa på vägen? Man bryr sig inte ens om att släppa på gasen när man ser en polisbil utan kör till och med förbi den så fort att man förlorar sitt körkort. Då är det någonting som är fel.

Detta kan härledas till den effekt som det har blivit utmed vägarna under så många år när man har plockat bort den levande polisen och ställt dit en stolpe i stället. Det har gjort att förare upplever det som helt ofarligt att bryta mot regelverket. Det riskerar andra människors liv. Jag tycker att det är sorgligt.

Anf. 65 JAN ERICSON (M):

Fru talman! När jag såg att det skulle vara en debatt som delvis berörde säkerheten för dem som arbetar på våra vägar kände jag att jag ville gå in i denna debatt. Anledningen är att jag vid flera tillfällen har lyft fram ett förslag i motioner just på detta område. Jag har också deltagit i en debatt i Almedalen som handlade om säkerheten för dem som arbetar vid väg- arbeten och som rör sig på våra vägar i tjänsten.

När det sker stora vägarbeten eller finns stora maskiner på vägarna finns det hårda regler för hur man får lov att skylta och göra tillfälliga hastighetsänknings. Ofta sitter det en liten blå eller svart skylt på fordonet med en siffra – 30 eller 40. Det ser misstänkt ut som ett vägnummer och väcker ingen större uppmärksamhet, men det betyder rekommenderad hastighetsänkning. Man får däremot inte sätta upp de normalt sett vanliga förbudsskyltarna – gula med röd ring runt. Ska man ha sådana skyltar har jag fått svaret att det måste fattas ett myndighetsbeslut, och beslutet kan inte delegeras till platschef eller den som ansvarar för själva vägarbetet.

Skulle det inte vara en bra lösning, ministern, att delegera rätten att sätta upp en konkret förbudsskylt i samband med vägarbeten? Förbudsskylten skulle vara bindande för dem som kör förbi, och de som bryter mot det uttryckliga förbudet skulle straffas. Med all respekt vet vi att en rekommendationsskylt inte väcker samma uppmärksamhet. Dessutom är det lätt att förväxla rekommendationsskyltarna med vägnummer, och då är det ingen som ens förstår att de har med hastigheten att göra. Det var ett konkret förslag från min sida som jag tror skulle göra stor skillnad.

Anf. 66 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen engagemanget, Thomas Morell och Jan Ericson, för säkerheten i trafiken. Det är viktigt. Vi lever i en tid där jag ofta får möta en debatt där en del kritiserar hastighetssänkningar, hastighetskontroller och ökade insatser för hastighetsövervakning. Det är viktigt att vi värnar den svenska traditionen som handlar om nollvisionen, om säkerhet vid vägen, om en fordonsindustri som bygger allt säkrare fordon. Vi vill se till att visa omtanke och omsorg inte minst om dem som arbetar med att förbättra vår infrastruktur. Det är otroligt viktigt. Jag har varit oroad över den hastighetspopulism som jag har sett sprida ut sig i delar av landet och i vissa partier.

Jag vill svara på Thomas Morells fråga om trafikantinformationen. Den spelar faktiskt en roll. Även om det naturligtvis finns de som aldrig kommer att ta till sig någon information i världen och som uppenbarligen struntar i både polismans tecken, polisfordon eller myndigheters bestämmelser, tror jag på förbättrad information, tydlig skyltning och försöksverksamhet i fråga om flexibel hastighetsövervakning. Forskning visar att detta i högre utsträckning efterlevs.

Det handlar i grunden om att öka tilltron till inte bara polisen utan också till myndigheter. Där har vi alla politiker ett ansvar att säkerställa att tilltron finns.

Det är viktigt att komma ihåg att göra insatser. Under åren 2015 till 2019 omkom tre personer i samband med att de utförde arbete på eller vid väg. Det var två räddningsmän och en flaggvakt – tre personer för många.

Det är klart att det måste göras ytterligare insatser för att begränsa risken. Därför finns en utredning som tittar över straff för grov olovlig körning och för rattfylleri – de kombineras ibland. Utredningsarbetet pågår för att öka straffen för dem som begår den typen av brott.

Det uppdrag vi har gett Transportstyrelsen handlar om att titta på olika insatser, till exempel trafikanters skyldighet att visa hänsyn när de passerar en plats för bärgning eller liknande arbete. Där finns ett antal förslag som är ute på remiss till den 1 mars 2021. Alla förslag är välkomna, det vill säga Jan Ericsons förslag tillsammans med förslag som inte minst Seko

har lämnat om ökade möjligheter till hastighetsövervakning. Jag är beredd att pröva många förslag för att säkra tryggheten för alla dem som bedriver arbete vid inte minst väg.

Det kommer att vara fler som kommer att arbeta vid väg framöver eftersom regeringen satsar mer resurser än någonsin på vägunderhåll, nämligen 164 miljarder. I budget efter budget skjuter vi till ytterligare resurser.

Jag sa förra sommaren, eller om det var förrförra sommaren, när en del såg att det var många vägarbeten att man skulle skylla på mig; skyll på regeringen. Efter år av underinvesteringar ser vi nu till att renovera och reparera det svenska vägnätet. Det kommer att behövas lång tid framöver efter år av underinvesteringar. Men då måste vi se till att de som arbetar vid vägarbetena, eller bärgare eller andra som arbetar i anslutning till vägen, ska ha en skyddad plats och EN säker tillvaro. Där ligger arbetsmiljöarbetet, där ligger övervakningsmöjligheterna och där ligger också bakgrunden till det uppdrag som Transportstyrelsen fick och där nu förslag har lämnats som har gått ut på remiss.

Anf. 67 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag tackar för svaret, statsrådet Tomas Eneroth.

Tre personer har omkommit i samband med vägarbeten. Tre personer är, i min värld, väldigt många. Det är inte bara en person som är drabbad. Det kan vara en pappa, mamma, bror eller son. Tittar man på kretsen av människor runt den som omkommit är det många som drabbas vid ett dödsfall.

Det är många som inte dödas i samband med en påkörning. För några år sedan blev en bärgare påkörd hemma i Skövde. Han miste sitt ben. Han blev klämd mellan bärgningsbilen och en bil där föraren inte såg att bärgning pågick.

Man kan ha mängder av uppfattningar om hastighetsgränser, men det finns ett regelverk att förhålla sig till. När man bryter mot regelverket ska det också kosta pengar. Gör man det så uppenbart att man utsätter andra människor för fara måste det kosta pengar.

Jag har själv haft vägen som arbetsplats. Det är mer än en gång som bilar har passerat på ett par decimeters avstånd i 100 kilometer i timmen. Titta på hur vi står här i salen just nu. Jag tror inte att statsrådet skulle vilja stå här om det passerade en bil i 100 kilometer i timmen. De klär bokstavigt talat av en kläderna. Då har vi ändå haft blå lampor på taket, som brukar ha viss respekt med sig. Det hände vid ett flertal tillfällen vid trafikolyckor att vi helt enkelt stängde av trafiken för att säkerställa säkerheten för räddningspersonalen.

Det finns en annan aspekt i fråga om vägarbeten. Det måste bli bättre ordning även hos dem som utför vägarbeten. När det pågår ett vägarbete ska skyltar finnas där. När arbetet har avslutats ska skyltarna plockas bort. Annars tappar trafikanterna respekt för skyltarna.

Vi ser hur det är. Jag kan rekommendera statsrådet att titta på *Frusna vägar*. Den nya säsongen hade premiär i går på TV3. Eller titta på *Vägens hjältar*. Det finns inte ett enda avsnitt där de är ute på vägen utan att någon kör alldeles på tok för fort och för nära när de ska bärga ett fordon vid vägkanten. Det är en arbetsplats, och man måste visa respekt för dem som arbetar där.

Den insats som trafikpolisen gjorde vid Hallandsåsen, som jag tog upp i min interpellation, där 66 förare rapporterades och 55 miste körkortet, visar hur något har blivit riktigt fel när man inte respekterar de uppsatta hastighetsgränserna och inte heller de människor som har vägen som arbetsplats.

Häromdagen fick en vän till mig en hjullagerbrand på sitt fordon. Det betyder att det blir stopp; man stannar där felet uppstår. Han gick ut med brandsläckare och släckte branden på fordonet – ett tungt fordon. Sedan hoppade han över räcket och ställde sig en bit ifrån för att invänta hjälp. Samtidigt filmade han hur fort andra fordon for förbi hans skadade lastbil. Det rykte fortfarande från hjulet med lagerbranden. Fordon strök utmed sidan på hela ekipaget, och ingen släppte på farten. Det är kusligt.

Jag skulle vilja att statsrådet åker ut och pratar med bärgare och poliser och ser på arbetsplatserna. Det finns åtgärder att vidta och därmed möjligheter att stävja problemen, och jag kommer att ta upp dem i mitt slutanförande.

Anf. 68 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Låt mig först invända lite grann mot ministerns påstående om satsningar på vägar. Det är faktiskt så att när alliansregeringen tillträdde 2006 var det ett enormt eftersatt underhåll av våra vägar. Vi satsade rekordmycket pengar för att rätta till det.

Om man tittar på hur det har sett ut sedan valet 2014 ser man att vi moderater i varje budget har satsat lika mycket eller mer på vägarna än vad regeringen har gjort, så det där var inte en riktigt korrekt beskrivning av ministern.

När det handlar om hastigheter nämnde ministern hastighetsaktivister, och visst kan det säkert vara så. Men jag tror ändå att människor lättare kan ha respekt och större förståelse för tillfälliga hastighetsänkningar i samband med till exempel vägarbeten eller i speciellt utsatta områden längs våra vägar med hög olycksrisk om de känner att hastighetsgränserna i övrigt är rimliga i förhållande till vägens standard. Detta att hela tiden sträva efter att bara sänka och sänka tror jag faktiskt undergräver förtroendet för tillfälliga hastighetsänkningar där sådana behövs. Jag är inte säker på att den strategin är speciellt god.

Men jag måste säga att jag är väldigt glad över att ministern verkar uppskatta mitt förslag. Jag vet inte om han har hört just detta förslag nämnas förut, men jag tycker att man ska ta det till sig. Jag vet att förslaget också har starkt stöd från de fackliga organisationerna för dem som jobbar på väg. Jag har pratat med dem, och de tyckte att det här var en väldigt bra idé. Jag hoppas att den kan bli verklighet.

Anf. 69 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar för alla goda förslag. De behövs, för vi behöver göra mer för att stärka säkerheten.

Det är fascinerande, Jan Ericson, att Moderaterna nu i opposition har valt att satsa mer pengar på väg, men när ni väl hade regeringsmakten gjorde ni inte det i tillräcklig utsträckning. Det var år av underinvesteringar som vi fick ta tag i när vi tog regeringsmakten. Vi lade fram en nationell plan med 100 miljarder kronor mer till infrastrukturen för att påbörja det

renoveringsarbete som behövdes både på våra vägar och, naturligtvis, i järnvägssystemet.

Denna utmaning kvarstår. Det finns mycket kvar att göra för att säkra kvaliteten. Så sent som i den senaste budgetpropositionen lade vi nästan 1 ½ miljard under tre år extra just till vägar, inte minst vägar på landsbygden, för att stärka kvaliteten där. Det finns mycket att göra.

Men vi har också gjort mycket när det gäller trafiksäkerheten. När jag tillträdde som infrastrukturminister fanns inte förbudet mot att sitta och prata i mobiltelefonen under tiden man kör. Det har vi infört. Det är klart att bara det säger allting om hur viktigt det här är, för man måste rikta uppmärksamheten på vägen och kan inte sitta och ägna uppmärksamheten åt att allting annat.

Vi har infört krav på vinterdäck, som gör att tunga fordon har bättre förutsättningar att kunna stanna när de kommer till en vägarbetsplats. Det fanns inte krav på vinterdäck på tunga fordon tidigare, för det ansågs vara betungande för åkarna. Min bestämda uppfattning är att svenska åkare nästan uteslutande har valt att ha bra kvalitet på sina fordon och på däcken. Det är ibland hos en del utländska företag som man kanske inte har samma erfarenhet av vad vinterväglag innebär, men nu gäller reglerna både svenska och utländska åkare. Nu är det vinterdäck som gäller. Jag hoppas och tror också att polisen kontrollerar och säkrar att detta efterföljs.

Vi har ökat insatserna ordentligt för det som heter hastighetsövervakning. Det handlar naturligtvis inte minst om fartkameror men också om annan hastighetsövervakning. Det är viktigt med respekten för hastigheten eftersom hastighet dödar.

Jag tror att detta tillsammans med användandet av TMA-fordon, ökade poliskontroller och en ökad medvetenhet, inte minst genom de förslag som Transportstyrelsen nu har tagit fram, kan fortsätta att förbättra säkerheten vid våra vägar.

Tre personer är tre personer för många. Thomas Morell har helt rätt; det är tre personer som har anhöriga, släktingar och vänner. Därför ska vi göra allt vi kan för att de som verkligen hjälper oss att säkra kvaliteten på våra vägar, de som bärgar vid olyckor och andra ska ha en så trygg arbetsmiljö som möjligt.

Därför har den här regeringen haft som ambition och tydlig strategi att stärka arbetsmiljöarbetet och att rikta resurser till Arbetsmiljöverket och till förebyggande arbete. Här har dessvärre Sverigedemokraterna ett ganska jobbigt resultat. De har ställt upp på neddragningar på Arbetsmiljöverket, på tidigare nedläggning av insatser inom arbetsmiljöområdet och på att begränsa de regionala skyddsombudens möjligheter.

För mig som socialdemokrat har detta varit oerhört viktigt. Säkerhetsarbete är ett arbete som fackliga organisationer tillsammans med arbetsgivare bedriver på arbetsplatsen. De gör det tillsammans med myndigheter som kan göra inspektioner och som dessutom ihop med regionala skyddsombud ska kunna veta vad som är rätt insatser.

Här har Sverigedemokraterna ihop med Moderaterna gjort besparingar. Varför har ni gjort det, Thomas Morell?

Anf. 70 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet! Om vi ska hålla oss på vägen – för det är det frågan handlar om – finns det ingen laglig rätt för vare sig

Arbetsmiljöverket eller fackliga organisationer att gå ut och stoppa ett fordon och vidta en åtgärd när någon inte har följt lagstiftningen. Det är bara Polismyndigheten som kan göra det, och den här regeringen har under lång tid visat att man inte satsar på trafikpolisen. De senaste åren har kurvan bara gått nedåt.

Ett av de förslag som jag nu kommer att ge till statsrådet är att få ut fler poliser på vägen. Det måste vi få, och det måste kosta pengar när man inte följer regelverket. Sedan kan vi diskutera hastighetsgränser och sådana saker; det får man ta i vanlig politisk ordning och reda ut hur det ska vara. Men vi har ett regelverk, och man ska förhålla sig till det. Om man bryter mot regelverket ska det kosta pengar.

Om man utsätter andra människor för fara – för det är det vi pratar om nu – vid vägarbeten, trafikolyckor, räddningstjänst och så vidare ska det kosta mer pengar. I andra länder blir det dubbla böter om man inte följer hastighetsgränserna exempelvis vid ett vägbygge.

Jag kan inte förstå varför man ska dra det här i långbänk, för det går att gå in och göra insatser för att trygga arbetet för dem som är på vägen. Jag får dagligen samtal från förare eller åkeriägare som har varit utsatta för incidenter ute på vägen.

Jag tycker att det är dåligt att regeringen inte tar detta på fullaste allvar. Bara tre personer, nej – det är tre personer för mycket. Det går att göra någonting åt detta, men man måste ta steget framåt för att lyckas med det. Vi måste få ut poliser på vägen och se till att det kostar pengar när man utsätter andra människor för fara.

Anf. 71 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag måste säga att jag blir lite upprörd när Thomas Morell säger ”bara tre personer”. Det är tre personer som har släktingar och familjer. Det ska man inte förringa. Det är tre personer för mycket. Det är oerhört allvarligt när man i sitt arbete förolyckas eller skadas, vilket gäller väsentligt fler.

Sedan kan jag förstå att Thomas Morell säger: Låt oss nu hålla oss på vägen. Han undviker ju då frågan om resurser till Arbetsmiljöverket eller om att man vill dra bort resurser för regionala skyddsombud och deras arbete.

Ett systematiskt skyddsarbete är helt avgörande för att öka säkerheten i arbetslivet. Jag har själv varit huvudskyddsombud under långa tider och arbetade då med systematiska skyddsinsatser i industrin för att människor inte skulle skada sig där. Lika viktigt är det för dem som arbetar inom vägarbeten, bärning eller ambulanstransporter. Här gör svenska arbetsgivare ihop med svensk fackföreningsrörelse fantastiska insatser tillsammans med myndigheter.

Här har Sverigedemokraterna en annan uppfattning. Här vill man nedmontera en del av skyddsarbetet och minska resurserna till Arbetsmiljöverket. Jag tror inte att det gagnar säkerheten för dem som arbetar vid väg.

När det gäller polisens kontrollanter har polisen aldrig, tror jag, haft så många anställda som nu. Vi har tillfört otroligt stora resurser till polisen för att stärka deras arbete. 100 miljoner är öronmärkta inte minst för kontroll av cabotagetrafiken. Vi utreder nu en yrkestrafikinspektion just för att få fler kontroller, inte minst av yrkestrafiken, på väg.

Det är alltså nu det händer. Det är under en socialdemokratiskt ledd regering vi får alltifrån mobiltelefonförbud till ökade insatser för vägunderhåll och trafikövervakning. Jag kan dela ambitionen att gå fram fortare, och jag kan ibland önska att det hade gått fortare. Men det händer nu, till skillnad mot på den tiden då vi hade en moderatledd regering.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 16 Svar på interpellation 2020/21:404 om järnvägen Borås–Göteborg

Anf. 72 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Cecilie Tenfjord Toftby har frågat mig vilka åtgärder jag avser att vidta för att skynda på processen kring järnvägen Göteborg–Borås så att inte för mycket utveckling i berörda kommuner stannar av och för att konflikt med riksintressen inte ska fördröja järnvägsprojektet under lång tid.

Till skillnad från Moderaterna har regeringen som ambition inte bara att bygga en ny järnväg mellan Göteborg och Borås utan också att nya stambanor för höghastighetståg ska färdigställas. För att minimera osäkerheter i planeringen av de nya stambanorna hade regeringen önskat en bred politisk diskussion om finansieringen av de nya stambanorna, men Moderaterna har tackat nej till att delta, trots en bred uppslutning kring en utbyggnad bland kommuner, regioner och en stor del av näringslivet.

Trafikverket har i uppdrag att lämna uppgifter för de områden som Trafikverket bedömer är av riksintresse när det gäller kommunikationer. Allt eftersom Trafikverkets planeringsarbete för nya infrastrukturobjekt fortgår går det att minska utbredningen av de områden som behöver omfattas av ett utpekande för riksintresse. Planeringsarbetet klargör successivt förutsättningarna såväl för framtida transportinfrastruktur som för annan planering.

I tillåtlighetsprövningen av den nya stambanedelen Göteborg–Borås kommer regeringen att ta ställning till lokaliseringen av järnvägen. Jag som minister kan och får inte uttala mig om vilka bedömningar som myndigheter eller regeringen kan komma att göra i ett framtida enskilt ärende.

Anf. 73 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! I över 20 år har ny järnväg mellan Borås och Göteborg planerats. Turerna har varit många, bakslagen likaså. Borås, Göteborg och de mellanliggande kommunerna har flera gånger haft samråd med Trafikverket och regeringen. Alliansregeringen planerade för byggstart 2020, men efter valförlusten 2014 grusades dessa planer – trots att Magdalena Andersson efter ett besök i Västsverige under valrörelsen 2014 lovade en skyndsam utbyggnad.

Sträckningen Borås–Göteborg är högt trafikerad, och en väl fungerande infrastruktur är viktig för en sammanhållen arbetsmarknadsregion. I dag väljs tåget bort på grund av en föråldrad infrastruktur och för få avgångar. Detta är dåligt inte bara för dem som pendlar utan även för miljön. Besvik-

elsen hos dem som hoppats få se en ny, modern järnväg i närtid är stor. Men, fru talman, planerna finns ju kvar, och med dem även hoppet.

Under tiden uppstår andra och för kommunernas utveckling stora problem. Flera olika korridorer för den nya järnvägssträckan är inritade, och Trafikverket kan eller vill i dagsläget inte utesluta några. I dessa potentiella korridorer sker ingen utveckling. Inga nya bostäder byggs. Ingen stadsutveckling sker. Människor som redan bor i området är oroliga och rädda för att de ska tvingas överge sina hem. De ständiga bakslagen och regeringens brutna löften lägger en våt filt över enorma områden. Detta är inte hållbart. Denna process har redan pågått för länge, och den får inte förlängas ytterligare.

Infrastrukturminister Tomas Eneroth svarar inte på den fråga jag ställde utan försöker i stället skylla ifrån sig och gömma sig bakom självklarheter om vad han som minister inte får eller kan göra: ”Jag som minister kan och får inte uttala mig om vilka bedömningar som myndigheter eller regeringen kan komma att göra i ett framtida enskilt ärende.” Jag vill inte, fru talman, veta vad infrastrukturminister Tomas Eneroth inte kan göra. Jag, boråsarna, göteborgarna, Landvetterborna, Bollebygdsborna och alla övriga som väntar på en byggstart vill veta vad ministern faktiskt avser att göra.

Därför, fru talman, omformulerar jag nu frågan något och hoppas på ett bättre svar: Vilka åtgärder avser ministern att vidta för att driva på processen kring järnvägen så att inte för mycket utveckling i berörda kommuner stannar av, för att konflikt med riksintressen inte ska fördröja järnvägsprojektet under lång tid och för att arbetspendlarna ska få ett bättre alternativ än bilen? Skillnaden från den ursprungliga frågan, fru talman är enkelt att jag bytt ut orden ”skynda på” mot ”driva på”.

Anf. 74 JAN ERICSON (M):

Fru talman! Jag konstaterar att ministern återigen försöker så tvivel om Moderaternas linje i fråga om satsningar på järnvägen i Sverige. Låt mig då vara väldigt tydlig: Under alliansåren gjorde vi rekordstora satsningar på järnvägen för att rusta den efter decennier av misskötsel från tidigare S-regering. Och sedan vi lämnade regeringsmakten 2014 har vi moderater i varje budget satsat lika mycket som regeringen eller mer på järnvägen.

När det gäller nya stambanor har vi, som min riksdagskollega Cecilie Tenfjord Toftby redan nämnt, tydligt sagt att vi föredrar en traditionell järnväg för snabbtåg framför de mycket dyra höghastighetsbanorna, helt enkelt för att få maximal nytta per satsad krona. Höghastighetstågen skulle när de står klara 2045 ha kostat kanske 400 miljarder kronor, och projektet har sågats av såväl ledande forskare som Riksrevisionen och Europeiska revisionsrätten.

Fru talman! Jag hade en debatt med ministern om ny järnväg mellan Göteborg och Borås för ett par veckor sedan. Även då diskuterade vi situationen för alla de människor som drabbas av den stora och långt utdragna osäkerheten kring vad som ska hända med järnvägsbygget och var järnvägen ska dras.

Redan 2012 beslutade alliansregeringen att bygga en ny järnväg för traditionella snabbtåg mellan Göteborg och Borås, med planerad byggstart 2019. Det gällde den viktiga sträckan Mölnlycke–Bollebygd med station på Landvetter flygplats. Pengar avsattes i budgeten 2014. Med denna nya

delsträcka skulle den sämsta delen av spåren mellan Västsveriges två största städer ersättas med en helt ny järnväg. Restiden skulle kortas ordentligt, regional pendling skulle underlättas och Göteborg och Borås skulle få direkt tågförbindelse till Landvetter flygplats.

Tyvänn blev det inte så. Efter regeringsskiftet 2014 ändrades allt. Först gick det tre år när inget alls hände. År 2017 drog sedan regeringen tillbaka det tidigare beslutet från 2012 och de pengar alliansregeringen hade satt av. Därefter återförde man pengarna några år senare och kallade det för en satsning, och då sattes byggstarten till 2023. Nu talas om byggstart tidigast 2025–27.

Trafikverket tvingades börja om från början igen med en helt ny förstudie och nya samråd. Nu utreder man ett antal tänkbara dragningar av den nya järnvägen, vilket som sagt lägger en våt filt över stora delar av Härryda, Bollebygds och Borås kommuner. Kommunerna vågar inte detaljplanera eller ens bevilja byggnadslov för bostäder inom de aktuella områdena. Flera av de sträckor som utreds passerar rakt igenom byar och samhällen, vilket kommer att kräva inlösen av bostäder.

Eftersom man arbetar med tre olika korridorer samtidigt berörs väldigt många människor av Trafikverkets begränsningar. Många tvingas helt i onödan gå i åratal och oroa sig för inlösnings av sina hem och hindras från att utveckla sina fastigheter. Fastigheterna i korridorerna är också i princip osäljbara. Oklarheten kring om Trafikverket avser att bygga vanlig, traditionell järnväg eller höghastighetståg som kräver bredare järnvägskorridorer bidrar också till att onödigt stora markområden spärras i avvaktan på beslut.

Jag frågade ministern förra gången när slutligt besked från regeringen kommer angående val av järnvägskorridor och byggteknik. Något tydligt svar fick jag tyvärr inte. Ministern kunde inte ens lova besked före valet 2022. Jag tycker att detta är mycket respektlöst mot de berörda markägarna och kommunerna.

Fru talman! Jag frågade också ministern hur snabbt tågen kommer att kunna köra på den planerade bana som regeringen kallar höghastighetsjärnväg. Jag fick bara ett undanlidande svar. Jag följde då upp detta med en skriftlig fråga och fick svar förra veckan. Det var återigen ett icke-svar. Ministern svarade bara att Trafikverket framöver ska redovisa vilka hastigheter systemet kan dimensioneras för.

Trots detta fortsätter ministern att hävda att regeringen tänker bygga banor för höghastighetståg. Då kan man tycka att han åtminstone borde ha en tanke kring hur snabbt man ska kunna köra på de här banorna. Jag upprepar därför min fråga till ministern på ett annat sätt: Hur snabbt anser ministern att man minst måste kunna köra ett tåg för att det ska kunna kallas höghastighetståg? Det kan väl inte vara så svårt att svara på för en infrastrukturminister.

Anf. 75 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen engagemanget hos både Cecilie Tenfjord Toftby och Jan Ericson. Svaret till Jan Ericson på den sista frågan är enkelt: Jag tror att definitionen på höghastighetståg brukar vara 250 kilometer i timmen eller mer, så då vet vi det.

Låt mig sedan bara replikera genom att citera en finansminister som vi hade under den tid då Moderaterna styrde det här landet, Anders Borg. Jag

väljer att ta två citat från Anders Borg: Vägar är fem gånger viktigare än järnvägar. Det andra citatet lyder: Vi har överinvesterat i järnvägar.

Jag tycker att de två citaten på ett alldeles utmärkt sätt belyser den borgerliga, moderatledda regeringens insatser för det svenska järnvägssystemet och det djupa engagemang som då uppenbarligen fanns för utbyggnad av järnvägssystemet. Tvärtom var det här man lyfte ut Norrbottenabanan och såg till att den inte byggdes. Tänk vilken betydelse det skulle ha haft för hela Norrlandskusten med Northvolts etablering och beskedet som vi har fått i dag om stål utan kol i Boden och för den delen LKAB:s investeringar och Hybrit. Tänk om man inte hade varit så ivrig att lyfta undan järnvägsprojekt i infrastrukturplaneringen. Det hade haft en otrolig betydelse inte bara för Norrland och dem som bor i Luleå och Skellefteå utan för hela Sveriges tillväxt och för förutsättningarna att lyfta över mer gods och mer persontrafik på klimatsmarta transporter.

På samma sätt var det under den tiden då Alliansen styrde. Det satsades inte på infrastruktur, för annat var viktigare. Det var först 2018 som vi lyfte in Göteborg–Borås i nationell plan och gav uppdraget till Trafikverket att ta fram planeringen för hela den sträckan eftersom det är en viktig del i byggandet av nya stambanor.

Låt mig sedan gå till den fråga som Cecilie Tenfjord Toftby har. Den tycker jag är viktig. Hur hanterar vi riksintressena? Den frågan är svår, för det är en målkonflikt. Vi har valt att från regeringens sida ge i uppdrag till Naturvårdsverket, Riksantikvarieämbetet, Statens energimyndighet, Tillväxtverket och Trafikverket att tillsammans med Boverket, som blir samordnande myndighet, göra en översyn av sina respektive anspråk på områdena av riksintresse. Där ska man se över och precisera kriterierna för vilka av områdena som ska anses vara av riksintresse, utvärdera om de nuvarande anspråken på områdena av riksintresse motsvarar de kriterier som tas fram och ta ställning till om dessa anspråk behöver förändras. Sammantaget ska översynen leda till en kraftig minskning av såväl antalet anspråk på områden av riksintresse som dessa områdens samlade areala utbredning.

Jag tror att det är oerhört viktigt, för jag tror att alla som följer den här debatten förstår att det inte ligger något särskilt intresse i att under en längre tid se till mark inte kan tillhandahållas för bostadsbyggande eller annan samhällsviktig planering. Därför ligger det också i Trafikverkets uppdrag att så skyndsamt man kan smalna av korridorerna för att precisera sträckningar och inte skapa en osäkerhet vare sig för individer eller för den delen för kommuner och regioner.

Det här har varit en utmaning under väldigt många år. Jag tillhör en regering som nu tar tag i det och ger detta uppdrag och ser till att vi nu skapar en ökad tydlighet så att vi kan minska både byggtiderna och planeringstiderna och den osäkerhet det innebär. Sverige behöver mer järnväg, och vi har under den här tiden lanserat den största järnvägssatsningen i modern tid. Det sker under den här regeringens ledning.

Anf. 76 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Jag vill tacka statsrådet Tomas Eneroth för att han redogjorde för hur riksintressen utreds. Det är bra. Nu är det så att just den här debatten handlar om ett speciellt område, nämligen området mellan Borås och Göteborg och järnvägsutbyggnaden där. Återigen försöker Tomas

Eneroth att lägga skulden och ansvaret för att ingenting händer på någon annan, i det här fallet Moderaterna.

Påståendet om att vi inte vill bygga ny järnväg är fel. Om Tomas Eneroth hade tagit del av Moderaternas beslut från arbetsstämman 2017 hade han vetat det. Där hade statsrådet kunnat läsa om att vi behöver underhålla det vi har. I protokollet står det: Samtidigt ser vi att det på många håll är trångt på spåren, och därför behöver järnvägen byggas ut med nya spår och ny kapacitet. På så sätt kan vi stärka förutsättningarna för det regionala pendlandet, det långväga resandet och industrins behov av pålitliga gods-transporter.

Fru talman! I samma protokoll hade statsrådet också kunnat läsa: Varje skattekrona ska användas där den gör mest nytta. Samhällsekonomisk lönsamhet och effektivitet ska tillsammans med framtida kapacitetsbehov styra valet av investeringar i infrastruktur.

Statsrådet Eneroth har rätt i sitt påstående om att vi inte ställer oss bakom utbyggnaden av höghastighetsjärnväg. Att bygga höghastighetsjärnväg är inte samhällsekonomiskt klokt. Det är inte att använda skattekronorna där de gör mest nytta.

Även om hoppet fortfarande finns kvar om en ny järnvägsförbindelse mellan Borås och Göteborg märks det tyvärr att antalet ständigt ökar som tappar tron på att den rödgröna regeringen kommer att leverera.

Statsrådet sa något annat i sitt svar som jag faktiskt håller med om, nämligen att det fortfarande finns en bred uppslutning kring en utbyggnad av järnvägen mellan Göteborg och Borås bland kommuner, regioner och en stor del av näringslivet. Senast i går sa mitt moderata oppositionsråd i Borås, Anette Carlsson: Det absolut viktigaste för oss är att få en järnväg som binder ihop arbetsmarknaden Borås–Göteborg. Vi måste underlätta för arbetspendlarna.

Jag förstår att den rödgröna regeringen har grandiosa planer på höghastighetsjärnväg ut i Europa, men någon gång måste vi börja bygga, annars blir det enbart luftslott. Börja bygga nu, skulle jag vilja säga, men det kan man ju inte göra. Men förhålla i alla fall inte processen ytterligare! Se till att hålla Magdalena Anderssons vallöfte från 2014, även om det nu är 2021 och man kan säga att det är lite väl sent.

Fru talman! Återigen frågar jag infrastrukturministern: Var gör infrastrukturminister Eneroth för att uppfylla finansminister Magdalena Anderssons vallöfte från 2014? Hur avser infrastrukturminister Eneroth att driva på i frågan? Jag förväntar mig att höra något annat än enbart referat från pågående utredningar om riksintressen.

Anf. 77 JAN ERICSON (M):

Fru talman! För det första: Under alliansåren satsade vi mycket mer pengar än vad den tidigare regeringen hade gjort för att läka det eftersatta underhållet av den dåvarande järnvägen. För det andra: Vi tog beslut om att bygga sträckan Göteborg–Borås. Det har inte hänt någonting. För det tredje: Det är inte vi moderater som ska lösa regeringens problem med finansieringen av höghastighetståg. Det är faktiskt Tomas Eneroth som har det ansvaret som minister och inte vi moderater.

Fru talman! Jag vill lyfta fram en annan fråga som jag berörde i min tidigare interpellation, och det gäller det här med stationslägen. Om man bygger en järnväg och vill att många ska ta tåget är det ganska bra med

stationer. Trafikverket har nu uppenbarligen fått i uppgift att banta kostnaderna för järnvägsbygget och bygget av höghastighetståg eftersom regeringen inte kan finansiera kostnaden med dagens beräknade prislapp.

En av de besparingar som Trafikverket arbetar med är att styra eller flytta stationslägen. Då ska man veta, som Cecilie Tenfjord Toftby sa nyss, att Västra Götalandsregionen och berörda kommuner har framhållit att det absolut viktigaste med en ny järnväg mellan Göteborg och Borås är regional pendling och att ansluta Landvetter flygplats så att man kan ta tåget dit från Göteborg och Borås.

Nu talar man från Trafikverket öppet om att stryka stationsläget på Landvetter flygplats och flytta ut stationen i Borås från centrum till utkan- ten av stan. Då vill jag fråga infrastrukturministern om han tycker att det är rimligt att bygga en fruktansvärt dyr järnväg och knappt ha några stationer där människor kan stiga av och på tåget, att stationen i den stora staden Borås placeras utanför centrum och att regionens nyligen tillbyggda flyg- plats inte ansluts till den nya järnvägen.

Är det verkligen så regeringen anser att man gynnar ett mer miljövän- ligt tågresande? Och är det verkligen så regeringen tror att man ska kunna få ekonomi i det här? Och som sagt: När kan vi förvänta oss ett slutligt besked från regeringen om järnväg Göteborg–Borås?

Anf. 78 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack till båda debattörerna för engagemanget!

Låt mig först ställa frågan till Cecilie Tenfjord Toftby som hävdar att påståendena är fel: Citerar jag tidigare finansminister Anders Borg fel när han säger att han hellre satsar mer resurser på vägar och tycker att det är onödigt att investera i järnvägar? Jag tror att de citaten var rätt, och de sammanfattar ändå ganska väl hur lite engagemang som alliansregeringen under moderat ledning hade för satsningar på järnväg. Jag tror att det är oerhört viktigt att vi inser det. Vi måste stärka kapaciteten i det svenska järnvägssystemet och vi måste se till att öka den.

När jag åkte det miljonte tåget för ungefär ett och ett halvt år sedan gjorde jag det för att manifesteras att det aldrig har gått så mycket tåg på den svenska järnvägen men att vi snart slår i kapacitetstaket och därför måste bygga mer kapacitet. Det var skälet till att vi lade in just Göte- borg–Borås som en viktig del och beslutade i den nationella planen att det ska byggas. Det är därför Trafikverket nu har i arbete att ta fram underlag för förutsättningarna för genomförandet av Göteborg–Borås. Vi satsar också resurser – 100 miljarder mer.

Jag konstaterar att det finns ett starkt engagemang, inte bara i regionen utan också hos näringslivet och andra aktörer, för att fullfölja bygget mel- lan Göteborg och Borås, men inte bara där. Det ska också fortsätta och knyta an till Jönköping. Vilken betydelse har inte det för hela den arbets- marknadsregionen?

Det är så jag tycker att vi ska se satsningar på infrastruktur. Det är att se till att vidga arbetsmarknadsregionerna. Den betydelsen kommer det att få när man bygger, inte bara i Borås utan även i Norrköping, i Linköping, i Hässleholm eller i andra orter längs bygget av nya stambanor.

För dem som följer debatten kan det vara intressant att veta att det ändå var under alliansregeringen som man påbörjade projektet. Men sedan har

Moderaterna dessvärre hoppat av och säger att de inte vill satsa på byggandet av nya stambanor.

Om vi ska klara klimatkraven måste vi nu göra investeringar som innebär att vi kan lägga över mer persontrafik och mer godstrafik på just järnväg, på klimatsmarta alternativ. Men inte minst i början av mandatperioden märkte vi att Moderaterna i stället valde att föreslå sänkta klimatanslag. Dessutom gjorde de en viktig prioritering när det gäller att sänka bensinpriset.

Är det på det sättet man tar människors oro över klimatförändringarna på allvar? Är det på det sättet man lyssnar på världens samlade forskning när det gäller klimatomställningen och vilka insatser som behöver göras?

Vi har ambitionen att Sverige ska bli världens första fossilfria välfärdsnation. Vi genomför större satsningar än någonsin på att Sverige ska kunna ställa om i hela landet. Vi gör den största järnvägssatsningen i modern tid och lägger mer resurser, redan i nuvarande nationell plan 100 miljarder kronor mer, än den borgerliga regeringen gjorde på mer infrastruktur.

Det gör vi för att man måste gå från ord till handling och se till att det byggs. Det kommer att skapa jobb. Det kommer att skapa tillväxt och framtidstro. Jag tror att det är oerhört mycket viktigare än de skattesänkningar som Moderaterna i vanlig ordning väljer att prioritera.

Anf. 79 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Infrastrukturminister Tomas Eneroth citerade den tidigare finansministern, Anders Borg. Jag citerade Moderaternas arbetsstämmebeslut från 2017. Det är faktiskt det senaste kortet som gäller. Och även finansministrar, i alla fall i vårt parti, måste följa stämmebeslut.

Vad gäller Eneroths påstående om regeringens satsningar kan jag berättat att Moderaterna satsar lika mycket i vårt budgetförslag som regeringen gör i sin budget.

Nu har vi ett flertal gånger hört hur infrastrukturminister Tomas Eneroth försöker skuldbelägga Moderaterna för att finansminister Magdalena Anderssons vallöfte från 2014 inte har infriats. Alliansregeringen fattade faktiskt beslut om järnvägen Göteborg–Borås. Byggstart skulle vara 2019. År 2017 valde den rödgröna regeringen att stryka det. Sedan flyttade man tillbaka det och kallade det för en satsning.

Fru talman! Senast jag kollade var det fortfarande S och MP som bildat regering, inte Moderaterna. Det blir därför något krystat att skylla brist på handlingsförmåga på ett oppositionsparti. Det var ni som bad om väljarnas förtroende för att bilda regering, Tomas Eneroth. Då har väljarna också rätt att vänta sig att ni lägger fram förslag på hur ni ska finansiera era valloften.

Vilka förslag har regeringen på hur era grandiosa planer ska finansieras? Där lever vi i ovisshet. Det blir också märkligt när det gäller just järnvägsförbindelsen Borås–Göteborg att ingenting kan hända om inte oppositionspartiet Moderaterna är med.

Fru talman! Vi tar gärna över makten i Sverige. Det vore nog den bästa lösningen, inte bara för att äntligen få igång bygget av järnvägen mellan Borås och Göteborg utan även för alla andra olösta samhällsutmaningar som Sverige står inför. Men fram tills dess är det regeringens ansvar att presentera lösningarna.

Anf. 80 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):
Fru talman! Tack, Cecilie Tenfjord Toftby!

Jag är övertygad om att ledamoten har ett starkt engagemang för Göteborg–Borås. Det är viktigt. För den som följer debatten kan det vara viktigt att veta varför. Det är en av Sveriges mest trafikerade sträckor. Där går ett undermåligt tåg i alldeles för låg hastighet samtidigt som väg 40 är helt överbelamrad med lastbilar, bussar och andra fordon. Det är alltså nödvändigt att göra investeringar. Det har man vetat länge.

Jag vill citera Anders Borg, som ändå på den tiden ansvarade för politiken och de investeringar som den moderatledda regeringen gjorde: Vägar är fem gånger viktigare än järnvägar. Vi har överinvesterat i järnvägar. Det var den doktrinen som gjorde att det inte satsades tillräckligt. Det var Moderaternas prioriteringar som gjorde att man satte skattesänkningar före investeringar. Det är det som gör att vi under lång tid har konstaterat att det har underinvesterats i både vägar och järnvägar.

När Cecilie Tenfjord Toftby nu läser högt ur Moderaternas stämmobeslut från 2017 tycker jag att det symboliserar precis vad som händer med Moderaterna när de hamnar i opposition. Då väcks intresset för infrastruktur, men inte när de har makten. Det är lätt att i opposition lägga fram förslag om mer resurser. Men när de väl har möjligheten väljer de återigen att prioritera det som ligger Moderaterna närmast: skattesänkningar. Det handlar om sänkt fordonsskatt eller sänkt bensinskatt, som var det senaste förslaget, och sänkta klimatanslag.

Sverige måste klara klimatutmaningen. Vi måste vara ett land som har orken och kraften att investera. Det signalerade vi tydligt redan 2014. År 2018 lade vi fram en nationell plan med 100 miljarder mer i investeringar i infrastruktur, den största järnvägssatsningen någonsin.

Vi fortsätter det. Göteborg–Borås kommer att vara en viktig del. Men jag vill gärna att vi fortsätter, till Jönköping, Linköping och Hässleholm. Jag vill att vi bygger Norrbötniabanan och att vi får Sydostlänken på plats. Det är så vi ser till att klara klimatkraven. Det är så vi ser till att stärka konkurrenskraften och skapa jobb i Sverige.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 17 Svar på interpellation 2020/21:408 om anpassningar i färdtjänstlagen

Anf. 81 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Angelika Bengtsson har frågat mig om jag kommer att se över och anpassa färdtjänstlagen så att barn och unga kan idrotta utan regelkrångel samt om jag kommer att se över och anpassa färdtjänstlagen så att man kan få ta med sig extra utrustning för att kunna utöva sin parasport.

Färdtjänsten fyller ett viktigt behov för en stor grupp människor som till följd av funktionshinder inte har möjlighet att använda den allmänna kollektivtrafiken. Ansvar för att anordna färdtjänst åvilar kommunerna eller den regionala kollektivtrafikmyndigheten i regionen, om kommunen har överlåtit ansvaret till myndigheten. Färdtjänstlagen föreskriver att varje kommun ansvarar för att färdtjänst av god kvalitet anordnas inom

kommunen och, om det finns särskilda skäl, mellan kommunen och en annan kommun.

Färdtjänstlagen reglerar således inte i detalj mellan vilka destinationer en färdtjänstresa ska beviljas eller vilka villkor som ska gälla för resan. Inom lagens ramar är det sedan respektive huvudman som bestämmer vilka villkor som gäller för de egna invånarna. Denna princip tycker jag är viktig, eftersom den ger en lokal och regional förankring av ansvaret för att färdtjänsten upprätthåller en god kvalitet.

Anf. 82 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret på min interpellation! Jag hade dock hoppats på mer förståelse för detta problem. Jag uppfattar en viss arrogans i statsrådets svar. Jag hoppas givetvis att så inte är fallet och att denna debatt kan reda ut eventuella missförstånd. Men en sådan attityd till denna lag hos regeringen och hos ansvarig minister gör mig uppriktigt sagt arg och besviken. Man vägrar att se ett problem.

Jag uppmärksammades på frågan för några år sedan, men i somras intensifierade Svenska Parasportförbundet arbetet. De kämpar med näbbar och klor för att få till stånd en förändring. Men det är förgäves, eftersom regeringen inte ser samma problem.

Det är för mig helt obegripligt hur byråkratiskt trångsynt den här lagen har blivit efter att ansvaret flyttades från Socialdepartementet till Infrastrukturdepartementet, som statsrådet Eneroth ansvarar över i dag. Lagen kom till för att underlätta människors vardag, för att underlätta för personer som sitter i rullstol att ta sig mellan punkt A och punkt B. En sträcka som för oss är enkel, snabb och problemfri är för en person som sitter i rullstol det motsatta. Rätten till färdtjänst regleras i dag i färdtjänstlagen, och den ligger som sagt numera under Infrastrukturdepartementet.

Färdtjänst, assistans och tillgång till hjälpmedel är i dag de tre mest begränsande faktorerna för att en person med funktionsnedsättning ska kunna idrotta. Färdtjänstlagen bör inkludera resor för att man ska kunna träna och idrotta. Håller statsrådet med mig om detta?

Fru talman! I dag måste många barn och ungdomar förlita sig på sina föräldrar för att de ska köra dem direkt från skola till aktivitet – detta då man inte får ta färdtjänst direkt från skola till aktivitet. Lagen lever med andra ord inte upp till sitt syfte, och det är statsrådets ansvar.

En förändring behövs. Det kan nämligen inte vara rimligt att det ska vara så här byråkratiskt för ett barn att först åka hem från skolan och förlora en massa tid och energi för att sedan ta sig till sin fritidsaktivitet. Det innebär en extra resa i stället för att man åker direkt från skolan. Det blir absurt inte minst med tanke på den utsläppsdebatt som pågår parallellt, även om detta absolut inte är den primära frågan i min interpellation.

I statsrådets svar hänvisas till att frågan är en kommunal angelägenhet. Jag undrar därför om statsrådets svar betyder att vi aldrig någonsin kommer att se lagförändringar som berör kommuner. Eller hur ska jag tolka svaret?

Fru talman! Den andra delen av min interpellation handlar om utrustning, men den kommer jag att ta upp i mitt nästa inlägg.

Återigen: Jag söker fortfarande svar på min första fråga. Ser regeringen ett problem med att personer som har rätt till färdtjänst inte kan åka direkt från skolan till sin idrottsaktivitet eller en annan aktivitet för den delen

med tanke på hur lagen i dag är formulerad? Kommer vi att få se en förändring i direktiven?

Prot. 2020/21:82
23 februari

Svar på
interpellationer

Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag uppskattar verkligen engagemanget men är lite förvånad över tonen. I grunden är detta ett kommunalt ansvar. Det är kommuner, regioner och regionala kollektivtrafikmyndigheter som har ansvaret att på denna detaljnivå lyssna in vilka krav man ska ställa på anpassning, tider, tidpunkter och vilken utrustning som man kan medföra. Denna ordning har riksdagen under ganska lång tid tyckt vara bra.

Ska jag tolka detta som att Sverigedemokraterna nu tycker att vi ska återföra färdtjänsten till socialtjänstlagen? Är det där frågan om de parasportutövandes möjligheter att resa ska regleras? Jag tror inte att det vore en lycklig utveckling.

Färdtjänstlagen som helhet har fungerat väl. I de utredningar och undersökningar som Svensk Kollektivtrafik gör säger 92 procent av resenärer med färdtjänst och sjukresor att de är nöjda med beställning och resa. De är även nöjda med förarnas bemötande och att de kommer fram i tid. Det finns alltså en hög nöjdhetsgrad.

Jag delar dock uppfattningen att det är otroligt viktigt att man lokalt och regionalt hittar sätt att möta de behov som både individer och utövare av parasport har. Men vi har en ordning i Sverige som innebär att detta inte detaljregleras i riksdagen eller i regeringen.

Jag måste ändå få ställa frågan om Sverigedemokraterna tycker att färdtjänsten ska återföras till socialtjänstlagen. Är det dit personer som exempelvis utövar parasport ska vända sig?

Den ordning vi har i dag har fungerat väl. Skulle det visa sig att ytterligare preciseringar behövs tvekar jag inte till att ta initiativ, men hittills har vi inte fått några tydliga signaler om att det skulle behövas.

Anf. 84 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Låt mig börja med att svara på frågorna. För mig spelar det egentligen ingen roll var lagen ligger, utan bara att den fungerar. Enligt de signaler som jag får är det tydligt att dagens system inte fungerar. Någon form av översyn behövs och måste göras.

Låt mig ta upp den andra delen av min interpellation. I dag får man inte ta med sig sin utrustning om man åker färdtjänst. Man får inte ta med sig sin specialrullstol om man behöver en sådan när man ska idrotta. Man får bara ha med sig den man använder ute på gator och torg, och den är inte anpassad till idrott och parasport.

Specialrullstolen är väsentlig för att man ska kunna utöva sin idrott. Inom parasporten är rullstolen ett redskap. Varför får man inte ta med sig den när man åker färdtjänst? Man kan jämföra det med att man tar sig till en tennisbana utan racket eller till en isbana utan skridskor. Det blir meningslöst att idrotta utan sin utrustning. Varför får man inte ta med sig den när man åker färdtjänst?

Statsrådet hänvisar återigen till att innehållet i min interpellation är en kommunal angelägenhet. Men vi måste kunna förändra en lag eller regel som inte fungerar som det var tänkt. Så är fallet i dag. Det handlar inte bara om en enda person som inte får åka direkt från skolan till sin aktivitet eller som inte får ta med sig sin utrustning med färdtjänsten – detta gäller

flera personer. Hundra tusen personer i Sverige är i dag i behov av färdtjänst.

Sedan färdtjänstlagen flyttades över till ministerns departement har problem uppdagats. Det är därför på sin plats att göra en översyn för att man ska se vad som har blivit sämre och hur man kan förändra det.

Ytterligare ett problem är att man är berättigad till ett visst antal färdtjänstresor per år. Det innebär att antalet resor inte räcker till för mer än två träningspass per vecka. Om man vill satsa på en idrottskarriär inom parasport räcker inte två träningsdagar per vecka särskilt långt. Kan regeringen tänka sig se över detta och eventuellt ändra lagen och antalet resor per vecka så att det blir mer anpassat till dem som exempelvis vill göra en elitsatsning?

Anf. 85 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack återigen, Angelika Bengtsson, för engagemanget! Jag uppskattar det. Men jag fick inte riktigt svar på om Sverigedemokraterna tycker att frågan ska återföras till socialtjänstlagen.

Min uppfattning är att färdtjänstlagen har fungerat väl, vilket utvärderingar visar. Ett stort ansvar ligger som sagt på kommuner och regioner att utveckla regler för hur man tillämpar lagen och vilka möjligheter man ska ha. Hur detta ska se ut beror delvis på hur politikerna i den region som Angelika Bengtsson tillhör har valt att prioritera när det gäller vilka möjligheter som ska finnas. Det är också de som gör avvägningen av vilka kostnader det kan innebära för operatörerna att ta med särskild utrustning.

Min grundinställning är naturligtvis att det här är viktigt. Det gäller inte minst för de grupper där färdtjänsten är den enda möjligheten till transport. Man måste göra generösa bedömningar inom ramen för de resurser som man sätter till.

I den utredning om särskilda persontransporter som gjordes på mitt initiativ fanns en ordentlig genomlysning som visar vilka möjligheter som finns med dagens regelverk och vilka eventuella krav som kan behöva förändras framöver för att man ska kunna göra en ännu mer flexibel tillämpning. Jag är naturligtvis beredd att pröva flera olika insatser för att förbättra möjligheten för färdtjänst för flera, men det ska ske inom ramen för de kostnader som finns.

Jag upplever att det finns ett starkt stöd i riksdagen för den ordning vi har som innebär att vi inte går in från nationell nivå och detaljreglerar hur man ska tillämpa färdtjänstlagen. Kommuner och regioner ska ha detta ansvar. Det är också de som ska tala om hur resorna ska utföras, hur resorna kan samordnas och vilken utrustning man kan ha med sig.

Anf. 86 ANGELIKA BENGTTSSON (SD):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret! Jag konstaterar att regeringen inte tänker förändra nuvarande lagstiftning. Man vägrar se ett vardagsproblem som drabbar många människor och som påverkar deras liv.

Varje gång jag träffar någon med koppling till Parasportförbundet ber de mig om en förändring. Jag ville ha denna debatt för deras skull och för att göra deras röster hörda här i kammaren. Jag ville uppmärksamma statsrådet på att vi här har ett problem som hämmar deras vardagsliv. Varför försvårar regeringen deras liv?

Vill man få till en förändring så kan man. Jag konstaterar att regeringen inte vill få till en förändring. Det beklagar jag, för de som lider av den här lagen kan därmed inte få ett enklare vardagsliv. En liten förändring skulle i det här fallet betyda stora resultat. Jag hoppas på en förändring i frågan inom en snar framtid och tackar för debatten.

Anf. 87 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag uppskattar som sagt engagemanget, men jag är förvånad över tonen. Angelika Bengtsson säger sig kunna konstatera att regeringen inte vill förenkla människors liv. Men allvarligt talat – det här är en lag som vi gemensamt i riksdagen har ett ganska brett stöd för. Ordningen är sådan att man i kommuner och regioner ansvarar för tillämpningen i detalj. Om Angelika Bengtsson och Sverigedemokraterna vill ändra den principen är ni naturligtvis välkomna. Men säg då det! Säg att ni vill flytta över detta till en detaljerad reglering i socialtjänstlagen eller på vilket annat sätt ni vill att man ska förändra tillämpningen!

Jag tror att det är viktigt att vi följer upp färdtjänstlagen. Vi har en utredning som tittar på olika sätt att kunna utveckla den vidare, och jag är naturligtvis beredd att pröva detta. Den ska finnas för att människor ska ha det stödet. Men vi har också tyckt att det är en ganska bra ordning i Sverige att kommuner och regioner, som är närmast medborgarna, har ett stort inflytande över hur man hanterar färdtjänsten, till vilka operatörer man ger uppdragen och inte minst vilka möjligheter som finns för dem som behöver färdtjänst att få bästa möjliga stöd. Det tror jag faktiskt att de allra flesta tycker är en ganska rimlig bedömning.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 18 Svar på interpellation 2020/21:412 om brister i Sveriges infrastruktur

Anf. 88 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Kjell Jansson har ställt frågor till mig om Sveriges transportinfrastruktur.

Goda transportmöjligheter är avgörande för att hela landet ska växa och leva. Regeringen beslutade under 2018 om en nationell trafikslagsövergripande plan för transportinfrastrukturen för perioden 2018–2029. Den innebär en satsning på över 700 miljarder kronor. Planen möjliggör investeringar i hela landet och medför en rekordstor satsning på väg- och järnvägsunderhåll om totalt 289 miljarder kronor.

Regeringens satsning möjliggör för Trafikverket att genomföra angelägna underhållsåtgärder i hela landet. Regeringen har uppdragit åt Trafikverket att vidta särskilda åtgärder för att öka säkerheten vid plankorsningar på den statliga järnvägen. Plankorsningar som har förhöjd olycksrisk har identifierats. Trafikverket har påbörjat funktionsutredningar för att ta fram förslag på hur dessa prioriterade korsningar kan göras säkrare.

De hastighetsanpassningar som genomförs av Trafikverket är kopplade och tar hänsyn till vägarnas utformning och säkerhetsstandard. De sker inte till följd av ett bristande underhåll. I den nationella planen fördelar nu

Trafikverket upp till 1 miljard kronor för att samfinansiera trafiksäkerhetsåtgärder på det regionala vägnätet. Det medför att hastigheten även kan höjas på delar av vägnätet.

Vad det gäller nya stambanor för höghastighetståg vill jag påminna Kjell Jansson om att det var den borgerliga regeringen som tillsatte Sverigeförhandlingen med syfte att möjliggöra ett snabbt genomförande. Till skillnad från Moderaterna har regeringen som ambition att nya stambanor för höghastighetståg också ska färdigställas. För att minimera osäkerheter i planeringen av de nya stambanorna hade regeringen önskat en bred politisk diskussion om finansieringen av de nya stambanorna, men Moderaterna har tackat nej till att delta, trots en bred uppslutning kring en utbyggnad bland kommuner, regioner och en stor del av näringslivet.

Regeringen har inlett arbetet med att ta fram en ny nationell plan för utveckling av transportinfrastrukturen och avser att lägga fram en infrastrukturproposition till riksdagen under våren 2021. Efter riksdagsbeslut om ekonomiska ramar fortsätter arbetet med den så kallade åtgärdsplaneringen. Den innebär att de åtgärder som bör prioriteras in i den nationella planen identifieras. Beslut om en ny nationell plan planeras till 2022.

Anf. 89 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Jag tackar statsrådet Eneroth för svaret – eller icke-svaret delvis. Vissa svar fick jag, som att ni ska fullfölja höghastighetsbanan. Det ska bli intressant att se hur ni ska få fram den med all miljöprövning och annat. Det går ju inte att ansöka om att bygga ut en liten brygga i skärgården utan att det blir nej från länsstyrelsen. Det blir spännande att se hur det ska gå till att dra nya spår.

Det är väl känt att Sverige har sämst underhåll av vägar och spår i hela Norden. Tidigare var Norge säkert sämst, men de har borstat upp sig.

Vi har under vintern haft stora skador på vägar och spår. Exempelvis har flera kilometer räls ”kalvat” i Häggvik efter att ett godståg passerat. Det har fått till följd att trafiken varit avstängd där under en längre tid.

Det är många länsvägar som är mycket undermåliga efter årtionden av dåligt underhåll. I stället för att höja underhållet väljer Trafikverket då att sänka hastigheten till så låg hastighet att folk blir fortkörare. Vi har hemma i min kommun många vägar där man har sänkt hastigheten. För cirka 30 år sedan var det 100. Nu kör man 80, och vägen är i princip inte renoverad på alla år. Man har asfalterat om den någon gång. Det är det som har hänt.

Trafikverket klassar också ned vägar utanför städerna ute på landsbygden. Så kallade BK3-vägar klassas ned till BK2 på grund av bristande eller inget underhåll. Vilka fordon drabbas värst av det? Jo, det är faktiskt skogsindustrin och timmerbilarna, som inte kommer fram för att lasta timmer. Skogsindustrin är ju en basnäring i Sverige. Det är anmärkningsvärt, tycker jag, att regeringen inte satsar mer på att se till att det underhållet fungerar.

De flesta småvägar i Sverige sköts i dag av samfälligheter ute på landsbygden med lite statligt bidrag.

Fram till 2025 beräknas 425 mil få sänkt hastighet. Jag har aldrig någonsin varit med om att någon väg i Stockholms län fått höjd hastighet – bara sänkt hela tiden. I Norrland kan man köra 120 på motorvägarna – i Stockholms län i bästa fall 100, ibland 90.

Transportföretagen varnade i Dagens industri den 27 januari för att vägnätet förfaller och riktade skarp kritik mot regeringen för det kraftigt eftersatta underhållet. Enligt deras beräkningar kommer underhållsskulden att vara cirka 42 miljarder 2030. Beläggningsunderhållet skulle behöva öka med 2 miljarder årligen från dagens 2,9 till 5,4 för att bibehålla den standard som finns.

Fru talman! Det finns inget att anföra mot ökade resurser för vägunderhåll, inte ens miljöskäl. Ofta anger man ändå miljöskäl för att inte öka resurserna.

I början av året inträffade en svår olycka, en kollision mellan en snöskoter och ett tåg, uppe i Timrå i Sundsvallstrakten. Följden blev att två yngre kvinnor fick sätta livet till. Orsaken är under utredning, men det borde inte vara någon överraskning för Trafikverket att detta händer och kommer att hända. Man kan konstatera att Trafikverket under lång tid nonchalerat att ha säkra övergångar. Ljussignalen var en lampa, fru talman. Varför har inte Trafikverket vid sina övergångar installerat riktiga ljussignaler som lyser rött, gult och grönt som vid andra passager?

Anf. 90 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Jag tackar för den väldigt viktiga interpellation om de stora bristerna i Sveriges infrastruktur som kollegan Kjell Jansson har skrivit. Jag vet inte varför den här regeringen ägnar sig så mycket åt att tala om nya investeringar i infrastruktur när man inte ens klarar av att underhålla det man har.

Fru talman! För en tid sedan hade Riksdagens bilnätverk ett seminarium där måldirektören för Trafikverket berättade om verkligheten – den verklighet som är så långt ifrån ministerns uttalanden här i kammaren i olika interpellationsdebatter.

Han talar om satsningar och än det ena och än det andra, och han ska klippa band över hela Sverige. Men alla som äger en fastighet, fru talman, alla som äger en bil vet att man underhåller det man har om man vill bevara värdet.

Fru talmannen är från samma valkrets som jag, Gävleborg. Hon vet att Gävleborg har Sveriges sämsta statliga vägar. Det beror inte på att det finns någon ondska på Trafikverket, utan det beror på att den här regeringen helt enkelt bortprioriterar infrastruktur.

På det seminarium som vi hade i Riksdagens bilnätverk framgick att det under innevarande planperiod är mycket stora brister i resurstillskott. Man får alltså inte resurser för det behov av att underhålla som vi har. Lika illa är det sannolikt för nästa planperiod.

Fru talman! Vad blir då konsekvenserna? Vad blir konsekvenserna för dem som bor i Gävleborg? Vad blir konsekvenserna för skogsindustrin? Vad blir konsekvenserna för dem som bor utanför Ockelbo? Jo, det är att det krävs närmast en stridsvagn för att för att ta sig fram på våren.

Det är en arbetsmiljöfråga. Yrkeschaufförerna kan helt enkelt inte ha en rimlig arbetsmiljö när de inte kan ta sig fram. En annan konsekvens är att Trafikverket, precis som Kjell Jansson sa, svarar på det bristande underhållet med att sänka hastigheten.

Det står stentufft på arbetspendlingen i mitt hemlän. Kommunalråden rasar. Många av dem har samma partifärg som Tomas Eneroth. Det gör de med all rätt, eftersom det försvårar arbetspendlingen och arbetslinjen.

Jag förstår inte att inte infrastrukturministern slår näven i bordet inför finansministern och säger: Det kan inte vara rimligt att man chockhöjer a-kassan och inför friår när människor måste ha stridsvagn för att åka på vägarna i Gävleborg. Det är en helt orimlig prioritering.

Det finns tyvärr väldigt lite som talar för att den här regeringen som består av två partier, Miljöpartiet och Socialdemokraterna, ska lyckas enas om att man ska vidmakthålla – inte bygga ut och inte förbättra, utan vidmakthålla – det befintliga vägnät vi har.

Hade ministern någon gång lyssnat på trafikrapporterna i P4 Gävleborg hade han kunnat höra hur det ett antal gånger varje dag är stopp på E4:an. Den blir helt enkelt igenproppad på grund av de återkommande trafikolyckorna som händer där. Eftersom det är en fil och vajerräcke blir det stopp, tvärnit.

Jag har i tidigare interpellationsdebatter frågat: Vad är den samhälls-ekonomiska kostnaden för att E4:an är avstängd i 18 timmar genom Gävleborg? Det finns tyvärr ingen statistik på det, och ministern vill inte ge statistik på det.

Jag vill fråga ministern: Vad är beskedet till Sveriges yrkeschaufförer? När ska de få rimlig arbetsmiljö?

Anf. 91 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Jag har gett mig in i den här debatten för att tala om bristen på vägunderhåll. Jag hör i statsrådets svar till Kjell Jansson ett par meningar som jag tycker är lite intressanta. Det framgick följande: ”Goda transportmöjligheter är avgörande för att hela landet ska växa och leva.” På ett annat ställe sa han: ”Regeringens satsningar möjliggör för Trafikverket att kunna genomföra angelägna underhållsåtgärder i hela landet.”

Talaren före mig, Lars Beckman, är från Gävleborg. Trots att jag bor i Tibro tillhör jag också den valkretsen. Med de kontakter jag har med yrkestrafiken däruppe kan jag konstatera att vägarna är en katastrof. Det gäller till och med för dem som ska sköta vinterväghållningen. Det är näst intill omöjligt, eftersom vägen i sig är så dålig att det är svårt att upprätthålla god standard på vinterföre.

Det har också fått till följd att det har varit stopp i trafiken längre tid än vad som är nödvändigt. Just stoppen i trafiken får konsekvenser för vår industri. Tomas Eneroth och jag har haft den debatten tidigare. Statsrådets svar har varit: Då får man stanna. Det är klart att man kan säga det som en åtgärd. Men industrin måste ändå kunna fortsätta.

Åker man ute i landet på vägarna ser man hur dålig vägstandarden är. Svaret blir att man sänker hastigheterna hela tiden. Vägen spricker längs med körbanan, och det trycker ut asfalten i dikeskanten. Det försämrar ytterligare själva vägkroppen. Så är det.

De som sitter och kör i den viktiga skogsnäringen får mängder av fordonsskador. Ibland är det till och med så att vägen ger vika så att hela åket läggs omkull vid sidan av med alla konsekvenser som det får. Det gäller inte minst risken för att föraren ska skadas.

Tittar man i den rapport som har kommit ser man att underhållsbehovet kommer att öka framöver om man inte tillför mer pengar. I rapporten står det: För att minimera underhållsskulden fram till 2030 – det är nio år framåt – behövs en vägunderhållsbudget på 7,4 miljarder per år, vilket är mer än en dubbling av nuvarande underhållsbudget.

Även om statsrådet säger att man gör rekordstora satsningar på underhållet av vägarna kan man av rapporten konstatera att det inte räcker på långa vägar för att hålla en rimlig standard. Det enda som kommer att ske är att underhållsskulden ökar alltmer.

Till slut kommer man till vägs ände. Vad gör man när det inte går att köra längre? Hur ska man klara att leva och bo ute i skogslänen, och hur ska man klara den viktiga industri som är en del av vår exportindustri om den inte längre kan utföra sina transporter?

Vad vi talar om är en livsnerv i Sverige. Det handlar om att vi kan få ut det material som vår industri producerar i världen. Vi exporterar väldigt mycket. Stannar blodomloppet har vi gigantiska problem.

Det är en kapitalförstöring av gigantiska mått som vi ser. Om man inte tillför mer pengar kommer det att bli en oerhört svår nöt att knäcka framöver. Skulden ökar ju.

Anf. 92 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Fördelen när man har flera interpellationsdebatter som liknar varandra är att om man inte får svar på frågan i den första debatten kan man upprepa den i de andra. Jag tänker fortsätta att tala lite grann om tåg, höghastighetståg och infrastruktur med statsrådet Tomas Eneroth här.

Jag fick inget riktigt svar på min fråga om hur regeringen avser att finansiera sina satsningar på höghastighetsjärnväg. Jag förstår, fru talman, att den gärna vill att vi moderater ska presentera en lösning som är möjlig och genomförbar. Men det är fortfarande Socialdemokraterna och Miljöpartiet som bildar regeringen och inte Moderaterna. Jag tror att väljarna och människorna därute förväntar sig att regeringen när den säger vad den vill göra också berättar hur den avser att göra det.

Jag kan hålla med de tidigare talarna här, och även statsrådet Eneroth, som påpekar att dagens stambanor är i ett uselt skick. Själv vågade jag inte chansa på att ta tåget upp till Stockholm i dag – jag var inte riktigt säker på när min interpellationsdebatt skulle börja – av rädsla för att järnvägen inte skulle fungera och att tågen skulle vara försenade. Jag fick en extranatt i Stockholm. Vi behöver rusta upp, och vi behöver bygga ny järnvägsinfrastruktur.

När det gäller den rödgröna regeringens ambitioner, skulle man kunna säga om man är snäll, att bygga höghastighetsjärnväg lever vi fortfarande i dunkel vad gäller finansieringen. Statsrådet Eneroth har ett flertal gånger under dagens debatter berättat att den här regeringen lägger mer än någon annan på infrastruktur, 100 miljarder kronor.

Trafikverkets beräkning av vad kostnaden för höghastighetsjärnväg skulle vara är från 2015. Nu kan det ha kommit nya siffror. År 2015 beräknade Trafikverket att en höghastighetsinfrastruktur skulle kosta 190–320 miljarder kronor. De 100 miljarder som regeringen säger sig vilja satsa räcker inte på långa vägar. Detta var dessutom 2015 – räknar man om det till 2019 års penningvärde är det mellan 216 och 364 miljarder.

Stockholms Handelskammare har andra siffror. De säger att en satsning på höghastighetsjärnväg i Sverige skulle ligga på runt 400 miljarder kronor.

Jag förstår att den här regeringen gärna vill vara ambitiös och gärna vill satsa. Men det går inte att bara vilja, utan man måste också kunna finansiera det hela. Då räcker det inte att skylla ifrån sig och säga att Mode-

raterna inte vill prata med regeringen och att Moderaterna inte vill berätta för regeringen hur den ska kunna infria sina löften.

Fru talman! Jag förväntar mig fortfarande det svar jag inte fick i min tidigare debatt, där jag frågade hur regeringen har tänkt att finansiera satsningen på järnväg i Sverige. Hur har ni tänkt att betala och finansiera satsningarna? Har ni tänkt komma med förslagen själva, eller har ni tänkt vänta på att någon annan ska lösa problemen åt er? I så fall tror jag nog att väljarna kommer att lösa den frågan åt er nästa år.

Anf. 93 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Det är intressant hur pressade Moderaterna uppenbarligen är när det gäller infrastrukturfrågorna och när man inser svårigheterna man hade under sin egen regeringstid med att göra tillräckliga insatser för vägunderhåll och järnvägsunderhåll. Anders Borgs citat, som jag nämnde i den förra interpellationsdebatten, är ju väl bekant. Det är också därför vi lider av underinvesteringar både i det svenska järnvägssystemet och i vägnätet.

När det gäller finansieringsfrågorna vill jag vara tydlig. Regeringen har aviserat ambitionen att i april detta år lämna en infrastrukturproposition som talar om vilken ram som finns. Det är riksdagen som ställer sig bakom detta. Där har Moderaterna, liksom Sverigedemokraterna och andra, ett direkt inflytande när det gäller vilken ram som ska sättas för framtida infrastrukturplanering. Trafikverket kommer utifrån den ramen att få i uppdrag att ta fram underlag för en nationell plan som regeringen sedan beslutar om 2022.

Det är en sådan ordning vi har; det har vi haft tidigare, även under borgerliga regeringar. Skillnaden är att när vi hade borgerliga regeringar var det mycket mindre pengar, för då valde man att prioritera skattesänkningar i stället för investeringar i vägar och i järnvägar.

Nu är satsningen 164 miljarder kronor på vidmakthållande för väg. Det har aldrig funnits så mycket resurser för vägunderhåll, och det var i 2018 års plan. Till det kommer satsningar på BK4 som, vilket Thomas Morell mycket riktigt lyfte fram, är otroligt viktiga för inte minst skogsindustrin för att säkerställa att tunga transporter, som nu kan bli lastbilar ända upp till 74 ton, kan ta sig fram som en viktig del i svensk exportnäring.

Det här har varit en viktig del av vägsatsningarna under denna och föregående regerings tid. Vi har stärkt den näringspolitiska profilen och ökat möjligheterna för både tyngre och längre lastbilar för att på det sättet kunna få effektivare transporter. Detta har gjorts ihop med godstransportstrategin, där vi sitter tillsammans med näringen och transportföretagen och utvecklar intermodaliteten, som det heter, i det svenska transportsystemet – alltså samverkan mellan sjöfarten, järnvägen och vägtransporterna – och på det sättet ökar transporteffektiviteten.

Därför tas nu väldigt många initiativ som innebär att vi får förbättrad kapacitet för godstransporterna. Detta är inte minst tack vare de investeringar vi gör, men det kommer att behövas mer – var så säkra – såväl när det gäller järnvägen och sjöfarten som när det gäller vägarna. Det är detta som Trafikverket pekar på i sitt inriktningsunderlag, som har kommit till regeringen och som vi har beställt. Det är också detta som finns i det underlag om nya stambanor som Trafikverket snart ska redovisa.

Det är så det ska fungera – vi får underlag, och vi har också en dialog med regioner och med näringsliv för att sedan kunna göra en bedömning av hur infrastrukturen och inte minst nya stambanor ska kunna finansieras i fortsättningen.

Det som är intressant när man hör Lars Beckman är ju att han inte tycker att några investeringar behövs till järnvägen. Då ska man komma ihåg att Gävle–Kringlan i just Lars Beckmans valkrets är en av de viktigaste satsningar som görs – det handlar om 6 miljarder kronor. Ska den tas bort?

Vill ni ta bort dubbelspår på Ostkustbanan? Är det här Moderaterna planerar sina kommande besparingar för att få råd med vägsatsningar? Ska ni göra som med Norrbotniabanan? Ni lyfte ut ett viktigt infrastrukturobjekt som hade varit så otroligt rätt att ha på plats i dag för att få råd med skattesänkningar eller annat.

Det är väl på sin plats att Lars Beckman talar om huruvida han står bakom de viktiga järnvägssatsningar, inte minst i Gävleborgs län, som den här regeringen har föreslagit och nu har i nationell plan.

Låt mig avslutningsvis konstatera det som är bekant: Om man föreslår sänkt bensinskatt, sänkt flygskatt och sänkta klimatanslag och säger nej till mer satsningar på järnväg blir det inte enklare för Sverige att nå klimatmålen.

Anf. 94 KJELL JANSSON (M):

Fru talman! Man kan alltid diskutera skatter – det kan vi gärna göra. Men att införa plastpåseskatt och annat är ren symbolpolitik som MP driver fram medan ni sitter i släpbåten. Ni borde i stället styra upp regeringen och låta Miljöpartiet få mindre inflytande.

Jag kan konstatera att regeringen inte prioriterar att underhålla vårt vägnät och stambanan i tillräcklig omfattning. Det tror jag att vi alla är överens om; jag tror att till och med statsrådet håller med om det.

En satsning på att rusta upp stambanan till full kapacitet med X 2000 skulle göra att det över huvud taget inte vore nödvändigt att ens fundera på höghastighetståg vad gäller restid, för skillnaden i restid skulle vara marginell. Men i stället väljer regeringen, pådriven av Miljöpartiet, att planera för nya höghastighetståg för astronomiska pengar. Det ryktas om 500 miljarder. Riksrevisionen har slagit bakut och säger att det är en felsatsning, men ändå fortsätter regeringen att planera för detta.

Om regeringen använde förnuftet skulle detta jippo omedelbart stoppas. De pengar som man lägger på höghastighetståg räcker i princip till allt annat. De räcker till att rusta upp stambanan. De räcker till alla nya investeringar i den nationella plan som statsrådet nyss redovisade arbetet med. Jag vet att det är på gång. En remiss är ute i Stockholms län också, och där är jag med på ett hörn och övervakar.

Fru talman! År 2008 undertecknade jag Cederschiöldspaketet. Som kommunalråd – eller kommunstyrelseordförande – för Norrtälje var jag med och undertecknade en massa objekt där. Bland annat skulle vi få en väg 77 mellan länsgränsen mot Uppsala och Norrtäljes E18 vid Trafikplats Rösa.

Detta var 2008, men fortfarande har ingenting hänt. Man planerar, och man ändrar sträckningen hit och dit och gång på gång. Naturligtvis har LRF åsikter eftersom de tappar jordbruksmark. Så är det om det ska byggas vägar; det går åt mark.

Man ändrar dragning med kirurgisk precision för att hela tiden förhålla projektet. Detta gör man trots att stora delar av godset från Kapellskär till hela Mälardalen går på denna väg, alltså väg 77. Varje år får i snitt en person sätta livet till på denna väg, och lastbilarnas backspeglar slår i varandra för att vägen är så smal. Ändå förhåller Trafikverket det här med utredningar. Det är anmärkningsvärt. Det ingick i Cederschiöldspaketet, och det är det enda objekt som finns kvar att genomföra sedan 2008 – allt annat är byggt.

Fru talman! Väginvesteringar i nya sträckor är ett annat problem. Viljan att bygga vägar i Stockholmsregionen verkar vara noll. Är det Miljöpartiet som bromsar, eller är regeringens övertygelse att Stockholm inte behöver ha mer vägar?

Exempelvis har det byggts en ny hamn i Norvik som staten har varit inblandad i. Länsstyrelsen har varit inblandad i tillståndsprocessen och tillstyrkt allt. Ändå kör man i dag godset först fem mil in till Södra länken, sedan runt Södra länken och därefter ut på E4 söderut. Det blir tio mils omväg i stället för att ha Södertörnsleden, eller Tvärförbindelse Södertörn som den heter. Den hoppas jag verkligen kommer med i nationell plan – annars är det ett backjobb.

Anf. 95 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Det är helt korrekt, som ministern säger, att regeringen i ram har avsatt 164 miljarder för vägen i dag. Problemet är bara att behovet är 197 miljarder för att bevara det vi har. Det är alltså en brist på 23 miljarder. Är det då någon ond moderat som står och säger detta här i riksdagens talarstol? Nej, det är direkta siffror som vi fick från Trafikverkets måldirektör på seminariet för Riksdagens bilnätverk. Bristerna i järnvägen är också väldigt stora.

Det är därför, fru talman, som bilisterna i Gävleborg får sänkt hastighet. Det är därför yrkeschaufförerna, precis som en annan talare sa här, varnar för den usla arbetsmiljön när det handlar om trafiksäkerhet. Det är därför pengarna inte räcker till för att hålla E4:an farbar. Det är allvarliga och stora brister.

Då kan jag tycka att innan ministern gör listor för att åka och klippa band någon annanstans ska man naturligtvis underhålla det man har. Sverige är ju inte något fornt öststatsland med en usel ekonomi. Men det kanske är så, fru talman, att den här regeringen tycker att en familjevecka för 30 miljarder, att höja bidrag och att överväga att införa friår är viktigare. Det friår som man nu planerar kan kosta 10 miljarder per år. Läger man ihop familjeveckan, 30 miljarder, med ett friår, 10 miljarder, då är vi uppe i 40 000 miljoner som vi hade kunnat förbättra vägnätet och järnvägen i Sverige med. Det skulle göra att arbetspendlarna i det här landet faktiskt skulle ha en möjlighet att ta sig till och från jobbet, för infrastruktur-satsningarna hör naturligtvis ihop med arbetslinjen.

Fru talman! När kommer regeringen att prioritera vägunderhåll?

Anf. 96 THOMAS MORELL (SD):

Fru talman! Tack för svaret, statsrådet!

Jag vet inte om det är en förmån att vara lite äldre. Jag har ju varit med i några år nu. När jag växte upp var min pappa grävmaskinist. Jag stod i hytten intill honom när han byggde vägar, som i stort sett var det han

gjorde. Under den här perioden byggdes det vägar runt om i landet. I dag har vi inte råd att underhålla dem, och det är ju lite märkligt.

Eftersom det finmaskiga nätverket av vägar är så viktigt för vår industri och för möjligheten att leva och bo runt om i hela landet är det anmärkningsvärt att man inte avsätter tillräckligt med medel för att få det att fungera. Om det inte går att leva och bo och sköta de livsviktiga transporterna kommer det ju att vara till men för hela landets ekonomi, för vi pratar om en basnäring, i huvudsak om det är i Norrlands inland, som skogstransporterna är. De måste ju bara fungera.

Precis som Lars Beckman sa här tidigare har det varit avstängt på E4:an vid ett flertal tillfällen den här vintern. Jag vet inte hur många gånger, men jag följer det ganska väl. Men det är inte bara på E4:an som det har varit stopp, utan det har varit likadant på E6:an, E22:an, E20 som går genom Skaraborg, riksväg 26 och E45:an upp i inlandet. De här stoppen kostar samhället enorma belopp, och om det samtidigt händer olyckor är kostnaden än större, så det är kontraproduktivt att inte avsätta pengar för att säkerställa en rimlig standard på våra vägar.

Jag ser fram emot ökade satsningar.

Anf. 97 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Nu har vi hört flera talare här under debatten påpeka det bristande underhållet både på väg och på järnväg, och jag kan inte annat än att hålla med.

Nu har jag tänkt att fortsätta hålla mig till järnvägen i stället för till vägen, fru talman.

Kollegan Thomas Morell sa att han har varit med ett tag. Jag har inte varit med lika länge. Men när jag träffade min nuvarande man, som är från Borås, tog min gamle farfar fram ett lexikon och läste om Borås som järnvägsknutpunkt och textilcentrum. Det var då, det. Nu är det inte många tåg som går vare sig till eller från Borås, tyvärr. Men vi har stora förhoppningar om att det någon gång ska kunna gå att ta sig på ett effektivt, klimatsmart och snabbt sätt mellan Västsveriges två största städer.

Det har också varit diskussioner om godstrafiken här i dag. Och jag har en liten undran här om hur infrastrukturminister Eneroth ser på att blanda gods- och persontransporter på hans tänkta höghastighetsjärnväg. Det vore nog inte speciellt effektivt, men han har säkert tänkt till även där.

Politik är att vilja, men politik är också att prioritera. Kollegan frågade också när ministern har tänkt prioritera vägunderhåll, men jag frågar inte om det. Min fråga till Tomas Eneroth är: Om regeringen måste prioritera, prioriterar då regeringen att rusta upp befintlig infrastruktur och bygga nytt där det behövs, eller prioriterar den rödgröna regeringen teknik framför människors behov av en väl fungerande, modern och effektiv infrastruktur?

Anf. 98 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, interpellanterna! Jag konstaterar att det spretar lite i den moderata riksdagsgruppen. Å ena sidan är det järnväg, å andra sidan är det vägar. Jag märker en större samstämmighet när jag träffar moderata regionråd och kommunalråd, vare sig det är i Jönköping, Göteborg, Malmö, Linköping eller på andra ställen, om behovet av att göra järnvägs-satsningar.

Prot. 2020/21:82

23 februari

Svar på

interpellationer

När Kjell Jansson säger att det räcker att rusta upp nuvarande järnvägs-system säger alla experter att det gör det inte, för vi slår i kapacitetstaket. När jag åkte med det miljonte tåget var det just för att manifesteras detta. Trots att det går fler tåg än någonsin i det svenska järnvägssystemet räcker det inte, därför att fler personer vill åka tåg. Det var en tågboom vi upplevde före coronan förvisso, men den kommer nog tillbaka. Det är ju för att väldigt många fler vill resa klimatsmart. Fler vill pendla till jobbet och slippa köra bil. Man vill resa klimatsmart.

På samma sätt är det med godstransporter. Fler företag vill skicka gods på järnväg. Därför behöver vi öka kapaciteten. Jag tycker att ett bra exempel på det är när vi byggde Västerdalsbanan i Malungsfors och elektrifierade järnvägen. Då minskade antalet lastbilar med 7 500 om året. I stället för att slita på den väg där de boende behövde köra fick vi över skogsnäringens transporter på järnväg, så att de i stället kunde transporteras klimatsmart med el. Det är det som den här resan handlar om, men det är det som Moderaterna inte riktigt förstår.

Jag kan lugna Kjell Jansson med att Tvärförbindelse Södertörn redan ligger i nationell plan. Den kom med där redan 2018. Det är en viktig satsning på infrastruktur i södra Stockholm för att kunna nå Norvik, om inte annat.

Jag noterar också att Lars Beckman är svaret skyldig om Ostkustbanan ska bort. Jag uppfattade det som en väldigt viktig satsning för hela regionen när regeringen i nationell plan valde att lyfta in miljardsatsningen på dubbelspår på Ostkustbanan. Nu står den moderata riksdagsledamoten och säger att det är annat som behöver prioriteras i stället. Det kan vara på sin plats att komma med ett förtydligande. Annars kanske det är så, som vi hörde och som jag citerade Anders Borg, att Moderaterna när det väl kniper väljer att prioritera annat än järnvägssatsningar.

Sverige står i dag inför betydande utmaningar. Vi är över 10 miljoner som bor i Sverige. Vi har behov av att ordentligt rusta upp transportsystemet. Efter år av underinvesteringar tar vi tag i det med rekordstora satsningar på vägunderhåll, med en 47-procentig ökning av järnvägsunderhållet men också med nyinvesteringar, för det behövs. Vi behöver öka kapaciteten.

När man nu hör moderata riksdagsledamöter säga att vi inte ska satsa på nyinvesteringar, innebär det att ni då säger nej till Ostkustbanan, Norrbottenbanan, Sydostlänken eller andra viktiga nya satsningar, för att inte tala om nya stambanor? Det är satsningar som så många ser som helt nödvändiga för att förstärka transportkapaciteten men också för att nå klimatmålen.

Jag tycker att det är intressant att höra hur Moderaterna väljer att prioritera sänkt bensinskatt, flygskatt eller annat i stället för viktiga investeringar i svensk infrastruktur.

Jag märker, när vi har möten med regioner och näringslivet runt om i landet, att man ser det på ett helt annat sätt än vad Moderaterna gör. Man vill ha mer satsningar på järnväg. Man vill ha förbättrad standard på våra vägar och elektrifiera vägnätet för att klara klimatmålen men också se till att rusta Sverige så att vi klarar att vidga arbetsmarknadsregionerna. Det skapar hopp, det skapar jobb och det skapar också framtidstro.

Anf. 99 KJELL JANSSON (M):

Fru talman och statsrådet Eneroth! Flygskatt och bensinskatt är egentligen symbolpolitik. Om man är rädd om miljön är det kolet som ska angripas. Kina bygger ett nytt kolkraftverk i veckan. När vi drar ned på bilarna som står för ungefär 5 procent av Sveriges koldioxidutsläpp är det symbolhandlingar. Bilismen behövs för att hålla hela landet igång. Att det inte går spår överallt i Sverige måste vi vara överens om.

När det gäller den nationella planen är vi varken emot en oskustlänk eller en söderlänk. Vi är emot höghastighetståget och inget annat. Det är höghastighetsbanan vi vill stoppa, inga andra investeringar – om jag var otydlig.

Att elektrifiera vägar är bra, men varifrån ska vi ta strömmen nu när ni har stängt Ringhals? Ska vi ha vindkraft till det? Och när det inte blåser kan elbussar och elbilar inte köra på de vägarna.

Den nationella planen är oerhört viktig för Stockholmsregionen, inte minst för Arlanda eftersom ni planerar att stänga Bromma. Vi måste få fram en fjärde bana på Arlanda och stärka trafikplatsen runt Arlanda som i delar är en flaskhals.

Hur är det med Swedavias utredning? Varför är den hemligstämplad? Är det för många sanningar i den som går emot Miljöpartiets politik? Varför kommer den inte upp i ljuset? Jag hoppas att den kommer upp för debatt och som underlag. När man ska anta en ny nationell plan är det viktigt att ha alla underlag som finns.

Tack för debatten! Det är alltid trevligt att debattera.

Anf. 100 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Ja, det är alltid trevligt att debattera. Det finns utan tvekan åsiktsskillnader, och så ska det vara i Sveriges riksdag. Vi möts ju här för att bryta våra olika åsikter.

Jag vill ändå ta bollen om klimatfrågan och elektrifieringen. Det vi gör i Sverige är att elektrifiera inte minst vägtransporterna, men det finns också vällovlig utvecklingsverksamhet av elflyg. Vi inför biobränsle för fordon på väg men också i ökad utsträckning till flyg och sjöfart. Dessutom ökar vi transporteffektiviteten. Det är dessa tre delar som ligger i regeringens strategi för att förändra transportsystemet.

Varför görs detta? Jo, för att vi ska nå målsättningarna i Parisavtalet och klimatmålen. Målet för 2030 handlar om att reducera utsläppen med 70 procent. Vi är på god väg i Sverige men vi behöver fortsätta att arbeta med både styrmedel och insatser, inte minst elektrifiera vägtransportsektorn, för att kunna nå målen. År 2045 ska vi ha netto noll. Då krävs det omfattande investeringar.

Då kan ni inte hålla fast i det gamla. Var är de moderater som jag ändå mött i mina dagar som politiskt aktiv och som längtar efter framtiden, som tilltror ny teknik, som hoppas och vill och inte klamrar sig fast vid gammal teknik?

Jag leder Elektrifieringskommissionens arbete och märker hur svensk fordonsindustri och flygindustri känner framtidsentusiasm i att utveckla nya modeller med nollutsläpp och samtidigt ser nya exportmöjligheter. Detta skapar hopp, jobb och framtidstro.

Jag beklagar att Moderaterna inte alltid ser detta. Jag tror att det vore viktigt och bra för Sverige om vi alla kunde se vilka möjligheter som ryms

i att både vara modiga i klimatomställningen och inse att det skapar hopp, jobb och framtidstro. Ni är välkomna in i matchen!

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 19 Svar på interpellation 2020/21:432 om snabbare tågförbindelse Göteborg–Oslo

Anf. 101 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag blev uppmärksam på att det finns ett fel i svaret. Låt mig därför försäkra min gamla kollega Johan Hultberg om att jag kommer att säga rätt namn. Jag ber hemskt mycket om ursäkt.

Fru talman! Johan Hultberg har ställt flera frågor till mig om en snabbare tågförbindelse mellan Göteborg och Oslo.

Gränsöverskridande transportinfrastruktur har en stor betydelse för både tillväxt och tillgänglighet i våra respektive länder. Det är viktigt att den gränsöverskridande infrastrukturen mellan våra länder gör det attraktivt att bo och arbeta över landsgränserna och gör det möjligt att på ett mer hållbart sätt resa och transportera varor mellan våra länder.

Sveriges regering och Norges regering har tecknat två avtal med anledning av den nya Svinesundsförbindelsen. I enlighet med dessa avtal ska avgifter inte längre tas ut när de lån som har tagits för att täcka investeringskostnader med mera är återbetalda. Sveriges och Norges regeringar är överens om att följa dessa avtal.

Regeringens beslut om gällande nationell plan innehöll ett uppdrag till Trafikverket om att fortsätta att utreda stråket Göteborg–Oslo. Målsättningen är att stråket är så pass utrett att det kan övervägas i nästa planeringsomgång och planrevidering.

Regeringen har inlett arbetet med att ta fram en ny nationell plan. Avsikten är att lägga fram en infrastrukturproposition till riksdagen under våren 2021.

Efter riksdagsbeslut om ekonomiska ramar fortsätter arbetet med den så kallade åtgärdsplaneringen. Den innebär att de åtgärder som bör prioriteras in i den nationella planen identifieras. Beslut om ny nationell plan planeras till 2022.

Anf. 102 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Som jag lyfter fram i min interpellation finns det en gemensam ambition mellan de nordiska länderna om att Norden ska vara världens mest integrerade region 2030.

Tyvärr har den pågående coronapandemin angripit också det nordiska samarbetet. Människor och företag i gränsregionerna har allvarliga bekymmer, och i detta nu får gränspendlare som bor i Sverige men arbetar i Norge inte lön eftersom de hindras att korsa gränsen och ta sig till sina arbeten. Jag är djupt bekymrad över hur detta kommer att påverka det nordiska samarbetet och den gemensamma ambitionen att skapa världens mest integrerade region.

Mitt svar är att vi behöver knyta nya, starkare band och att vi behöver göra ansträngningar för att läka de sår som nu tyvärr rivs upp.

Här tror jag att infrastruktur är viktiga. Vi har sett hur bygget av Svinesundsbron och utbyggnaden av E6 i norra Bohuslän har betytt oerhört mycket för gränsregionerna på båda sidor om fjorden som skiljer Sverige och Norge. Samma sak gäller längre söderut, i Öresund. Öresundsbron har ju knutit ihop Malmö och Köpenhamn och skapat en stark region med gemensam arbetsmarknad, vilket lett till bättre konkurrenskraft på båda sidor om sundet.

Nu ser vi en rejäl tillbakagång för det nordiska samarbetet, och jag är som sagt djupt bekymrad.

Jag är också mycket bekymrad över den nonchalans som regeringen har visat gränsbygden. Arbetslösheten i min grannkommun Strömstad har stigit med 100 procent, och gränspendlare får som sagt ingen lön.

Jag ska inte tynga infrastrukturministern med dessa frågor, men jag tycker att nonchalansen möjligtvis går igen i svaret på min interpellation. Det var ju som sagt inte ens rätt namn från början, och det mesta av texten är klippt och klistrat från svaret till den ledamot vars namn ursprungligen stod i svaret, Patrik Jönsson – ett svar på en skriftlig fråga om sträckan Stockholm–Oslo, inte sträckan Göteborg–Oslo. Kanske är detta lite signifikant för att regeringen inte visar tillräckligt engagemang i denna viktiga fråga.

Fru talman! Jag hoppas att jag har fel. Jag hoppas att departementet och ansvarig minister känner ett stort engagemang för den gränsöverskridande infrastrukturen och för behovet av att bygga en dubbelspårig järnväg mellan Göteborg och Oslo för att på det sättet få till en sammanhållande infrastruktur i korridoren från Oslo hela vägen söderut till Hamburg.

Detta är min fromma förhoppning, och jag hoppas att ministern kan visa det engagemanget här i debatten och sedan givetvis i konkret handling.

Varför är denna investering så viktig? Det handlar om att Norge näst efter Tyskland är vår viktigaste handelspartner. Det handlar om att vi redan i dag har en omfattande gränspendling med 60 000 pendlare. Det handlar om att vi i dag mellan Göteborg och Oslo nästan bara transporterar såväl gods som personer med gummihjul på väg. Här behövs en investering i dubbelspårig järnväg för att flytta gods från E6:an, som annars på lång sikt kommer att korka igen, till järnväg och för att skapa möjligheter för den ökade integration som jag hoppas att de nordiska regeringarna alltjämt vill se.

Jag upprepar gärna de frågor jag ställde i min interpellation. Är ministern beredd att ta initiativ för att utbyggnaden ska bli verklighet? Jag får stanna där och återkomma i mitt nästa inlägg.

Anf. 103 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Som min kollega precis beskrev har relationen mellan de nordiska länderna varit bättre. Den måste bli bättre. Den nordiska arbetsmarknaden har tjänat oss väl. När jag växte upp åkte mina jämnåriga till Trollhättan och jobbade på Saab, för det var en dålig arbetsmarknad i Norge.

Just nu är relationerna mellan Norge och Sverige inte speciellt bra. Ni som hör min brytning förstår att det inte är speciellt roligt att uppleva detta. Det är inte roligt att inte släppas in i sitt eget, forna hemland. Men det var inte det vi skulle prata om i dag.

Godstrafiken mellan Göteborg och Oslo är enorm. Göteborg är Norges största och viktigaste hamn. Varje dygn korsar 1 500 lastbilar bron över Svinesund. Det gör de inte därför att inte finns en järnväg, för det gör det – jag har åkt på den många gånger – utan därför att den inte håller måttet. Vi behöver få en ny järnväg mellan Göteborg och Oslo på grund av det som min kollega Johan Hultberg tog upp om arbetspendling och att Norge är vår viktigaste handelspartner, men också – inte minst – för miljön.

Vi har hört infrastrukturminister Tomas Eneroth ett flertal gånger under kvällens olika debatter lyfta upp regeringens miljö- och klimatsatsningar. En väldigt viktig miljö- och klimatsatsning, fru talman, vore att bygga ut järnvägen mellan Göteborg och Oslo så att vi kan flytta gods från väg till järnväg. Det är 1 500 lastbilar. Jag har själv passerat kön till tullen i Norge – den är flera kilometer lång på söndagskvällarna. Det är inte hållbart.

Denna järnvägssträcka är avgörande för relationerna mellan Norge och Sverige i framtiden. Som Johan Hultberg sa tidigare, fru talman, är järnvägssträckan Oslo–Göteborg otroligt viktig, inte bara för miljön och klimatet utan också för att visa att det faktiskt finns ett värde i samarbete mellan Norge och Sverige. Sedan förstår jag, fru talman, att detta inte är ett beslut som Tomas Eneroth som svensk infrastrukturminister kan fatta på egen hand. Vi måste ha ett bra samarbete med Norge också här.

Jag sitter själv i Nordiska rådet, och vi har under två mandatperioder – våra svenska mandatperioder – efterfrågat ett nordiskt ministerråd för infrastruktur. Vi har inte lyckats, och tyvärr får vi nu signaler om att ett av de två länder som motsätter sig ett nordiskt infrastrukturministerråd är Sverige. Detta gör mig bedrövad, fru talman. Jag skulle väldigt gärna se att vi har ett nordiskt ministerråd för infrastruktur, för det är mer än en nordisk symbolfråga. Det är viktiga infrastruktuursatsningar för att binda ihop våra länder, främja arbetspendling, handel och turism och se till att våra gränser återigen öppnas när coronan en gång släpper taget om oss. Norden är och ska vara världens mest integrerade region, och där, fru talman, spelar infrastrukturminister Tomas Eneroth en stor roll.

Anf. 104 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Tack, Cecilie Tenfjord Toftby och särskilt Johan Hultberg, för engagemanget! Jag delar verkligen det.

Jag har alltid varit angelägen om att vi ska utveckla en ännu bättre gränstrafik mellan de nordiska länderna. Erfarenheterna under pandemin visar på nödvändigheten av detta, när vi har vakter längs gränsen eller, som nu senast, när vi har en diskussion om att de som arbetspendlar inte får ut sin lön. Det är inte acceptabelt. Detta är bekymmersamt för två länder som har så otroligt mycket gemensamt och som har en gemensam arbetsmarknad och en gemensam historia.

Jag kan försäkra inte minst Johan Hultberg om att jag har haft ett väl fungerande samarbete med min norska motsvarighet Knut Arild Hareide under denna tid. Vi har återkommande diskussioner mellan Sverige och Norge, både om infrastruktuursatsningar och om upprätthållande av välfungerande godstrafikflöden. Även om det av smittskyddsskäl har blivit begränsningar av persontrafiken, vilket jag tror att alla har förståelse för, har det varit viktigt att upprätthålla väl fungerande godsförbindelser. Det har

till och med öppnats nya godsförbindelser för sjöfarten mellan Sverige och Norge under den här tiden.

På samma sätt har samarbetet fungerat mellan de nordiska länderna. Vi är exportberoende länder. Göteborgs hamn är Norges och Nordens viktigaste hamn, så det är klart att det är väldigt angeläget. Därför var det viktigt att ge Trafikverket i uppdrag redan 2018 att titta på bristlistan och göra en fördjupad studie om just Göteborg–Oslo. På samma sätt har ett uppdrag getts när det gäller Stockholm–Oslo, som det också varit en diskussion om här i kammaren. Det är den typen av underlag som nu finns som grund för kommande revidering av nationell plan.

Det kommer naturligtvis att vara avgörande vilken ram som riksdagen bestämmer sig för och hur mycket resurser som finns till förfogande. Därefter påbörjas åtgärdsplaneringen, och då får man se vilken prioritering som finns. Det är ingen tvekan om att vi måste signalera om fortsatt väl fungerande gränstrafik.

Nu är det aktuellt här att prata om Osloförbindelser, men jag vill påminna om att jag för inte så länge sedan invigde bron över Stora Helvetet. För dem som inte vet var den ligger är det ungefär vid Storlien. När Mittbanan, som vi har elektrifierat på svensk sida, glider upp igenom Jämtland och Härjedalen och kommer till norska gränsen är sista sträckan bron över Stora Helvetet. Där är tanken att Norge ska elektrifiera sin del av sträckan över till Trondheim, så att vi får en tvärförbindelse, som är otroligt viktig. Nu är Norge något försenat, men jag hoppas och tror att vi får ett besked om att även den elektrifieringen ska fortsätta.

Om vi går lite längre norrut ser vi att vi har Lofotenbanan och Malm-banan och vikten av snabba transporter där mellan Sverige och Norge. Oavsett om det är magnetiter och järnmalm eller norsk lax som ska transporteras har vi gemensamma stora transportbehov. Min och regeringens ambition är att vi ska ha ett fortsatt väldigt bra och nära samarbete med Norge, inte minst när det gäller infrastrukturfrågorna, för detta är viktigt, inte minst i de områden där vi ser en gemensam arbetsmarknad.

Svaret till framför allt Johan Hultberg är att Trafikverket har ett planeringsarbete på gång. Det är detta som ligger till grund för diskussionen inför kommande åtgärdsplanering. Jag kan konstatera att regionala företrädare i Västra Götaland redan har poängterat vikten av satsningen, inte minst Göteborg–Oslo, för mig.

Anf. 105 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Tack, ministern, för det lugnande beskedet att det finns ett engagemang både hos ministern och på departementet för denna fråga. Den är oerhört viktig. Samtidigt önskar jag att ministern ska göra något mer konkret för att det ska hända något i frågan.

Jag uppfattar att när jag och ministern senast hade en debatt om denna fråga för ett eller två år sedan lyfte ministern även den gången upp infrastruktursatsningen över Stora Helvetet. Kanske är det signifikant att ministern hellre talar om andra satsningar än om hur vi ska komma vidare med denna satsning. Det är ju den som jag vill diskutera – hur vi kan ta konkreta steg för att komma närmare ett förverkligande av den ambition som vi uppenbarligen delar, nämligen att det ska bli dubbelspårig järnväg mellan Göteborg och Oslo för att möjliggöra en fortsatt ökad integration av arbetsmarknaden och, inte minst det som min kollega Cecilie Tenfjord

Prot. 2020/21:82
23 februari

Svar på
interpellationer

Toftby tryckte på, nämligen överflyttning av gods från gummihjul till stål-
hjul, från väg till järnväg.

Det är 1 miljon lastbilar som varje år passerar Svinesundsbron. Det har varit en 40-procentig ökning under 2020-talet när det gäller godstransporterna. Det håller inte att så mycket gods ska gå på gummihjul. Dessutom går 60–70 procent av lastbilarna söderut från Oslo ned mot Göteborg tomma. Detta är från klimatsynpunkt inte hållbart.

Det som är positivt med denna sträcka och möjligheten att göra någonting åt den är att det inte bara är jag eller Cecilie Tenfjord Toftby som tycker att den är viktig, utan hela EU tycker att den är viktig. Man pekar ut sträckan som en viktig del av den europeiska korridoren från Hamburg upp till Oslo och att detta är någonting som berör hela EU:s konkurrenskraft och möjlighet till utveckling.

Fru talman! Här har Sverige exceptionellt goda förutsättningar att få medfinansiering. Vi behöver inte finansiera allt med svenska medel, utan upp till 50 procent är faktiskt möjligt att få finansierat genom EU-medel.

Men det är klart att vi behöver komma vidare i samarbetet. Därför är jag glad över att ministern säger att det är ett gott samarbete mellan den svenska infrastrukturministern och hans norska kollega samferdselsminister Knut Arild Hareide. Jag har förstått att ministrarna har haft ett möte i slutet av januari och att Hareide då hade lyft fram att han vill se en analys av hur man kan hitta andra alternativa finansieringslösningar för den gränsöverskridande infrastrukturen. Det är just det som jag också vill se. Jag tror att det är möjligt att finansiera denna utbyggnad med banavgifter i kombination med en rejäl medfinansiering av EU-medel.

Dessa möjligheter vill jag att ministern tittar noga på och tar initiativ till att gräva vidare i. Vi behöver se över regelverket för gränsöverskridande avgiftssystem i syfte att delfinansiera en utbyggnad. Vi behöver titta på olika modeller för att beräkna den samhällsekonomiska nyttan med gränsöverskridande infrastruktursatsningar. Där har vi, fru talman, inte tillräckligt bra underlag i dag. Vi har olika modeller för hur vi beräknar samhällsnyttan och den samhällsekonomiska nyttan i Sverige eller i Norge. Här behövs ett handslag mellan Sverige och Norge där vi gör en gemensam bilateral analys för att titta på vad denna investering skulle betyda för Sverige och Norge samlat.

Fru talman! Detta är några konkreta uppmaningar till ministern som jag hoppas att han kan kommentera och att han tar dessa bollar som jag nu spelar.

Anf. 106 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M):

Fru talman! Det är rätt uppfreskande att stå i talarstolen och känna att man är så överens mellan regering och opposition när det gäller en järnvägssatsning.

För ett antal år sedan arrangerade vi ett seminarium här i Sveriges riksdag om just denna järnvägssträcka. Vi hade då besök av bland andra Östfolds fylkesordförer som representerade Arbeiderpartiets infrastrukturminister. Hon formulerade sig på följande sätt: Jag skulle önska att vi slutade att tänka gränser och i stället tänker regioner när det gäller Göteborg och Oslo och att vi är en arbetsmarknadsregion.

Hon sa att så fort man börjar tänka gränser stannar all planering upp.

Fru talman! Jag ställde en fråga till Norges statsminister Erna Solberg för ett antal år sedan om just järnvägen Oslo–Göteborg. Hon sa ungefär följande: Vi prioriterar Intercitytåg, vilket betyder Oslo–Halden.

Jag förstår att det inte är lätt att binda ihop två länder när det gäller infrastruktur. Men, fru talman, om vi inte satsar på infrastruktur kommer vi aldrig att kunna få ett välfungerande samarbete.

När jag ställde frågan till de nordiska samarbetsministrarna för ett tag sedan om hur de såg på infrastruktur sa de: Just nu är det viktigare än någonsin att vi bygger ihop våra länder. Vi måste visa att vi ser att vi är en region. Vi i Norden ska vara världens mest integrerade region.

Utifrån de positiva signaler som jag fick från samtliga samarbetsministrar tycker jag att statsrådet Tomas Eneroth ska smida medan järnet är varmt. Ta chansen!

Anf. 107 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar för engagemanget. Jag tycker att det är helt rätt. Om det är någon gång som det är viktigt att markera mellan våra länder, från både svensk och norsk sida, är det nu om vikten av att förstärka gränstransporterna. Givet de erfarenheter vi har när det gäller pandemin, som jag tycker har varit sorgliga i stora delar, är det än viktigare för mig som infrastrukturminister att också fördjupa samarbetet och titta på möjligheter till gränsöverskridande transporter. Vi är beroende av varandra.

Jag tycker också att det är helt rätt att sluta tänka gränser och i stället tänka regioner. Det bästa exemplet på det är i Skåne-regionen – Öresunds-regionen.

Vi ser hur Katrin Stjernfeldt Jammeh och andra i Malmö leder samarbetet med Köpenhamn och vidgar hela arbetsmarknadsregionen, som har 4 ½ miljoner människor, och integrationen där har fungerat väldigt väl. Vi kan se att infrastrukturen med Öresundsbron var en avgörande satsning. Och vi har från regeringens sida nu tillsammans med Danmark utrett förutsättningarna för en förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör. Det har betydelse på samma sätt som den nya Svinesundsbron har betydelse med den kapacitetsökning som den innebär.

Det gäller också att utveckla och utforska alla finansieringsmöjligheter som finns, inte minst med CEF-medel och Europamedel. Naturligtvis tittar vi också på detta.

Däremot ska man vara försiktig med en del andra finansieringsförslag som vi har hört talas om i debatten. Jag vill inte att vi hamnar i en modell likt Karolinska sjukhuset i Stockholm eller annat med excesser där man tror att saker betalar sig för att de läggs ut på en marknad, men där det i förlängningen blir väldigt dyrt. Vi ska ha ordning och reda i fråga om det ekonomiska ansvaret för infrastrukturplaneringen, och vi ska se till att kunna göra det ordentligt i Sverige. Men i grunden handlar detta om hur vi väljer att prioritera resurserna framöver.

I denna debatt är det två moderata debattörer som vill se mer gränsöverskridande transporter, inte minst på järnväg. Det uppskattar jag. Men hittills har det varit så att när Moderaterna som parti har fått bestämma har det inte varit satsningar på järnväg. Tvärtom har de lyft ut satsningar på järnväg. Norrbotniabanan är det bästa exemplet på detta. Hade man inte gjort det hade det för norra Sverige och för hela Sverige varit en otrolig

skillnad, inte minst nu med de investeringar på 1 000 miljarder kronor som görs i norra Sverige.

Jag tror att det är viktigt att det också förs en diskussion i alla partier om vikten av att nu satsa mer på klimatsmarta transportvägar och öka kapaciteten i det svenska järnvägssystemet för godset – inte minst viktigt – eftersom vi är ett exportberoende industriland, men också för persontransporterna och inse att det också innebär minskat slitage på vägarna.

Tidigare i dag diskuterade vi järnvägen Göteborg–Borås. Jag tycker ett väldigt bra argument för denna investering är att minska slitaget på väg 40 som är en väg som är ordentligt belastad just nu. Det behövs en upprustning av järnvägen där.

Detta är regeringens ambition. Det visade vi redan i den förra nationella planen. Och i det underlag som vi nu får in för arbetet med infrastrukturplaneringen kommer också önskemål från hela landet. Där signalerar vi att vi måste fortsätta att välja rätt, inte minst för att klara klimatomställningen.

Jag uppskattar, som sagt, engagemanget, och jag ser det som viktigt och angeläget att ha en fördjupad diskussion och relation, inte minst med den norska regeringen. Och vi har en bra dialog, oavsett om vi pratar om förbindelserna Göteborg–Oslo eller Stockholm–Oslo eller om vi pratar om andra gränsöverskridande förbindelser. I en tid som denna är det kanske viktigare än någonsin att ge dessa signaler.

Anf. 108 JOHAN HULTBERG (M):

Fru talman! Det är alltid spännande att lyssna på infrastrukturminister Tomas Eneroth. Det är få personer som så snabbt kastar sig mellan olika bilder. I den förra debatten avslutade han kritiken mot oss moderater med att vi inte är framåtblickande. Nu kastar han sig tillbaka och recenserar vad som har varit i stället för att just prata om hur vi ska komma framåt och hur vi ska bygga den infrastruktur som vi båda uppenbarligen vill se. Jag vill ha detta framtidsperspektiv, och jag tar gärna denna boll eftersom jag är besjälad av att vi ska nå denna vision om att Norden ska vara världens mest integrerade region. Då kommer det att krävas av oss politiker att vi investerar väldigt mycket tid, kraft och engagemang för att återuppbygga de relationer som nu tyvärr har fått sig en törn. Men vi kommer faktiskt också att behöva investera reda pengar i bättre infrastruktur för att knyta våra länder närmare varandra. Vi har också sett hur framgångsrikt det har varit när vi har gjort just det.

Såväl Öresundsbron som snart Svinesundsbron är betalda, och de stod klara för inte så värst många år sedan. Det visar på hur snabb avbetalningstid den typen av gränsöverskridande infrastruktur kan ha tack vare att de sätter fart på hjulen i ekonomin och att de leder till en fördjupad integration av arbetsmarknaderna. Det är vad jag tror skulle hända om satsningen på dubbelspår blir verklighet.

Jag hoppas att infrastrukturministern i sitt sista inlägg kan ge konkreta svar på om han är beredd att se över regelverket för gränsöverskridande avgiftssystem i syfte att möjliggöra en utbyggnad. Kommer han att titta på andra alternativ tillsammans med sin norska kollega och verkligen se till att vi går från ord till handling och tar steg närmare att göra verklighet av den oerhört viktiga infrastrukturinvesteringen?

Jag tackar för en bra debatt.

Anf. 109 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S):

Fru talman! Jag tackar också Johan Hultberg för en bra diskussion, en bra debatt och ett bra engagemang. Det är viktigt.

När det gäller avgiftssystemen ingicks ett avtal mellan Sverige och Norge när det gäller Svinesundsbron där överenskommelsen var att när bron är betald ska avgifterna försvinna. Det var ett tydligt och starkt önskemål från norsk sida, och den stunden inträffar nu. Då kommer avgifterna att slutföras. Det här var ett bra exempel på att det går att hitta bra gemensamma lösningar mellan Sverige och Norge. Låt oss fortsätta att titta på förutsättningarna att ha bra gemensamma projekt som förstärker inte minst arbetsmarknadsregionerna. I grunden kommer detta att avgöras av hur mycket resurser riksdagen ställer sig bakom att vi ska lägga på infrastruktursatsningar framöver. Vi får nu underlag, som jag har berättat om tidigare, från Trafikverket på de olika objekt som vi har bett Trafikverket att utreda. Där finns bland annat sträckan Göteborg–Oslo.

Det kommer givetvis att vara ett tufft prioriteringsarbete. Erfarenheten är att önskemålen om satsningar på infrastruktur alltid vida överstiger de ramar som vilken regering som helst har satt. Regeringen och jag kommer att vara tydliga med kostnadskontrollen. Vi kommer inte att acceptera en utveckling där kostnaderna för byggandet av infrastruktur skenar, utan det ska ske en ordentlig kostnadskontroll av alla infrastruktursatsningar.

I dag kan vi se oroande tecken på att det blir dyrare att bygga infrastruktur och ibland dyrare i Sverige än i andra delar av världen. Då måste man ställa sig frågan: Varför? Därför har jag också gett Trafikverket ett tydligt uppdrag att göra en ordentlig genomlysning av de kostnadsökningar vi kan se.

När väl detta är sagt är det viktigt att i en tid som denna stärka de svensk-norska förbindelserna fysiskt och på alla andra sätt. Jag uppskattar engagemanget från Johan Hultberg och Cecilie Tenfjord Toftby.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 20 Svar på interpellation 2020/21:399 om ungas avtagande framtidshopp

Anf. 110 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tobias Andersson har frågat mig vilka åtgärder jag och regeringen avser att vidta för att stärka ungas framtidshopp och deras uppfattning av att kunna påverka sina egna liv.

Låt mig börja med att tacka Tobias Andersson för frågan. Det nationella målet för ungdomspolitikerna är att alla unga ska ha goda levnadsvillkor, makt att forma sina liv och inflytande över samhällsutvecklingen. Ungdomstiden ska präglas av framtidstro och en känsla av ökade möjligheter, inte tvärtom. Samtidigt vet vi att dagens unga möter andra, och i många fall större, utmaningar än vad äldre generationer har gjort.

Covid-19-pandemin har fått stora konsekvenser för gruppen unga. Utöver förändrade förutsättningar att genomföra sina studier och ökade svårigheter att etablera sig på arbetsmarknaden har den även inneburit att unga har begränsats i sin fritid och i sina vardagliga sociala kontakter. Det riskerar att förstärka befintliga utmaningar för unga, som ökande psykisk

ohälsa, brist på makt och inflytande och ökande socioekonomiska klyftor. Dessutom har specifika händelser som är signifikanta för ungdomsåren, exempelvis studentfirande, fått ställas in och flyttas fram.

Fru talman! Det är bekymmersamt att Ungdomsbarometerns senaste undersökning pekar på att många unga upplever att de inte har möjlighet att påverka sin framtid eller sin tillvaro. Enligt samma undersökning toppas listan över de samhällsfrågor som är viktigast för unga av frågor om sjukvård och omsorg, miljö och klimat, jämställdhet samt antirasism. Dessa teman är även återkommande kring hur unga väljer att organisera sig. Flera av de sociala rörelser som har vuxit fram de senaste åren har engagerat många unga, och andra initiativ kommer dessutom specifikt från unga själva. Fridays for Future är ett sådant exempel som engagerat unga över hela världen i deras kamp för mer omfattande åtgärder för att förhindra global uppvärmning och klimatförändringar.

Att ungas erfarenheter, kunskaper och värderingar tas till vara är en central del av arbetet med att uppfylla det ungdomspolitiska målet. Vi maktthavare har ett ansvar att lyssna på vad unga säger. Samtidigt är det inte tillräckligt att lyssna. Unga behöver även vara delaktiga och ges möjlighet att utöva inflytande i de beslut som direkt eller indirekt berör dem. Att underlätta och skapa förutsättningar för unga att hitta vägar till och forum för inflytande är en viktig del i det arbetet. Ungdomars möjligheter till demokratisk organisering är betydelsefulla för ungdomars makt och inflytande över samhällsutvecklingen. Barn- och ungdomsorganisationerna spelar en viktig roll för många ungas tro på sig själva, på framtiden och på samhället.

Som en del i det arbetet beslutade regeringen i höstas om en höjning av statsbidraget till barn- och ungdomsorganisationer med 50 miljoner kronor för åren 2020–2022. Därutöver har Myndigheten för ungdoms- och civilsamhällsfrågor, MUCF, fått i uppdrag av regeringen att ta fram och sprida modeller för hur kommuner kan arbeta strategiskt, sektorsövergripande och långsiktigt med att stärka ungas kunskap om den lokala demokratin, utveckla ungas demokratiska färdigheter och kompetenser samt främja och stärka ungas deltagande i demokratin. Regeringen presenterar även inom kort en ny ungdomspolitisk skrivelse. Skrivelsen innehåller en redogörelse för utvecklingen mot det ungdomspolitiska målet samt ett handlingsprogram vars syfte är att bidra till målets uppfyllnad.

För varje ung person som inte upplever att de har makt att påverka sin framtid eller sin vardag växer vår gemensamma uppgift att undanröja hinder och främja möjligheterna för inflytande och delaktighet. Det är min fasta övertygelse att både samhället och framtidstron blir starkare när unga har mer att säga till om.

Anf. 111 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Jag vill börja med att tacka Amanda Lind för svaret. Jag hoppas att ungas välmående och framtidshopp inte behöver utgöra en polariserande fråga mellan partierna utan att vi i stället kan försöka verka konstruktivt och gemensamt.

Min interpellation föranleddes av att Ungdomsbarometern den 1 februari i år släppte rapporten *Generation Z 2021*. Rapporten bygger på enkätsvar från cirka 18 000 ungdomar i åldersspannet 15–24 år och mäter attityder, framtidshopp med mera. Åldersspannet utgörs med andra ord

uteslutande av vad den så kallade generation Z tycker. Generation Z kallas även ibland för "Igen". Det är en ordlek kopplad till de olika Appleprodukter som börjar på I och som generation Z åtminstone i västvärlden vuxit upp med.

Fru talman! Jag är född 1996 och utgör därför en av ytterst få i riksdagen som tillhör generation Z själv. När jag därför tog del av Ungdomsbarometerns rapport fann jag det befogat att lyfta upp resultatet till debatt med ansvarigt statsråd. Med det sagt är det naturligtvis ytterst vanskligt att dra alltför stora växlar på resultatet av en enskild studie, men då Ungdomsbarometern gör dessa studier varje år kan man ändå urskilja vissa trender. Delar av resultatet är dock ändå svårt att tyda, än mer om det ska analyseras vad det faktiskt säger om en ungdom.

En av de största identiteterna bland unga är exempelvis att vara hundmänniska. Exakt vilka slutsatser som kan dras av det, utöver att det återfinns fler hundmänniskor än kattmänniskor bland respondenterna, är svårt att säga. Likaså kan såväl intresset för enskilda sakfrågor som ungas självvalda begrepp för att beskriva den egna identiteten sannolikt kopplas till rådande trender och samhällsfrågor. Vidare kan antas att det som så ofta föreligger en underliggande tendens att vilja beskriva sig själv, och i det här fallet sin identitet, med begrepp som man tror uppskattas av andra.

Trots den problematisering jag har gjort pekar rapporten tydligt ut ett problem, nämligen ett stort tapp i ungas framtidshopp. Unga är enligt rapporten mer oroliga inför framtiden i dag än för ett år sedan. För första gången är det färre än hälften som känner sig hoppfulla inför framtiden. Samtidigt har andelen som instämmer helt med påståendet "Jag har stora möjligheter att påverka min egen framtid" sjunkit, och endast 39 procent instämmer helt i att de har stora möjligheter att påverka sina liv här och nu.

Fru talman! I sitt svar på frågan om vilka åtgärder ministern och regeringen avser att vidta för att stärka ungas framtidshopp och uppfattning om hur de kan påverka sina egna liv fokuserar Amanda Lind på civilsamhällesorganisationer och ungas deltagande i demokratin.

Jag tror absolut att det är viktiga kuggar i detta hjul. Men jag vill ändå påstå att den kanske viktigaste orsaken till att vi ser den utveckling som vi ser i rapporten är direkt kopplad till pandemin. Även om Amanda Lind nämner det något i sitt svar skulle jag vilja höra henne utveckla denna problematik ytterligare.

Jag skulle framför allt vilja höra henne svara på om det finns några åtgärder som kan tackla just denna del av problematiken, för jag är lite tveksam till att mer pengar till MUCF eller andra organisationer är vad som kommer att få unga att känna större tilltro till framtiden givet den situation de befinner sig i just här och nu som en konsekvens av pandemin.

Anf. 112 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Tack igen, Tobias Andersson, för den här debatten! I mitt svar fokuserade jag på det övergripande arbetet med ungdomspolitik, som jag som ungdomsminister är ansvarig för. Vi kommer till exempel att lägga fram en ungdomspolitisk skrivelse, och det handlar för mig som demokratiminister naturligtvis också om de direkta frågorna kopplade till ungas inflytande och delaktighet och även om ungas fritid.

Prot. 2020/21:82
23 februari

Svar på
interpellationer

Men det är klart att insatserna för gruppen ungdomar är något som spänner över samtliga ministrar på olika sätt, skulle jag vilja säga. I den skrivelse som vi planerar att lägga fram kommer detta också att framkomma.

När vi började arbetet med den ungdomspolitiska skrivelsen hade pandemin ännu inte slagit till. När vi sedan lägger fram skrivelsen är det klart att vi kommer att behöva beakta pandemin i form av en nulägesrapport om var vi befinner oss i vårt arbete och också i en framåtblick.

De direkta konsekvenserna för ungdomsgruppen efter pandemin är lite svåra att överblicka i dag. Men vi kan absolut se hur arbetsmarknaden har påverkats väldigt mycket för gruppen unga. De jobb som vanligtvis brukar vara tydliga instegsjobb för unga in i arbete inom hotell, restaurang, kultur och nöje och säsongarbete inom besöksnäringen är hårt naggade i kanten. Det är problematiskt.

Som jag var inne på i mitt svar har också möjligheten att färdigställa sin skolgång och sin utbildning blivit kraftigt påverkad, även om jag vill säga att det från regeringens sida har varit viktigt att bibehålla ungas möjligheter att så långt som möjligt stanna kvar i skolan och att i möjligaste mån försöka undvika nedstängningar. Nu är vi i ett skede i pandemin då detta har varit nödvändigt för att begränsa smittspridningen, men det är fortfarande något som regeringen har väldigt högt på sin prioritering: Unga ska inte behöva tappa sina möjligheter till en god utbildning, och det ska finnas ventiler för de unga som är allra mest utsatta.

Vi kan konstatera att de unga som är allra längst ifrån utbildning, allra längst ifrån kultur, idrott och en aktiv fritid, de som kanske har ett funktionshinder eller andra svårigheter att till exempel både komma in på arbetsmarknaden och att göra sin röst hörd är de som också riskerar att drabbas hårdast av pandemin.

Ett annat område jag gärna vill lyfta är den psykiska ohälsan. Det är också ett område där man kan befara en ännu mer anspänd situation på grund av pandemin. Jag hade en dialog häromdagen med ungdomsföreträdare för FUB, en organisation som samlar unga med intellektuell funktionsnedsättning. Det är en typisk sådan grupp som har det oerhört tufft under pandemin. De kanske redan hade begränsade sociala kontakter, och dessa möjligheter blir nu ännu svårare. Digitaliseringen skapar också klyftor i och med att alla inte har tillgång till Iphoner och liknande eller till ett snabbt wifi hemma.

För att konkludera detta: Vi behöver, menar jag som ungdomsminister, komma ihåg gruppen unga inom alla politikområden. Det handlar om att involvera unga när förslagen tas fram. Det är ett strategiskt arbete som handlar om inflytande, och där har ungdomsorganisationerna en viktig roll. Där har också NOD en viktig roll i ett arbete där man förenar civilsamhällets och regeringens insatser för att föra en dialog med civilsamhället.

Det är viktigt att vi tittar på arbetsmarknaden, psykisk hälsa, trygghetsfrågorna och även arbetet med inflytande. Där har vi en gyllene möjlighet nu under det här året när demokratin fyller 100 år, då vi kan och ska göra extra insatser just för att inkludera unga i demokratin.

Anf. 113 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! Tack återigen för svaret från Amanda Lind!

Jag vill mena att vår problembeskrivning i mångt och mycket är snarlik, så även jag ser fram emot att ta del av den ungdomspolitiska skrivelse som regeringen arbetar med. Jag tror, utan att veta, att vi nog kan finna gemensam sak i ganska många frågor och åtgärder på det här temat.

Återigen: Jag önskar inte se ungas avtagande framtidshopp som en polariserande fråga i den partipolitiska debatten. Tvärtom är min ambition både som enskild ledamot och som partiföreträdare att vi kan nå fram till en konstruktiv lösning tillsammans.

Med det sagt, fru talman, vill jag återkomma till att jag i mitt första inlägg betonade just att det initiala svaret från Amanda Lind inte riktigt utvecklade pandemins skuld i sammanhanget, även om jag är tacksam för att hon nämner det ytterligare nu.

När jag var yngre lagidrottade jag. Det var en stor del av både mitt liv och min identitet. Därför kan jag konstatera att jag lider med de unga som inte har kunnat utöva detta som vanligt under det gångna året. Addera därutöver distansundervisningen och hur den berövat många unga den sociala miljö som skoldagarna annars innebär. Lägg till att skolavslutningarna och studentfirandena inte har ägt rum som vanligt, så förstår man vilken påfrestning pandemin har inneburit för många unga.

Samtidigt ska man inte heller sticka under stol med att festande utgör en stor del av många ungas liv. Att inte kunna umgås med vänner, inte kunna äta ute, inte kunna gå på bar eller nattklubb och så vidare har onekligen gjort många ungas liv något gråare.

Huruvida restriktionerna de facto resulterat i begränsad smittspridning är dessutom oklart givet att man hitintills inte kunnat belägga att det har skett någon okontrollerad smittspridning i exempelvis restaurangmiljöer. Tvärtom kan det antas att många unga säkerställt utlopp för sitt festsug genom trånga hemmafester i stället för inom en reglerad och kontrollerad krogmiljö.

Men, fru talman, vi är inte här för att debattera restriktionernas träfsäkerhet och effekt, utan jag vill endast belysa hur en rad av dem har drabbat unga. Min poäng är att detta sannolikt har varit en starkt bidragande orsak till resultatet i Ungdomsbarometerens rapport.

Samtidigt får vi inte heller glömma bort andra problem som Sveriges unga står inför. Det vore inte långsökt att anta att ungas framtidshopp påverkas av det välmående och den trygghet de upplever, eller inte upplever, i sin vardag.

Den psykiska ohälsan bland unga har dessvärre vuxit över tid, och trenden har fortsatt under Löfvens båda regeringar. Varannan ung flicka har lidit av psykisk ohälsa, samtidigt som vård inte erbjuds i tid. Vidare sprider sig otryggheten. Varannan niondeklassare är orolig för att utsättas för brott, och varannan kvinna mellan 20 och 24 år oroar sig ofta för att bli våldtagen eller att utsättas för andra sexuella övergrepp. Ungdomsrånen har ökat med 250 procent sedan 2013, och var tredje ung kvinna angav att de utsattes för sexualbrott under 2019. Och vi kan fortsätta.

I en vardag präglad av otrygghet är man sannolikt ingen optimist rörande sin egen framtid. Alla dessa frågor som har resulterat i ungas situation i dag har Amanda Lind självklart inte som ensamt statsråd det yttersta an-

svaret för. Men konstateras kan ändå att regeringen misslyckats på området.

Anf. 114 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Jag vill komma tillbaka till hanteringen av pandemin och smittspridningen, för jag tycker att det som Tobias Andersson säger är viktigt: Många unga tillhör den grupp som har drabbats av restriktionerna. Så är det absolut.

Från regeringens sida har det varit viktigt att se till att barn och unga ska få ha en så normal vardag som möjligt. Det har varit prioriterat, inte minst när det gäller idrotts- och fritidsverksamheter. Den period då restriktionerna var som hårdast och då barnen inte hade möjlighet att utöva sin idrott på ett så vanligt och normalt sätt som möjligt var en väldigt tuff period.

Det första regeringen och Folkhälsomyndigheten gjorde när det fanns möjlighet – där hade vi helt delad uppfattning – var att ge möjlighet för de allra yngsta barnen att återgå till sina fritidsaktiviteter. Nästa steg var de äldre barnen, tonåringarna. För det vet vi: Att få gå till sin fotbollsklubb och spela, att få ingå i kulturskolan eller att få ingå i något annat sammanhang med andra människor är väldigt väsentligt för en ungdoms utveckling. Det hoppas jag att vi ska ha möjlighet att hålla fast vid så långt som möjligt, naturligtvis med respekt för smittspridningen.

Vi har också försökt förhålla oss så pragmatiskt som möjligt när det gäller barns skolgång. Där har regeringen möjliggjort för så kallad närundervisning med olika flexibla nivåer. Man behöver inte jobba med en hel stängning av en skola eller helt återgå till att vara på skolan, utan man kan hitta olika flexibla lösningar utifrån smittspridningen – också så att det finns ventiler för de barn som har de allra största behoven.

Jag tror att vi behöver återkomma till detta när det kommer till debatten om just ungdomar: Det är ju inte så att ungdomsgruppen i Sverige generellt har större problem än någon annan grupp eller skulle vara särskilt drabbad i större bemärkelse. Däremot finns det särskilda problem som ungdomsgruppen drabbas av, inte minst de allra mest utsatta ungdomarna. Jag ser en stor risk nu med pandemin att den gruppen är den som sedan kommer att ha svårast att återhämta sig.

Fru talman! Vi har en hel del insatser som sätts redan innan pandemin från regeringens sida, naturligtvis också på andra politikområden än dem som jag är ansvarig för som minister. Vi gör en satsning på psykisk hälsa med särskild inriktning på just barn- och ungdomspsykiatri, i samarbete och handslag med SKR. Detta är en satsning som jag brinner särskilt för med min bakgrund inom barn- och ungdomspsykiatri. Vi gör också en fortsatt satsning på trygghet. Det är ett väldigt stort problem med den upplevda bristen på trygghet bland ungdomar i dag, både flickor och pojkar. Där är satsningarna på poliser, på lagföring och på att motverka gängkriminaliteten naturligtvis jätteviktiga saker. Det gäller också andra trygghetsstärkande åtgärder som inte minst kommunerna har ett stort ansvar för.

Jag vill också återkomma till det viktiga arbetet med att inkludera unga när nu olika åtgärder ska tas fram för att lyfta Sverige tillbaka efter pandemin. Vi måste komma ihåg att ha de dialogerna. Det gäller både på natio-

nell nivå och på kommunal nivå, där många av besluten fattas som rör ungdomarna själva.

Ett viktigt arbete som jag ser att vi har nu – det gäller alla partier – under jubileumsåret då demokratin fyller 100 år är att särskilt titta på gruppen unga och inkludera och involvera dem i samtalet. Här har vi gett ett uppdrag till MUCF att ta fram olika typer av redskap och stöd till kommunerna för att ge kunskap till ungdomarna och hjälpa dem att komma in i de demokratiska samtalen och processerna. Skolan fyller här en oerhört viktig roll i att nå alla ungdomar. Detta är ett av de fokusområden som jag ser som absolut viktigast under jubileumsåret.

Anf. 115 TOBIAS ANDERSSON (SD):

Fru talman! För tydlighets skull vill jag konstatera att jag inte har påstått att unga skulle vara den värst drabbade gruppen. Tvärtom anser jag snarare att unga återkommande hamnat i skymundan i hanteringen, av ganska naturliga skäl. Unga har exempelvis av givna skäl haft lättare att överleva viruset. Men som en följd av detta har konsekvenserna för unga inte sällan hamnat i den mediala skuggan.

Jag anser det därför vara viktigt att belysa de problem som unga fått utstå. Vi ser att ensamheten ökar bland unga. Vi ser att den psykiska ohälsan var oacceptabelt hög redan innan pandemin. Vi vet att köerna till barn- och ungdomspsykiatrin tredubblades under den föregående mandatperioden. Vi ser att allt fler unga känner otrygghet för att bli utsatta för brott – etcetera.

Detta är en trend som pågick redan innan pandemin, och delar av den ökar och intensifieras sannolikt under pandemin. Jag skulle därför vilja påstå att den generella politik som regeringen drivit – och den kan jag inte skuldbelägga uteslutande Amanda Lind för – när det kommer till såväl psykisk ohälsa som att etablera trygghet och säkerhet i landet har fallerat. Den har svikit Sveriges unga. Det ser vi på en rad olika instanser, inte minst i den rapport som vi här diskuterar, men också i brottsstatistik och så vidare.

På temat att involvera unga är jag stolt över att kunna företräda vårt ungdomsförbund som nationell talesperson och även skaraborgarna och våra väljare i Sveriges riksdag och därmed kunna involvera alla våra medlemmar direkt in i den svenska folkvalda församlingen. Jag kan också stolt peka på att Sverigedemokraterna exempelvis har den yngsta riksdagsgruppen. Jag anser alltså att Sverigedemokraterna har dragit sitt strå till stacken på det området.

Anf. 116 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP):

Fru talman! Världen stod inför stora gemensamma utmaningar redan innan coronapandemin, alltifrån skenande klimatförändringar – vilket många unga i dag är engagerade i – till växande antidemokratiska krafter och ekonomiska klyftor som syns i barns uppväxtvillkor.

Fru talman! Jag har aldrig haft svårt att förstå att unga kan ha en bister syn på framtiden. Nu står vi dessutom i mitten av en pandemi som drabbar hela samhället men allra hårdast dem som redan lever i någon form av utsatthet. Många unga har svag etablering och osäker ställning på arbetsmarknaden och riskerar att drabbas hårt. Och som vi redan har varit inne på i diskussionen: När verksamheter stängs ned, alltifrån studier till kultur-

Prot. 2020/21:82
23 februari

Svar på
interpellationer

och idrottsföreningar, vet vi att barn och unga blir mer beroende av sina hemförhållanden, vilket riskerar att öka ojämlikheten.

Jag vill återkomma till att unga är en heterogen grupp med olika intressen, viljor och värderingar. Gemensamt är dock att vi vill att ungdomstiden ska präglas av en känsla av möjligheter och framtidstro, och det har blivit svårare i den här krisen.

Det viktigaste jag ser att vi kan göra är att leverera resultat som gör skillnad i ungas vardag, och här är möjligheten att stärka ungas inflytande en viktig del. Jag är också stolt över att vi i regeringen möter pandemins effekter genom att investera i unga genom ökade möjligheter till jobb och arbetstillfällen, satsningar på skola och stöd till idrotten och kulturen så att det ska finnas möjligheter för unga att komma tillbaka till en än mer aktiv fritid efter pandemin. Inte minst stärker vi också ungas demokratiska deltagande genom att öka stödet till organisationer som organiserar unga, vilket vi vet är en viktig del när man sedan ska in i partipolitiken.

Jag är övertygad om att alla människor växer av att bli inkluderade. Vi behöver bygga ett starkare samhälle, och då är unga och ungas engagemang en viktig röst i det uppbyggnadsarbete som vi har att göra efter pandemin.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 21 Svar på interpellation 2020/21:355 om gigjobb

Anf. 117 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Ciczie Weidby har frågat mig hur jag ser på de problem som präglar gigeconomien och utsattheten bland gigjobbare. Hon har frågat vilka åtgärder, utöver de redan vidtagna, jag är beredd att vidta för att motverka dessa problem. Vidare har hon frågat hur jag avser att säkerställa att de som utför arbetet inom gigeconomien erbjuds trygga anställningar, rimliga löner och goda arbetsvillkor inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen. Slutligen frågar hon på vilket sätt jag tänker reglera gigeconomien och när en sådan reglering kan vara på plats.

Dåliga arbetsvillkor hör inte hemma på den svenska arbetsmarknaden. Alla som arbetar i Sverige ska ha goda arbetsvillkor och en säker arbetsmiljö, oavsett formen för arbetet. Ingen som arbetar i Sverige ska ha ett arbete där man blir utnyttjad eller utsliten. Den tekniska utvecklingen gör det möjligt att skapa nya tjänster och jobb via digitala plattformar som tillhandahålls av till exempel gigföretag. Förändringarna i arbetslivet påverkar hur vi arbetar, men goda arbetsvillkor och en hög skyddsnivå på arbetsmiljöområdet ska gälla för alla som arbetar inom plattformsekonomin, såväl som för arbetstagare på den resterande arbetsmarknaden.

Den svenska modellens förmåga till snabb omställning och anpassning gör att Sverige har goda förutsättningar att möta de förändringar som sker på arbetsmarknaden. Löner och villkor regleras i första hand av arbetsmarknadens parter. Den svenska modellen och arbetsmarknadspolitikerna bygger på en tydlig ansvarsfördelning mellan staten och parterna. Att parterna tar ett stort ansvar för regleringen av arbetsmarknaden och anpassar villkoren efter förutsättningarna i olika branscher är en viktig del av den svenska modellen. Det gäller även för plattformsekonomin.

Det har visat sig gång på gång att kollektivavtalsmodellen klarar av att reglera nya typer av verksamheter och skapa ordning och reda på arbetsmarknaden. Fackförbunden, till exempel Transportarbetareförbundet och Unionen, gör här ett mycket viktigt arbete och flera kollektivavtal finns redan på plats. Nu behöver fler plattformsföretag ta sig till förhandlingsbordet och teckna kollektivavtal som leder till trygga anställningar och en god arbetsmiljö.

Arbetsmarknadens parter har en viktig roll att spela, men även staten har givetvis ett ansvar. Sedan regeringen tillträdde förra mandatperioden har en höjd ambitionsnivå för arbetsmiljöpolitiken varit en viktig prioritering. Resurserna inom området har förstärkts kraftigt, med resurser till Arbetsmiljöverket för fler inspektörer och ökad närvaro på arbetsplatserna. Vi ska se till att arbetsmiljöverktygen är rätt utformade för att hantera utmaningarna inom plattformsekonomin. Det ska råda förutsägbara och trygga förhållanden i ett arbetsliv i förändring.

På uppdrag av regeringen bedriver Arbetsmiljöverket ett pilotprojekt i form av en tillsynsinsats med inriktning på nya sätt att organisera arbete. Pilotprojektet slutredovisas i februari 2022.

Regeringen presenterade den 11 februari en ny arbetsmiljöstrategi för 2021–2025. I situationer då tjänster förmedlas genom nya digitala verktyg bör det inte finnas några oklarheter i arbetsmiljöansvaret. Ansvarsförhållandena bör tydliggöras och förutsättningarna för ett sådant rådighetsansvar ses över. Alla som arbetar på plattformar ska ha tillgång till en god och säker arbetsmiljö.

Vidare har arbetslöshetsförsäkringen utretts i syfte att föreslå åtgärder som gör att fler kan omfattas. I juni 2020 överlämnades betänkandet *Ett nytt regelverk för arbetslöshetsförsäkringen*. Utredningen lägger fram förslag som syftar till att effektivisera arbetslöshetsförsäkringen, göra den mer förutsebar och enklare kunna anpassa den till en arbetsmarknad i förändring. Betänkandet har remitterats under hösten och bereds nu vidare inom Regeringskansliet.

Det är också viktigt att det råder ordning och reda på arbetsmarknaden. En fråga som diskuterats på EU-nivå är hur skattemyndigheterna kan kontrollera att skatt betalas in på ett korrekt sätt av säljare på digitala plattformar. Kommissionen har lämnat ett förslag som innebär att operatörer av plattformar som förmedlar bland annat personliga tjänster åläggs att rapportera säljare på plattformarna och ersättningar som betalats till dem under året till Skatteverket.

Sammanfattningsvis är den svenska modellen flexibel och har gång på gång visat att den kan möta förändringarna på arbetsmarknaden, men jag följer utvecklingen på området noggrant.

Anf. 118 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Tack, Eva Nordmark, för svaret!

Det är bra att Eva Nordmark tydliggör, som hon sa i sitt svar, att goda arbetsvillkor och en hög skyddsnivå på arbetsmiljöområdet ska gälla för alla som arbetar inom plattformsekonomin, precis som för arbetstagare på den resterande arbetsmarknaden. Men i nuläget är det inte så, för de har lägre löner, sämre arbetsvillkor och sämre arbetsmiljö.

Tyvärr kvarstår alltså frågan: Hur avser ministern att säkerställa att de som utför arbetet inom gigekonomin erbjuds trygga anställningar, rimliga

löner och goda arbetsvillkor inom ramen för den svenska arbetsmarknadsmodellen?

Eva Nordmark tydliggör att även staten har ett ansvar, men vad gäller regeringens ambitionshöjning för arbetsmiljöpolitiken kan jag konstatera att det förvisso stämmer att regeringen har tillfört mer resurser till Arbetsmiljöverket de senaste åren efter Alliansens kraftiga nedskärningar. Men samtidigt har detta, och det har Vänsterpartiet återkommande påpekat, inte kunnat reparera skadorna och ta höjd för nya behov som har uppstått.

Tidningen Arbetets granskning visar till exempel att Sverige har en betydligt mindre statlig arbetsmiljöbudget och färre inspektörer än våra grannländer sett till antalet sysselsatta. Sverige lever alltså inte upp till ILO:s krav på att det bör finnas en inspektör per 10 000 arbetstagare. Om regeringen satsade mer resurser på Arbetsmiljöverket skulle fler inspektörer kunna anställas, specialkompetens inom skilda områden bevaras och utvecklas och fler inspektioner genomföras.

Vänsterpartiet har länge och ihärdigt lyft fram vikten av att avsätta mer pengar till just Arbetsmiljöverket, vilket vi också visar i vår budgetmotion för 2021. Vi förutsätter att den ambitionshöjning som regeringen har i sin arbetsmiljöstrategi följs av höjda anslag till Arbetsmiljöverket i linje med Vänsterpartiets förslag.

Fru talman! Vad gäller Eva Nordmarks löfte om att se till att arbetsmiljöverktygen är rätt utformade för att hantera utmaningarna inom plattformsekonomin och att det ska råda förutsägbara och trygga förhållanden i ett arbetsliv i förändring undrar jag hur det ska gå till i praktiken. Hur ska arbetsmiljöverktygen utformas?

Jag läser också i regeringens arbetsmiljöstrategi för 2021–2025 att ansvarsförhållandena bör tydliggöras och förutsättningarna för ett sådant rådgighetsansvar ses över. Men när ska det ske? I vår följdmotion till regeringens arbetsmiljöstrategi föreslår vi att regeringen skyndsamt bör tillsätta en utredning med uppdrag att tydliggöra arbetsmiljöansvaret inom gigeekonomin.

Min sista fråga blir: Kommer regeringen att tillsätta en utredning i närtid?

Anf. 119 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag avser att återkomma med besked i en snar framtid om det som rör vikten av att kunna se över arbetsmiljöregelverket. Det handlar både om att säkerställa att den arbetsmiljölag som vi har i dag, som ju skapades på 70-talet, och regelverket som sådant är bättre anpassade till dagens moderna arbetsliv. Det handlar både om det som rör att skapa ett större jämställdhetsfokus i arbetsmiljöpolitiken och om att det inte får råda några oklarheter om vem som har arbetsmiljöansvaret oavsett om du arbetar via en app eller vid ditt köksbord, som hundratusentals människor gör i och med att det pågår en pandemi och man jobbar på distans.

I dag finns det en rad oklarheter, och det är därför väldigt viktigt att vi också kan säkerställa att vi har ett regelverk som hänger med i den utveckling som vi har på arbetsmarknaden.

Jag vill också säga att när det gäller plattformsekonomin innehåller den en massa olika typer av verksamheter. Det är cykelbudet som levererar mat, det är programmeraren som tar konsultuppdrag och det är studenten som tar ett extraknäck inom kanske bokföring eller administration. Ibland

handlar det om nya sätt att förmedla tjänster som redan fanns, och ibland handlar det om helt nya typer av tjänster.

I grunden är det positivt att tekniken möjliggör en utveckling på vår arbetsmarknad som innebär nya jobb och nya tjänster. Men det viktiga här, fru talman, som vi är överens om är att villkoren måste vara goda. Jag kan bara instämma i att alldeles för många plattformsföretag verkar göra det till sin affärsidé att erbjuda dåliga löner och dåliga villkor. Jag kan inte nog understryka att utnyttjande och exploatering inte hör hemma på svensk arbetsmarknad. Det måste bort, med eller utan app.

Lösningarna kommer att se olika ut för olika sektorer, och de behöver också se olika ut för olika tjänster. Den lösning som är alldeles utmärkt för ett cykelbud kan säkert vara olämplig för andra typer av tjänster. Det är därför som det är så viktigt att framhålla att lösningen på detta är att göra på samma sätt som vi brukar göra, nämligen via partsmodellen och via kollektivavtal. Det är då och på det sättet som vi kan få till de bransch- anpassade lösningarna och också hållbara lösningar över tid då arbetsgivare och arbetstagarorganisationer så att säga äger det som rör villkoren och kan förhandla om detta.

Jag skulle säga att den svenska modellen är världsbäst på att möta förändring och ett arbetsliv som hela tiden förändras.

Fru talman! Jag har själv 20 års erfarenhet av fackligt arbete och har sett många förändringar äga rum på svensk arbetsmarknad. När bemaningsföretagen kom till Sverige var det ett nytt fenomen, och väldigt många sa: Det här innebär slutet för den svenska modellen, det här förändrar hela arbetsmarknaden och det passar inte in i den svenska modellen.

Jag kan bara konstatera att det gång på gång har visat sig att det är vår modell med starka ansvarstagande parter som levererar lösningen på just nya fenomen på arbetsmarknaden. Jag är övertygad om att det är möjligt även för apparna.

Det är viktigt att vi politiker inte är för klåfingriga och försöker detaljreglera. Då riskerar vi att skapa ett regelverk som snabbt blir daterat, eftersom det hela tiden kommer nya förändringar som ändrar spelplanen.

Kollektivavtal är alltid den bästa utgångspunkten.

Anf. 120 CICZIE WEIDBY (V):

Frau talman! Tack, Eva Nordmark!

För hundra år sedan stod arbetare nere i hamnen med mössan i handen och hoppades få hugg för dagen. Det var en tidig variant på gigeekonomi. Ordet gig kommer från musikbranschen. Man saknar ofta anställning och får ta ett jobb i taget. Man har inte alltid en fast arbetsplats och har väldigt lite kontakt med företaget eller med sina kollegor. Man kopplas just genom en app ihop med en privatperson eller ett annat företag som beställer en tjänst av dig. Det kan vara en matleverans eller att flytta möbler. Lönen betalas ut per utfört uppdrag, och det finns inte någon garanti för hur många timmar man kommer att arbeta den veckan eller månaden.

Det är inte heller säkert att man är anställd av det företag man jobbar för. Företagen kan ofta räkna med att de som jobbar är egenanställda. På så sätt slipper företagen förhålla sig till den arbetslagstiftning som gäller för vanliga arbetsköpare. På det sättet kringgår de ansvaret för vad som händer på jobbet.

Det är bra att gigföretagen efter påtryckningar från facken inser värdet av att teckna kollektivavtal. Det ger ett grundskydd vad gäller lön och arbetsvillkor. Det sätter en standard för branschen. Det kan också sätta press på övriga gigföretag att teckna kollektivavtal.

Samtidigt finns det en risk att vissa gigföretag, trots kollektivavtal, försöker hitta andra sätt att pressa sina kostnader, som för övrigt i princip nästan alltid är löner och villkor. De gör det genom att till exempel anlita folk på osäkra och tidsbegränsade anställningar eller genom att säga upp dem och anlita dem som just egenanställda. Det gjorde Foodora i Norge med några arbetare som strejkade för att få kollektivavtal.

Fru talman! Det räcker alltså inte med kollektivavtal. Det krävs mer för att förbättra löner och villkor inom gigekonomin. I går träffade jag några arbetare, Francisco, Isabel och Anders som alla tre är cykelbud på Foodora. Vi pratade om många saker, men det var en sak som de ville att jag skulle ta med mig: Varför hyllas facklig organisering och kollektivavtal enligt den svenska modellen som den bästa och enda lösningen när det är så lätt för företagen att runda reglerna och skapa den flexibilitet som passar dem?

Det är inte lätt att värva medlemmar i en bransch som är så osäker. Ena dagen gigar man kanske som cykelbud. Den andra dagen gigar man som diskare och den tredje som barnpassare. Vilket förbund ska man organisera sig i? Och hur självklart är det att engagera sig fackligt när man inte vet hur länge man ska stanna i branschen? Det är inte heller säkert att man känner en yrkesstolthet som gör att man vill driva den fackliga kampen.

Flexibilitet och effektivitet är en stor del av gigföretagens marknadsföring. När man jobbar inom gigekonomin ska man alltid vara beredd på att en stor del av tiden är standby-läge medan man väntar på chansen att få ett nytt jobb. Man ska vara flexibel.

Hur ser Eva Nordmark på att flexibilitet alltid landar i att arbetsköparna får mer frihet och att de som säljer sin arbetskraft alltid får mindre frihet?

Anf. 121 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Tack, Ciczie Weidby!

Det är därför det är otroligt viktigt att organisera sig, så att man tillsammans med andra med likvärdigt arbete eller inom samma bransch kan ställa krav på goda löner och goda villkor. Det är det som är vägen. Ensam är inte stark. Det är tillsammans med sina kollegor som man kan driva krav på fackliga förbättringar. Det har visat sig. Interpellanten sa det själv. När människor för hundra år sedan stod med mössan i hand var det den fackliga organiseringen som var vägen till att förbättra lönerna och villkoren och få en anständig tillvaro.

Det är klart att svensk arbetsmarknad har förändrats enormt under alla dessa år. Förändringar sker hela tiden. Den fackliga organiseringen och fackförbunden måste vara relevanta, kunna teckna avtal och ha styrkan att ställa krav på arbetsgivarna. Arbetsgivarna måste också ta ansvar för en sund konkurrens och se till att inte företag som försöker fuska sig förbi med vissa gånger orimliga skatteupplägg eller dåliga löner och villkor konkurrerar ut de seriösa arbetsgivarna.

Jag menar att det är på den vägen vi ska reglera också den här typen av nya fenomen på svensk arbetsmarknad. Vi ser redan att flera kollektivavtal är tecknade.

Fru talman! Jag säger inte att detta är enkelt. Det är ett hårt arbete, och det är ett svårt arbete på många sätt. Men det är den svenska partsmodellens styrka att tillsammans göra upp om spelreglerna på arbetsmarknaden.

Staten har också ett ansvar. I min inledning nämnde jag att till exempel arbetsmiljöansvaret, vilka regler som ska gälla, såklart är ett viktigt verktyg för staten. Men det gäller också till exempel trygghetssystemen. Vi kan ta a-kassan som exempel. Det är viktigt att vi får en arbetslöshetsförsäkring som kan omfatta fler och som tar höjd för att människor i dag inte har tillsvidareanställningen, som man hade för bara 10 eller 20 år sedan. I dag är det många fler på arbetsmarknaden med olika typer av kombinations-tjänster som uppdragstagare eller frilansare. Därför behöver vi såklart ta ansvar när det gäller våra trygghetssystem, så att de också är anpassade efter den nya arbetsmarknaden.

Jag nämnde också skattefrågor. Vi har en diskussion på den europeiska arenan om just plattformsföretag och gigekonomin. Jag ser framför mig att mycket kommer att hända de kommande åren. Vi kommer både att se nya kollektivavtal tecknas och nya regelverk komma på plats när det gäller till exempel arbetsmiljölagstiftningen. Vi kommer säkert att få stora framgångar men också lära oss av en del misstag.

När arbetsmarknaden förändras sker det alltid stora förändringar, och alla olika aktörer – staten, parterna och andra – behöver ta sitt ansvar för att reglera och säkerställa att alla som arbetar på svensk arbetsmarknad har goda villkor. Det är förstås också min och regeringens utgångspunkt.

Vi ska inte acceptera någon arbetsrätt i lightversion för de här företagen. Apparna ska bli en del av den svenska modellen. Det finns de som vill införa specialregler för plattformar. Men mitt svar är: Vi ska inte ha någon gräddfil med slappare regler för appar. Vi ska inte snedvrیدا konkurrensen. Men ibland kan vi som sagt behöva skruva i våra verktyg.

Anf. 122 CICZIE WEIDBY (V):

Fru talman! Jag vill tacka Eva Nordmark för debatten, även om flera frågor återstår och det kommer upp fler frågor.

Det handlar om vilken typ av arbetsliv vi ska ha i framtiden. Ska vi ha ett mössan-i-handen-arbetsliv där folk kan sägas upp på dagen och där man inte vågar stå upp för sina rättigheter? Det har vi provat tidigare, och det gick inget vidare. Då hade vi en utbredd fattigdom, misär, låg produktivitet och flest antal strejk dagar i hela Västeuropa.

Debatten om framtidens arbetsliv i allmänhet och gigekonomin i synnerhet är högaktuell i Sverige. Det oroar mig att det socialdemokratiska arbetarepartiet tillsammans med sina nyliberala vänner tycker att arbetsrätten behöver moderniseras för att möta framtidens arbetsliv och att det ska bli lättare och billigare att säga upp arbetare eller ge dem osäkra villkor.

Det finns fler frågor som det finns all anledning att återkomma till. Vi har en a-kassa som grundas på inkomst och inte på arbetad tid. Vi har falska egenanställningar som är ett grundproblem hos många gigföretag, och vi har gigföretag som vill förhandla egna avtal som kan leda till dumpning av de avtal som redan finns i branschen.

Fru talman! Det finns inget modernt med att öka otryggheten på arbetsmarknaden. Arbetarna behöver mer frihet och trygghet, inte mindre. Framtidens arbetsliv ska innebära trygga anställningar och anständiga villkor

för alla. De nya sektorer som växer fram inom plattformsekonomin måste regleras. Det är på så vis vi moderniserar arbetsrätten. Trygga anställningar och anständiga löner och villkor ska gälla alla oavsett bransch.

Anf. 123 Arbetsmarknadsminister EVA NORDBLANK (S):

Fru talman! Tack, Ciczie Weidby, för den viktiga debatten! Vi kommer säkerligen att behöva diskutera dessa frågor också längre fram.

Jag tror att jag och Ciczie Weidby i grunden vill samma sak. Vi vill ha ordning och reda på svensk arbetsmarknad. Vi ska inte ha ett arbetsliv eller en arbetsmarknad där människor står med mössan i hand, utan vi ska se till att alla som jobbar – oavsett formen för arbetet – ska ha goda löner och villkor. Den svenska modellen och kollektivavtal är vägen dit. Jag står fast vid det. Dåliga arbetsvillkor hör inte hemma på den svenska arbetsmarknaden. Ingen som arbetar i Sverige ska heller ha ett arbete där man blir utnyttjad eller utsliten.

Jag vill avsluta med följande ord. Vårt arbetsliv ska vara ett jämställt, hållbart och framgångsrikt arbetsliv för alla som jobbar i vårt land. Vi ska ha ett arbetsliv som är helt fritt från alla former av diskriminering. Vi ska ha ett arbetsliv som ger trygghet, utveckling och god hälsa.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 22 Svar på interpellation 2020/21:367 om en kommunalisering av Arbetsförmedlingen

Anf. 124 Arbetsmarknadsminister EVA NORDBLANK (S):

Fru talman! Lars Beckman har mot bakgrund av den statliga utredningen SOU 2020:41 frågat mig om jag och regeringen vill genomföra en kommunalisering av svensk arbetsmarknadspolitik. Han har även frågat om jag vill förändra villkoren för privata matchningsaktörer på något sätt och i så fall hur. Slutligen har Lars Beckman frågat mig om jag har gjort någon analys av på vilket sätt en kommunalisering av Arbetsförmedlingen gynnar både arbetssökande och arbetsgivare som söker personal samt hur jag ställer mig till utredningens förslag och förslagens eventuella förverkligande.

Arbetsförmedlingen reformeras för att förbättra effektiviteten i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Reformen innebär att statens nuvarande uppdrag inom arbetsmarknadspolitiken ligger fast, men utförandet förändras. Arbetsförmedlingen kommer fortsatt att ha myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men utförandet förändras för delar av de arbetsmarknadspolitiska insatserna. Matchande och rustande insatser ska i huvudsak utföras av fristående aktörer.

Kommuner är viktiga aktörer på det arbetsmarknadspolitiska området, och deras insatser ska tas till vara. Men regeringen har inga planer på att kommunalisera arbetsmarknadspolitiken. Den är fortsatt statlig och nationellt sammanhållen, och det är Arbetsförmedlingen som är den ansvariga myndigheten. Däremot undersöker vi förutsättningarna för de kommuner som vill agera leverantörer åt Arbetsförmedlingen.

Som ett led i detta tillsatte regeringen en utredning för att utreda de juridiska förutsättningarna för kommuner att medverka i utförandet av den statliga arbetsmarknadspolitiken. En tydlig utgångspunkt för utredningen var att kommunernas eventuella medverkan skulle bygga på frivillighet.

En av utredningens bedömningar är att det inte finns några rättsliga hinder mot att kommuner agerar leverantörer åt Arbetsförmedlingen, varken genom deltagande i upphandling eller valfrihetssystem eller genom överenskommelser utanför upphandlingsregelverket. För att förbättra förutsättningarna för kommunernas medverkan föreslår utredningen bland annat förtydliganden av kommunernas befogenheter på arbetsmarknadsområdet och förslag som ska stärka förutsättningarna för konkurrens på lika villkor mellan kommuner och andra fristående aktörer.

Utredningens betänkande har remitterats och bereds nu inom Regeringskansliet. Regeringen kommer att återkomma om hur utredningens förslag fortsatt hanteras.

Avslutningsvis vill jag säga att oavsett var vi landar i hanteringen av dessa förslag är regeringen tydlig med att arbetsmarknadspolitiken ska fungera i hela landet. Oavsett var en arbetssökande bor ska man kunna få stöd i sitt arbetssökande om man behöver det, och det är ett statligt ansvar att tillse detta.

Anf. 125 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Tack, statsrådet, för svaret!

Haveriet med Arbetsförmedlingen blir kanske ett av de största misslyckandena för denna regering.

Låt oss ta Gävleborg som exempel. Gävleborg är ett av de län i Sverige som har tagit emot flest nyanlända. Man har flyttat dit där det har funnits lediga bostäder. Det är inte helt ovanligt att det har blivit till Ockelbo, Sandviken eller Ljusdal. Dessa personer behöver mycket stöd och många insatser för att komma in på arbetsmarknaden. Vad gjorde regeringen då? Jo, man fattade ett beslut som innebar att Arbetsförmedlingen helt plötsligt drog sig bort från ett antal mindre orter.

Det är nog visserligen väldigt få som tycker att Arbetsförmedlingen historiskt sett har gjort ett bra jobb. Det kan i stället vara klokt att se till att man får företag och alternativa utförare som kan matcha mot lediga jobb och rusta de arbetssökande. Men att kommunalisera Arbetsförmedlingen, vilket statsrådet i sitt svar antyder som en av regeringens åtgärder, tror jag kommer att leda till en sämre arbetsförmedling och en urgröpt AF-reform. Runt om i landet ser vi nu hur ett antal kommuner förbereder en kommunalisering.

Vad tycker arbetsmarknadens parter om detta? Jag har åtminstone tidigare uppfattat att statsrådet värnar arbetsmarknadens parter, lyssnar på dem och väger in vad de tycker. En organisation som heter TCO uttrycker stark skepsis i sitt remissvar till regeringen. På ett seminarium i fredags lyssnade jag till LO. De var väldigt tydliga. De sa helt enkelt blankt nej och tyckte att det var en dum idé att kommunalisera Arbetsförmedlingen. Arbetsgivarorganisationerna är såklart också väldigt skeptiska. Svenskt Näringsliv uttryckte skarp kritik, och Almega var naturligtvis ännu mer kritiskt.

I fredagens Dagens Samhälle krävde dessutom SKR:s ledning svar från regeringen om vad den menar och vad den vill.

En av Sveriges främsta professorer i upphandlingsjuridik, Olle Lundin vid Uppsala universitet, menar att kommunernas befogenheter inte är tillräckliga för att ingå i Arbetsförmedlingens upphandlingar. Han uttryckte sig kort och koncist: ”Som jag bedömer det är detta olaglig verksamhet. Det är inte förenligt med kommunallagen. – – – Kommunen kan inte hitta på egna grejer bara för att minska sitt ekonomiska underskott. De får nog förhålla sig till kommunallagen.”

Jag lyssnade alltså på ett seminarium i fredags. Där sa arbetsmarknadsutskottets ordförande Anna Johansson: Vi har ännu inte bestämt oss. Vi har inte satt ned foten.

Jag har ställt denna interpellation för att få reda på vad regeringen vill och vad den tänker sig. Om man öppnar Pandoras ask och tillåter kommuner att konkurrera med privata företag kommer de att slå undan benen på de små företagen på mindre orter i Gävleborg. Det finns ju ingen som kan konkurrera med en kommun. Ingen kan bedriva förlustverksamhet som en kommun. Därför måste regeringen och statsrådet sätta ned foten. Ska kommuner få ingå i Arbetsförmedlingens upphandlingar eller inte? Frågan kan besvaras med ett ja eller ett nej. Det är viktigt att statsrådet här i kväll talar om huruvida man tänker göra detta eller inte. Frågan kan besvaras med ett ja eller ett nej.

Anf. 126 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! I denna debatt om Arbetsförmedlingen och förmedling av arbete vill jag börja med att ta upp de ord som statsrådet avslutade sitt första inlägg med: ”Arbetsmarknadspolitiken ska fungera i hela landet. Oavsett var en arbetssökande bor ska man kunna få stöd i sitt arbetssökande om man behöver det, och det är ett statligt ansvar att tillse detta.”

I september 2019 stängs en telefon av en handläggare på en arbetsförmedling i Sverige. Den som ringer utifrån via växeln till detta nummer får veta att personen inte längre jobbar där, för telefonen har varit avstängd en längre tid. Det går nu bara att nå personen via mejl, men knappt det heller, för när man skickar mejl får man svaret: Om du har allmänna frågor kan du gå in på hemsidan, men du kan också gå in på Arbetsförmedlingens Facebooksida och så vidare. Det är vad du får tillbaka på din mejl. Det verkar inte heller som att personen är ensam om att arbeta så här. Det lär vara något som förekommer.

Fru talman! Statsrådet säger i sitt interpellationssvar: ”Oavsett var en arbetssökande bor ska man kunna få stöd i sitt arbetssökande om man behöver det, och det är ett statligt ansvar att tillse detta.”

En kvinna fick beslut om att kunna få stöd och matchning. Hon skulle välja mellan ett antal olika leverantörer för att få den tjänst hon behövde. Sedan tog det tid. Efter över en vecka var hon fortfarande inte anvisad.

Hur ser inboxen ut på Arbetsförmedlingen? När hanteras en mejlkontakt som kommit in? Hur kommer man fram när det inte finns telefontid? Vad innebär detta för de personer som söker sig till denna myndighet och som ska förlita sig på att kunna få stöd och hjälp med att söka sig till jobb? Vad gör det med människor som inte kommer fram att det är näst intill omöjligt att få besked?

Jag skulle vilja fråga statsrådet om hon själv testat kanalerna in till Arbetsförmedlingen eller satt personer att använda de länkar, mejl och telefonnummer som ska leda till handläggning i andra änden. Har regeringen

och statsrådet samlat in goda exempel för att få reda på vad som verkligen fungerar där ute i verkligheten och vad det är som gör att det inte kan fungera? Den frågan är avgörande för hur det ska gå för dem som söker arbete i vårt land via Arbetsförmedlingen.

Det är de som kan åstadkomma resultat på riktigt – och faktiskt i slutändan kan åstadkomma förändring för personer genom att dessa går från arbetslöshet till arbete – som måste arbeta med dem som förlorat sitt arbete eller aldrig kommit i fråga för arbete.

Introduktion till arbete är nästan så långt från arbete man kan komma emellanåt. I alla fall är detta den känsla och upplevelse som finns. Arbetsförmedlingen är inte en plats för att förmedla arbete. Arbetsförmedlingen samlar människor och tar beslut, som ofta dröjer alldeles för lång tid. En arbetsförmedlare har 400 ärenden. Finns det ens tid att förmedla arbete om man skulle vilja?

Att det finns kommuner som önskar ta över Arbetsförmedlingens roll är fullt förståeligt, samtidigt som det är sorgligt. Det är en vädjan utifrån ett system som inte fungerar. Det sorgliga är att så många människor råkar illa ut när de inte kommer fram. Detta kan pågå eftersom det inte finns incitamentsstrukturer för att få ut människor på arbetsmarknaden.

Statsrådet har besvarat Lars Beckmans fråga om regeringen vill genomföra en kommunalisering av svensk arbetsmarknadspolitik med ett nej, som jag förstår det.

Lars Beckmans tredje fråga i interpellationen var om det gjorts en analys av hur en kommunalisering skulle gynna arbetssökande och arbetsgivare. Skulle kommunal medverkan påverka dem? Finns det kommunala begränsningar? Vad gör detta med möjligheten att få en chans att förmedla arbete för de företag som är duktiga på detta?

Anf. 127 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Jag vill börja med att upprepa det jag sa inledningsvis. Det här är väldigt viktigt. Regeringen har inga planer på att kommunalisera arbetsmarknadspolitiken. Låt oss klara av den frågan!

Det som reformeringen av myndigheten handlar om är att vi vill åstadkomma en bättre effektivitet i den arbetsmarknadspolitiska verksamheten. Det handlar om att ge människor det bästa stödet för att kunna komma i arbete eller komma närmare arbete, men också om att ge stöd till de arbetsgivare som har behov av att anställa. Vi har stor brist på kompetent personal i många verksamheter, trots att vi har pandemi och en hög arbetslöshet.

Vi behöver förbättra och utveckla arbetsmarknadspolitiken. Reformen innebär att statens nuvarande uppdrag ligger fast, men att själva utförandet förändras. När vi pratar om att matchande och rustande insatser i huvudsak ska utföras av fristående aktörer vill jag lyfta fram att det också förstås inkluderar ideella och idéburna aktörer. Arbetsförmedlingen kommer fortsatt att ha myndighetsansvaret för arbetsmarknadspolitiken, men som sagt förändras själva utförandet.

Lars Beckman vill att jag ska ge besked i kväll om hur det kommer att bli. Jag är förstås väldigt glad, fru talman, över att det finns ett så stort intresse för de här frågorna. Men jag kommer inte att kunna ge något besked i kväll. Vi har remitterat utredningen och tagit emot remissinstansernas synpunkter. Vi bereder just nu utredningens betänkande inom Reger-

ingskansliet och kommer att återkomma med hur förslagen fortsatt ska hanteras. Då kan vi säkerligen diskutera denna fråga igen.

Men oavsett var vi landar i själva hanteringen måste arbetsmarknadspolitiken fungera i hela landet. Ann-Charlotte Hammar Johnsson lyfte fram detta viktiga perspektiv. Oavsett var man bor i landet ska man kunna komma i kontakt med Arbetsförmedlingen och få det stöd som man behöver. Det är ett statligt ansvar att tillse detta.

När Arbetsförmedlingen reformeras är det vidare viktigt att säkerställa den viktiga roll som kommunerna spelar. Den samverkan som finns på lokal nivå mellan kommunerna och Arbetsförmedlingen behöver fungera väl, både i stödet till enskilda arbetssökande och på strategisk nivå, till exempel när det gäller lokala överenskommelser. Arbetsförmedlingen behöver ha ett tydligt ansvar för att den här samverkan ska fungera väl.

I årets regleringsbrev har regeringen förtydligat Arbetsförmedlingens uppdrag att säkerställa likvärdig service och ändamålsenlig lokal närvaro i hela landet, även i kommuner där Arbetsförmedlingen saknar egna kontor. I detta arbete ska Arbetsförmedlingen bland annat säkerställa en operativ samverkan med kommuner i individärenden samt tydligt definierade och väl fungerande kontaktvägar i varje kommun, men också säkerställa strategisk samverkan med kommunerna och andra aktörer och främja lokala projekt i samverkan.

Som sagt: Oavsett hur regeringen landar i frågan om kommunernas möjlighet att fungera som leverantör till Arbetsförmedlingen behöver samverkan med kommunerna stärkas.

Anf. 128 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Det är just statsrådets och regeringens oklara besked som har skapat den osäkerhet som finns ute i landets kommuner. En kommun som kanske sticker ut lite extra är Karlshamns kommun. Där har man skickat in en ansökan till Arbetsförmedlingen. Även i Ljusdals kommun hemma i min valkrets skulle man i dag ha fattat ett sådant beslut, men det blev återremiss i den aktuella nämnden.

Man kan lyssna på vad statsrådets partivänner ute i landet säger. Socialdemokraten Ulla Sandgren är ordförande i nämnden för arbete och välfärd i Karlshamns kommun. Hur motiverar hon då att de har ansökt? Så här skriver hon i Sydöstran den 14 februari: "Vi tycker inte att pengarna ska hamna i fickorna på de stora företagen eller koncernerna, utan de ska användas i kommunen. ... Det pratas också mycket om vinst i sådana här sammanhang. Vi socialdemokrater gillar inte när vinsten är den drivande kraften."

Som jag har förstått det var januariöverenskommelsen vägledande för den här reformeringen av Arbetsförmedlingen. Jag noterar att det finns centerpartister och liberaler som uttrycker sig på ett helt annat sätt än vad partivännerna till statsrådet gör. Då måste jag ändå fråga: Står statsrådet Eva Nordmark bakom sin partikamrats ideologiska motivering till att Karlshamns kommun vill ingå i Arbetsförmedlingens upphandlingar?

Problemet uppstår, precis som jag sa i mitt förra inlägg, om man öppnar Pandoras ask och ger kommuner möjlighet att konkurrera ut privata företag. Jag tror att Ulla Sandgren är helt ärlig när hon skriver sitt inlägg. Jag tror att detta är precis vad hon tycker och menar. Men om man öppnar Pandoras ask, fru talman, kan jag försäkra att det inte kommer att finnas

några privata företag i Ljusdals kommun om några år. Det finns nämligen inte ett enda företag i hela världen som kan konkurrera med en kommun.

Dessutom kan en kommun laborera med personer med försörjningsstöd. Till exempel har man hemma i min valkrets använt extratjänster som ett sätt att få bort folk från försörjningsstödet. Det är alltså det enda motivet till att man har satt folk i extratjänst, inte att de ska komma in på arbetsmarknaden.

Kommunalrådet i Gävle var väldigt tydlig, och kommunalrådet i Sandviken var ännu tydligare: Vi måste få bort folk från försörjningsstödet. Om man nu tänker sig att en kommun kan laborera med en kolumn till genom att konkurrera ut privata företag underminerar man möjligheten för privata företag att agera.

Jag skulle gärna vilja veta: Delar statsrådet sin partiväns motivering till att en kommun ska starta den här verksamheten? När kan kommunerna få ett klarare rättsläge? När kommer ett besked från regeringen? Tycker statsrådet att det är rätt eller fel av Karlshamns kommun att skicka in den här ansökan?

Vad föredrar statsrådet? Föredrar statsrådet ett privat välskött företag som hjälper till eller en kommun som av ideologiska skäl vill driva den här verksamheten? Det gör den inte för att det är bra för de arbetsökande och inte för att det är bra för företagen eller för någon annan.

Motivet är tydligen ekonomiska faktorer. Det kan man respektera. Det är förmodligen därför man blev socialist och aktiv i Socialdemokraterna. Men jag undrar som det är i enlighet med reformen. Det skulle jag gärna vilja veta.

Anf. 129 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHANSSON (M):

Fru talman! Debatten här om Arbetsförmedlingen, kommunerna och privata aktörer är oerhört viktig ur aspekten att det absolut viktigaste som kan ske är att de aktörer som på riktigt, inklusive myndigheten och kommuner, har visat på goda resultat vad gäller att människor går från arbetslöshet till arbete behöver vara de som staten gör en beställning från. Med det menar jag att uppnådda resultat måste få stå i fokus när man gör sin styrning från staten.

Det jag vill att statsrådet bemöter i sitt kommande anförande är just detta. Jag kan inte se något viktigare än att det finns duktiga leverantörer som på olika sätt kämpar därute och som vi skulle kunna ha många fler av. Det beror på vilka styrmedel som finns och hur man kan uppnå en förändring. Målet måste vara att så många som möjligt kommer ut på arbetsmarknaden.

Det som förekommer är att Arbetsförmedlingen gör upphandlingar som utgår från lägsta pris. Vi har hört om detta. Det kan den göra. Men när priset per deltagare blir 86 kronor, som är den summa som betalas ut i en skånsk kommun, kan man inte heller här klara av att trolla med knäna.

Priser innehåller då också förväntningar. De förväntningarna är att det ska ingå studie- och yrkesvägledare. Det finns begäran om högskoleutbildade beteendevetare, pedagoger och helst också psykologer. Vem som helst kan förstå att den ekvationen inte går ihop.

En månadssumma för antal arbetsdagar i månaden – för man räknar bara de dagar man är i arbete, och i bästa fall blir det 21 dagar – blir 1 806 kronor per månad per deltagare. En snabb uträkning av statsrådet eller på

departementet ger det uppenbara svaret. Att vilja ha kvalitet men att gå på lägsta pris i upphandlingar blir en form av dumpning i det här fallet när och om myndigheten inte begär och själv har räknat på vad det kostar.

Arbetsförmedlingen borde i stället göra offentliga upphandlingar som premierar att nå resultat för dem som ska i åtgärder för arbete. Därmed kommer vi fram till Lars Beckmans fråga om ministern och regeringen vill förändra villkoren för privata matchningsaktörer på något sätt och i så fall hur.

Anf. 130 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Regeringen kommer att återkomma under våren med en så kallad departementsskrivelse som kommer att klargöra de frågor som här ställs av Lars Beckman och Ann-Charlotte Hammar Johnsson. Vi kommer säkerligen att ha anledning att återkomma till den här typen av debatter. Det är såklart helt avgörande att vi har en arbetsmarknadspolitik som fungerar väl och fungerar väl i hela landet.

Jag vill understryka att oavsett vad behöver samverkan mellan Arbetsförmedlingen och kommunerna säkerställas. Det vi ser är att även om arbetsmarknadspolitiken är statlig erbjuder många kommuner i dag arbetsmarknadspolitiska insatser i någon form. Det spelar förstås en väldigt stor roll.

En IFAU-studie från 2019 konstaterar bland annat att de vanligaste insatserna var jobbsökaraktiviteter, praktik och kommunala arbetsmarknadsanställningar. De kommunala programmens deltagare hade i genomsnitt ett högre och mer långvarigt mottagande av ekonomiskt bistånd än deltagarna i Arbetsförmedlingens insatser. Det handlar ofta om insatser för personer som står mycket långt från arbetsmarknaden.

En särskild utredare har som sagt haft i uppdrag att bedöma kommunernas möjlighet att fungera som leverantör till arbetsmarknaden. Det handlar om väldigt komplexa frågor som berör skärningspunkterna mellan flera olika regelverk. Utredaren har landat i bedömningen att det sannolikt finns en sådan möjlighet för kommunerna men att det återstår flera osäkerhetsfaktorer. Utredningen föreslår därför ändringar som framför allt syftar till att tydliggöra kommunernas befogenheter och begränsa konkurrensnedvidande effekter. Utredningen har, som jag nämnde i mitt tidigare inlägg, nu remitterats och bereds inom Regeringskansliet. Vi får återkomma, fru talman, när det gäller hur utredningen fortsatt hanteras.

Det som är viktigt att säga är att reformeringen av Arbetsförmedlingen ska ske etapp för etapp och ordnat. Det ska finnas förutsättningar för kontinuerliga förändringar. Det är viktigt med tanke på att arbetsmarknaden förändras, och då måste också arbetsmarknadspolitiken kunna förändras. Vi kommer att ta till vara de synpunkter som har inkommit under remissrundan och väga samman alla dessa med övriga delar av reformeringen.

Kommuners insatser ska tas till vara. Vi har inga planer på att kommunalisera arbetsmarknadspolitiken. Jag vill verkligen understryka det igen. Kommuners eventuella deltagande ska bygga på frivillighet. Det ska finnas en fungerande statlig och nationell arbetsmarknadspolitik i hela landet både under själva genomförandeperioden och också på sikt.

Anf. 131 LARS BECKMAN (M):

Fru talman! Att kommunerna engagerar sig i de här frågorna är givet. De sitter ju med svartepetter på grund av väldigt många nyanlända som behöver väldigt mycket hjälp. För att få bort folk från försörjningsstöd gör man naturligtvis vad man kan.

Låt oss slå fast några saker. En är att en av Sveriges absolut skickligaste professorer, Olle Lundin vid Uppsala universitet, är väldigt tydlig: Som jag bedömer detta är det olaglig verksamhet, Det är inte förenligt med kommunallagen, säger han.

Jag noterar att statsrådet inte bemötte om hon håller med ordföranden Ulla Sandgren i nämnden för arbete och välfärd i Karlshamns kommun. Delar statsrådet motivet till att den kommunen ansöker? Vi tycker inte att pengarna ska hamna i fickorna på de stora företagen eller koncernerna. Det är ideologiskt motiverat.

Fru talman! Det är just det som kommer att hända om man öppnar Pandoras ask och tillåter kommunerna att konkurrera med privata företag. Det kan inte ligga i någons intresse att göra det.

Rättsläget är oklart. Det är många kommuner som är väldigt frågande just nu. Det är viktigt att regeringen skyndsamt sätter ned foten. Jag har noterat att statsrådet i den här debatten inte har sagt om hon tycker att en kommun ska medverka i upphandlingen eller om hon inte tycker det.

Om statsrådet inte tyckte det hörde vi en annan interpellationsdebatt i kväll som handlade om gigeekonomi. Där var statsrådet väldigt tydlig. Varför är det så svårt att sätta ned foten i den här debatten? Ja eller nej, borde kommuner konkurrera ut privata företag? Det vore intressant att höra statsrådets svar på den enkla frågan, som många kommunpolitiker därute ställer sig.

Anf. 132 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S):

Fru talman! Lars Beckman är en väldigt erfaren riksdagsledamot. Han vet också att vi behöver ha respekt för beredningsprocesser, hur tråkigt det än kan låta. Jag kommer att återkomma med besked under våren i form av en departementsskrivelse som vi säkerligen får möjlighet att diskutera vidare.

Vi gör nu väldigt stora satsningar på arbetsmarknadspolitiken. Det är viktigt att den statliga nationellt sammanhållna arbetsmarknadspolitiken och Arbetsförmedlingen har rätt verktyg och förutsättningar att utföra sitt viktiga arbete. Det är också många kommuner som bidrar i väldigt hög grad.

Det är också en viktig utgångspunkt för mig som arbetsmarknadsminister och socialdemokrat att vi ska använda våra resurser effektivt. Vi ska se till att många aktörer kan bidra för att rusta och matcha människor för att komma i arbete eller närmare arbete.

Satsningarna inom arbetsmarknadspolitiken uppgår till över 9 miljarder kronor 2021. Jag är väldigt stolt över att vi kan göra dessa kraftfulla satsningar.

Vi förstärker Arbetsförmedlingen med 1 miljard för att möta den ökande arbetslösheten och för att kunna säkerställa den lokala närvaron i hela landet. Vidare satsar vi över 2 miljarder kronor för att öka antalet deltagare i arbetsmarknadsutbildning, upphandlade matchningstjänster, extratjänster och introduktionsjobb.

I den budget vi lägger fram i budgetpropositionen för 2021 med satsningar på över 100 miljarder för att möta effekterna av coronapandemin handlar det om ungefär 75 000 jobb.

Dessutom har vi stärkt a-kassan, och vi satsar på arbetsmarknadspolitiken i hela landet. Vi skapar också utbildningsmöjligheter för framtidens jobb. Man ska komma ihåg att detta är en väldigt viktig nyckel för att skapa en bättre och väl fungerande arbetsmarknad. Det gäller också att passa på att rusta människor i den tid som vi har just nu.

Interpellationsdebatten var härmed avslutad.

§ 23 Bordläggning

Följande dokument anmäldes och bordlades:

Skrivelser

2020/21:89 Riksrevisionens rapport om granskning av statens styrning av äldreomsorgen

2020/21:93 Riksrevisionens rapport om Finansinspektionens arbete för att motverka intressekonflikter

Framställningar

2020/21:RB1 Årsredovisning för Sveriges riksbank 2020

2020/21:RB2 Riksbanksfullmäktiges förslag till vinstdisposition 2020 med mera

Redogörelser

2020/21:Europol1 Redogörelse för verksamheten inom den gemensamma parlamentariska kontrollgruppen för Europol och den svenska delegationens arbete under 2020

2020/21:NL1 Verksamhetsredogörelse för Nämnden för lön till riksdagens ombudsmän och riksrevisorn 2020

2020/21:NSÖ1 Verksamhetsredogörelse för Nämnden för prövning av statsråds och vissa andra befattningshavares övergångsrestriktioner 2020

2020/21:PN1 Verksamhetsredogörelse för Partibidragsnämnden 2020

2020/21:RAR1 Verksamhetsredogörelse för Riksdagens arvodesnämnd 2020

2020/21:RR1 Riksrevisionens årsredovisning för 2020

2020/21:RS1 Riksdagsförvaltningens årsredovisning för verksamhetsåret 2020

2020/21:VPN1 Verksamhetsredogörelse för Valprovsnämnden 2020

EU-dokument

COM(2021) 54 Förslag till Europaparlamentets och rådets förordning om ändring av Europaparlamentets och rådets förordning (EG) nr 138/2004 vad gäller regionalräkenskaper för jordbruket

COM(2021) 71 Förslag till Europaparlamentets och rådets direktiv om ändring av direktiv (EU) 2017/2397 vad gäller övergångsbestämmelser för erkännande av bevis från tredjeland

Följande interpellationer hade framställts:

den 12 februari

2020/21:460 Stöd till kultur- och idrottsarrangemang

av *Edward Riedl* (M)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:461 Konkurrenskraften för höginblandade och rena biodrivmedel

av *Camilla Brodin* (KD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:462 Plastpåskattens effektivitet

av *Eric Westroth* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 14 februari

2020/21:463 Framtiden för svenskt skogsbruk

av *Jessica Rosencrantz* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:464 Stängning av restauranger

av *Lotta Olsson* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:465 Regeringens förtroende för Josep Borrell

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

den 15 februari

2020/21:466 Unga vuxna på bostadsmarknaden

av *Dennis Dioukarev* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:467 Stärkta pensionsavsättningar

av *Julia Kronlid* (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:468 Kriminalisering av oskuldssintyg och oskuldsoperationer

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:469 Sjukförsäkringen, samverkansproblem och SGI

av *Julia Kronlid* (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:470 Ökad kunskap för att motverka könsstämpning

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:471 Mänskliga rättigheter i Kurdistan

av *Amineh Kakabaveh* (-)

till utrikesminister Ann Linde (S)

den 16 februari

2020/21:472 Antigentester för covid-19

av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:473 Sekvensering av provsvar

av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:474 Informationskampanj för vaccinering mot covid-19

av *Johan Hultberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:475 Slutförvaret i Östhammar

av *Jessika Roswall* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:476 Tillgången till lärlingsplatser

av *Lars Beckman* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:477 Munskydd mot covid-19

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:478 Åtgärder mot könsstympning i utrikespolitiken

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

den 17 februari

2020/21:479 Bombdåd och bilbränder

av *Thomas Morell* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:480 Svår halka på landets vägar

av *Thomas Morell* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:481 Åtgärder för att uppfylla klimatmålen

av *Jessica Rosencrantz* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:482 Åtgärder mot närgångna vargar

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:483 Handeln mellan Sverige och Storbritannien

av *Hans Rothenberg* (M)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:484 Vargstammen storlek på landsbygden

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:485 Vaccinationsmotstånd bland vårdpersonal

av *Hans Rothenberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

den 18 februari

2020/21:486 Sms-utskick med anledning av pandemin

av *Hans Rothenberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:487 Forskningsfinansiering under covid-19

av *Hans Rothenberg* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:488 Vargen och landsbygden

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:489 Europeiska miniminivåer

av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:490 Konkurser inom restaurang- och besöksnäringen

av *Hans Rothenberg* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:491 Munskydd mot smittspridning

av *Björn Söder* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

den 19 februari

2020/21:492 Löftet om LOV och Arbetsförmedlingens reformering

av *Mats Green* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:493 Kortare straff för brottslingar som förlorar jobbet

av *Christian Carlsson* (KD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:494 Den privata äganderätten och skydd av skog

av *Alexandra Anstrell* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:495 Arbetet med att skydda skog

av *Alexandra Anstrell* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:496 Fallet Michael Rawlinson

av *Pål Jonson* (M)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:497 Öresundsmetro mellan Malmö och Köpenhamn

av *Joakim Sandell* (S)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:498 Reformeringen av Arbetsförmedlingen

av *Magnus Persson* (SD)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:499 Skyddad skog

av *Magnus Oscarsson* (KD)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

den 22 februari

2020/21:500 EU:s utökade blyförbud

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

Prot. 2020/21:82

23 februari

2020/21:501 Ett utökat blyförbud

av *Sten Bergheden* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:502 Mipex som mått på integrationspolitisk framgång

av *Ludvig Aspling* (SD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar

Följande frågor för skriftliga svar hade framställts:

den 12 februari

2020/21:1774 Hot från Kinas ambassad

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1775 Pensionstilläggets effekter

av *Linda Lindberg* (SD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1776 Europaspåret Landskrona–Köpenhamn

av *Patrik Jönsson* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1777 Pollenmätningar som verktyg för klimatarbete och egenvård

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1778 Timss-mätningen

av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1779 Kunskapstappet i skolan

av *Roger Haddad* (L)

till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1780 Kompensation till kommunerna för familjeveckan

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1781 Statlig strategi för vindkraft på land och till sjöss

av *Lars Beckman* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1782 Svenska kraftnäts syn på energifrågan

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1783 Täckning i hela landet

av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1784 Äganderätt och barkborreangrepp

av *Åsa Coenraads* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1785 Långtidssjuka i covid-19

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1786 Förnyelsen av fordonsflottan
av *Helena Antoni* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1787 Negativa coronatest
av *Helena Antoni* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1788 Säkerställande att obehöriga inte kan skriva sig på annans adress

av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1789 Inresande från Åland till Sverige
av *Hans Wallmark* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1790 Vaccin för personer som städar hos hemtjänstbrukare
av *Josefin Malmqvist* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1791 Ersättning till minkbönderna
av *Magnus Oscarsson* (KD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1792 Fritids- och husbehovsfiske med garn
av *Tina Acketoft* (L)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1793 Ersättning till bussbolag
av *Lars Beckman* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1794 Den illegala avverkningen i Amazonas
av *Sara Gille* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1795 Risk för driftstopp i kärnkraftverken
av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

den 14 februari

2020/21:1796 Djurtransport i bussfil
av *Alexandra Anstrell* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1797 Ersättare till Rakel
av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1798 Förändringar av EBO
av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1799 Tryggheten för bevakningspersonal
av *Fredrik Lindahl* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1800 Hela landet-perspektiv när staten köper konst
av *Lars Mejern Larsson* (S)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1801 De mest utsatta barnens rätt
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till statsrådet Märta Stenevi (MP)
2020/21:1802 Undantag i momsregler under pandemin
av *Björn Söder* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

den 15 februari

2020/21:1803 Räkfisket i norska vatten
av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)
2020/21:1804 Ökad rättssäkerhet vid adoption
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2020/21:1805 Ryskt vaccin mot covid-19
av *Mats Nordberg* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2020/21:1806 Åtgärder mot ökande spänningar mellan västvärlden och Ryssland
av *Mats Nordberg* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)
2020/21:1807 Åtgärder mot ensamhet och isolering
av *Björn Söder* (SD)
till statsminister Stefan Löfven (S)
2020/21:1808 Svenska intressen i va-frågor
av *Mikael Eskilandersson* (SD)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)
2020/21:1809 Ungas psykiska ohälsa i spåren av pandemin
av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)
2020/21:1810 Behovet av en återvandringsmyndighet
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2020/21:1811 Genusteori inom högre utbildning
av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)
2020/21:1812 Nationellt mål om återvandringsnetto
av *Tobias Andersson* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)
2020/21:1813 Ett flerbarnsavgift
av *Tobias Andersson* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)
2020/21:1814 Dumpning av smutsig snö i vattendrag
av *Markus Wiechel* (SD)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

den 16 februari

2020/21:1815 Folkhögskolornas syfte och kostnad
av *Tobias Andersson* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1816 Studieförbundens bidragsfördelning

av *Tobias Andersson* (SD)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1817 Falsk folkbokföring

av *Tobias Andersson* (SD)
till finansminister *Magdalena Andersson* (S)

2020/21:1818 Vaccinerade mot covid-19 i Haninge

av *Alexandra Anstrell* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1819 Arbetssätt inom skolan när det gäller våldsutsatta barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1820 Planerbar elproduktion

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:1821 Upptäckt av våldsutsatta barn i förskolan

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1822 Nationella riktlinjer för polisen när det gäller barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:1823 Tillgång till bostad för våldsutsatta efter skyddat boende

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet *Märta Stenevi* (MP)

2020/21:1824 Den framtida elförsörjningen

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:1825 Individuellt stöd i skolan för våldsutsatta barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1826 Handlingsplan för våldsutsatta barn

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1827 Säkerhetsärenden

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:1828 al-Asadregimens utpressning i Sverige

av *Hans Wallmark* (M)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:1829 Advokater med koppligar till kriminalitet

av *Markus Wiechel* (SD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:1830 Svenska Jägareförbundets allmänna uppdrag

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:1831 Krisinformation.se

av *Niels Paarup-Petersen* (C)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:1832 Stöd för demokratirörelsen i Hongkong

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1833 Åtgärder mot olicensierat spel

av *John Weinerhall* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1834 Lättnader för allmännyttiga lotterier

av *John Weinerhall* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1835 Nord Stream 2

av *Maria Nilsson* (L)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1836 Statistik från hjälplinjer

av *Mikael Eskilandersson* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1837 Enskilda avlopp

av *Nina Lundström* (L)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1838 Storspiggens påverkan på Östersjön

av *Nina Lundström* (L)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1839 Det extraordinära läget i gränsregionen mot Norge

av *Ann-Sofie Alm* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1840 Vinter-OS i Kina

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1841 Oredovisade insättningar och organiserad brottslighet

av *Niklas Wykman* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1842 Möjlighet att fira gudstjänst under pandemin

av *Maria Nilsson* (L)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1843 Fria diskussioner som demokratihot

av *Markus Wiechel* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1844 Stärkt klimatanpassning

av *Jens Holm* (V)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1845 Utredning för attraktivare kollektivtrafik

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1846 Stängd gräns mellan Sverige och Norge

av *Håkan Svenneling* (V)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1847 Stångådalsbanan och Tjustbanan som riksintressen

av *Jens Holm* (V)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1848 Vattenfall och havsbaserad vindkraft

av *Jens Holm* (V)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1849 Momshantering i samband med covid-19-vaccinationer

av *Eric Westroth* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1850 Ökat byggande av småhus

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:1851 Kommunernas marktilldelning

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:1852 Förändring av länsstyrelsernas uppdrag

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:1853 Utredning om förmånligt bosparande

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:1854 Åtgärder för hyrköp

av *Larry Söder* (KD)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:1855 Tidningsutdelning på landsbygden

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1856 Ågärder mot kriminaliteten i Sverige

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1857 Åtgärder mot havreflygsot

av *Staffan Eklöf* (SD)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1858 Skadeståndskrav på föräldrar

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1859 Kinas utbyggnad av kolkraft

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1860 Lokala förutsättningar för yrkesfiskare

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1861 Luftfartsverkets coronastöd

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1862 Barn med långtidscovid

av *Åsa Coenraads* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1863 Trafikverkets upphandling

av *Åsa Coenraads* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1864 Forskning om barn med långtidscovid

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

Prot. 2020/21:82
23 februari

2020/21:1865 Nord Stream 2

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1866 Åtgärder för förbättrad infrastruktur

av *Gudrun Brunegård* (KD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1867 Fusk och självgranskningar hos studieförbund

av *Jonas Andersson* i Lingham (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

den 18 februari

2020/21:1868 Förenklningar för ägarlägenheter

av *Larry Söder* (KD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

**2020/21:1869 Svenska ekonomiska intressen i internationella handels-
överenskommelser**

av *Mats Nordberg* (SD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1870 Vattenförsörjningen vid attentat

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1871 Massavrättningarna i Iran

av *Amineh Kakabaveh* (-)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1872 Solcellsstöd utan övergångsregler

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1873 Problem för arbetspendlare till Norge

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1874 Utflyttning av trålgränsen i Östersjön

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1875 Nordiskt samarbete i fråga om försurning av haven

av *Staffan Eklöf* (SD)
till statsrådet Anna Hallberg (S)

2020/21:1876 Direktavskrivna polisanmälningar

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1877 Solcellsstöd och ändrade fakturor

av *Betty Malmberg* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

den 19 februari

2020/21:1878 Vaccineringen i Stockholms län

av *Niklas Wykman* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1879 Åtgärder för ökad trafiksäkerhet för svenska jakthundar

av *Erik Ottoson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1880 Översyn av miljödifferenteringen av farledsavgifter

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1881 Sjösäkerhetstillsyn för prämar

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1882 Utredning av Sjöfartsverkets verksamhets- och finansieringsform

av *Anders Hansson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1883 Åtgärder mot kriminella nätverk

av *Björn Söder* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1884 Åtgärder mot terrorism

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1885 Förslag till förändringar i mediestödsförordningen

av *Björn Söder* (SD)

till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1886 Stöd för klimatanpassningsåtgärder

av *Anders Hansson* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1887 Kompensation till markägarna för ledningsdragning

av *Staffan Eklöf* (SD)

till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1888 Havsplaner och vindenergi

av *Rickard Nordin* (C)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1889 Underlättande av investeringar som bidrar till klimatomställningen

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1890 Tillståndsprocesser som är effektivare

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1891 Coronapass på väg i Sverige

av *Hans Hoff* (S)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1892 Kinesiska investeringar i kritisk infrastruktur

av *Pål Jonson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1893 Arbetslivskriminalitet

av *Saila Quicklund* (M)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

Prot. 2020/21:82

23 februari

2020/21:1894 Transporter som del av granskningssystemet för utländska direktinvesteringar

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1895 Internationella åtgärder mot Nordkorea

av *Sara Gille* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1896 Hackning av de svenska läkemedelsföretagens datauppgifter

av *Sara Gille* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1897 Takten i vaccineringen mot covid-19

av *Marta Obminska* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

den 22 februari

2020/21:1898 Växtskyddsmedel och biologisk mångfald

av *Nina Lundström* (L)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1899 Gymnasieskolors tillgång till lärosätens lokaler

av *Maria Nilsson* (L)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1900 Skydd mot opålitliga utländska företag

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1901 Samverkan inom svensk beredskap

av *Lina Nordquist* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1902 Sveriges tillgång till rättsläkare

av *Lina Nordquist* (L)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1903 En robust fossilfri utbyggnad av elproduktionen

av *Sofia Westergren* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1904 Prinsessan Latifa

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1905 Elförsörjningen i Stockholm

av *Lars Püss* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1906 Slutförvaring av kärnbränsle

av *Sofia Westergren* (M)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1907 Åtgärder mot techjättars censur

av *Björn Söder* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1908 Entreprenörskap i skolan

av *Fredrik Christensson* (C)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1909 Försvarsmaktens befogenheter

av *Ann-Sofie Alm* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1910 Branschskolor

av *Fredrik Christensson* (C)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1911 Möjligheten för lärosäten att upplåta lokaler till gymnasieskolor

av *Maria Nilsson* (L)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1912 Registrering av förpackningsproducenter

av *Kristina Yngwe* (C)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1913 En optimering av Polismyndighetens förmågor

av *Ann-Sofie Alm* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1914 Elförsörjningen under vindstilla vintrar

av *Sofia Westergren* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1915 Förebyggande åtgärder mot naturolyckor

av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1916 En minnesdag för kommunismens offer

av *Björn Söder* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1917 Säkerheten i fråga om medborgarskapsärenden

av *Jonas Andersson* i Skellefteå (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1918 Övergreppen i Xinjiang

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1919 Elbristen i Sverige

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1920 Sveriges invandring och EU:s lägstanivå

av *Björn Söder* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1921 Hantering av beredskapspengar

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1922 Utbetalningarna av omställningsstödet

av *Lars Hjalmered* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1923 Stöd till drabbade företag i rätt tid

av *Lars Hjalmered* (M)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1924 Användningen av militära vapen

av *Jörgen Berglund* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1925 Försvarsmaktens stöd
av *Jörgen Berglund* (M)
till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1926 Samlokalisering av myndigheten för psykologiskt försvar och cybersäkerhetscentrumet
av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1927 Arbetsförmedlingens utbildningsåtgärder
av *Boriana Åberg* (M)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1928 EBO-lagen
av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1929 En Öresundsmetro mellan Malmö och Köpenhamn
av *Joakim Sandell* (S)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1930 Antalet levererade vaccindoser
av *Boriana Åberg* (M)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1931 Skånebanan
av *Boriana Åberg* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1932 Svenska studenter i Storbritannien
av *Boriana Åberg* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1933 Advokater som begår brott
av *Boriana Åberg* (M)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1934 Oväsen i stadskärnor
av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor

Skriftliga svar på följande frågor hade kommit in:

den 17 februari

2020/21:1627 Riksarkivets tillsyn
av *Matheus Enholm* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1626 Finansiering av Skatteverkets IT-system
av *Eric Westroth* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1525 Kvotering
av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1732 Internationellt arbete mot techjättarnas inskränkningar

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1731 Brottligheten mot företagare

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1735 Arbetsmiljöverkets förslag till ny regelstruktur

av *Ciczie Weidby* (V)
till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1704 Snabbare järnvägsförbindelse Stockholm–Oslo

av *Patrik Jönsson* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1758 Beskattning av flyget

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1752 Anställning av obehöriga lärare

av *Patrick Reslow* (SD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1760 Länsstyrelsens kampanj för anonyma tips

av *Sten Bergheden* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1722 Attacker mot kyrkor och kristendomen

av *Staffan Eklöf* (SD)
till justitie- och migrationsminister Morgan Johansson (S)

2020/21:1717 Stöd till hotellbranschen

av *Tobias Andersson* (SD)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1771 Stöd till hotellbranschen

av *Ann-Sofie Lifvenhage* (M)
till näringsminister Ibrahim Baylan (S)

2020/21:1740 Metoo inom akademien

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1757 Likvärdigt stöd till elever med stora behov

av *Gudrun Brunegård* (KD)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1756 Tillkännagivande om kreditrestriktioner

av *Jakob Forssmed* (KD)
till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1718 Industrispionage

av *Tobias Andersson* (SD)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1733 Bondeprotester i Indien

av *Håkan Svenneling* (V)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1713 Däckbyte och corona

av *Lars Beckman* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

Prot. 2020/21:82
23 februari

2020/21:1709 En förbindelse mellan Helsingborg och Helsingör
av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1738 Sveriges elbehov och energitillförsel
av *Katarina Brännström* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1715 Svenska kraftnäts syn på energifrågan
av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1782 Svenska kraftnäts syn på energifrågan
av *Lotta Olsson* (M)
till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1747 En upprustning av vägnätet
av *Sofia Westergren* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1749 Brist på platser i verksamhetsförlagd utbildning
av *Pia Steensland* (KD)
till statsrådet Matilda Ernkrans (S)

2020/21:1699 Uppfyllnad av målen för friluftspolitiken
av *Ulrika Jörgensen* (M)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1707 Nord Stream 2
av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1710 Krav på covid-19-test för resande från Åland
av *Per Lodenius* (C)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1750 Det nordiska samarbetet mot psykisk ohälsa
av *Cassandra Sundin* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1745 Turkiets agerande i Cypern
av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

**2020/21:1759 En begränsning av antalet passagerare på buss- och tåg-
resor**
av *Jimmy Ståhl* (SD)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)
2020/21:1724 Elförsörjningen i Sverige
av *Boriana Åberg* (M)

till statsrådet Anders Ygeman (S)
2020/21:1721 Dialog före gränsstängningar
av *Linda Modig* (C)

till statsrådet Anna Hallberg (S)
2020/21:1761 Public service granskningar
av *Björn Söder* (SD)
till kultur- och demokratiminister Amanda Lind (MP)

2020/21:1719 Barn i skyddat boende
av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister Anna Ekström (S)

2020/21:1716 EU:s investeringsavtal med Kina

av *Markus Wiechel* (SD)
till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1712 Samarbeten mellan olika aktörer i och med brexitavtalet

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1742 Gensaxens betydelse för växtförädling

av *Betty Malmberg* (M)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:1754 Utvärderingen av de regionala skyddsombudens verksamhet

av *Saila Quicklund* (M)
till arbetsmarknadsminister *Eva Nordmark* (S)

2020/21:1720 Elpriserna

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:1728 Handelsavtalet med Storbritannien

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)
till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1744 Statsbidragen inom regional yrkesinriktad vuxenutbildning

av *Johan Hultberg* (M)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1755 Fusk inom LSS

av *Elisabeth Björnsdotter Rahm* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2020/21:1743 Svenska Spel och riskerna för spelmissbruk

av *Lars Beckman* (M)
till statsrådet *Ardalan Shekarabi* (S)

2020/21:1725 Tydligare regler och ansvar för avfallshantering

av *Yasmine Eriksson* (SD)
till miljö- och klimatminister *Per Bolund* (MP)

2020/21:1652 Falsa friskhetsintyg

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:1630 Regeringens agerande avseende covid-19-pandemin

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1657 Granulat i konstgräsplaner

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)
till miljö- och klimatminister *Per Bolund* (MP)

2020/21:1640 Prioriteringsordningen i fråga om vaccinationerna

av *Niklas Wykman* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1639 Rysk-turkisk övervakningsanläggning i Azerbajdzjan

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:1651 Covidsjuka som avlider i ensamhet

av *Sara Gille* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1658 Tjurrusningar Spanien

av *Sara Gille* (SD)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:1645 Gränspendling

av *Fredrik Christensson* (C)

till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1649 Akuta problem för arbetspendlare till Norge

av *Johan Hultberg* (M)

till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1628 Coronapass

av *Sara Gille* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1637 Ett brett införande av vaccinationspass

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1647 Digitala vaccinationspass

av *Lina Nordquist* (L)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1667 Coronapass för rörlighet

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister *Ann Linde* (S)

2020/21:1631 Riksdagens tillkännagivande om villkorlig frigivning

av *Johan Forssell* (M)

till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:1634 Europeisk solidaritet under coronapandemin

av *Hans Wallmark* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1633 Vargrevir i Skåne

av *Magnus Persson* (SD)

till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:1655 Användning av snabbtester inom äldreomsorgen och sjukvården

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1644 Omsorgen om äldre

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1643 Nordisk samverkan i kristider

av *Ann-Christine From Utterstedt* (SD)

till statsrådet *Anna Hallberg* (S)

2020/21:1653 Svenska reserestriktioner mot Norge

av *Kjell-Arne Ottosson* (KD)

till statsrådet *Mikael Damberg* (S)

2020/21:1629 Statliga bidrag till rysk desinformation

av *Hans Wallmark* (M)

till statsrådet *Åsa Lindhagen* (MP)

2020/21:1641 En konkurrenskraftig sjöfart

av *Lars Mejern Larsson* (S)

till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:1638 Avsaknad av krav på ett negativt covid-test för asylsökande

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1670 Negativt covidtest samt karantänstvång vid inresa

av *Markus Wiechel* (SD)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1656 Gränsbevakning med hjälp av flera myndigheter

av *Daniel Bäckström* (C)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1642 Arbetsmiljöproblem inom äldreomsorgen

av *Magnus Persson* (SD)

till arbetsmarknadsminister Eva Nordmark (S)

2020/21:1635 Ersättning till svenska minkbönder

av *Åsa Coenraads* (M)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1654 Möjligheten för utländsk hälso- och sjukvårdspersonal att arbeta i Sverige

av *Johan Hultberg* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1636 Omarrondering

av *Patrik Engström* (S)

till statsrådet Per Bolund (MP)

2020/21:1688 Ökande skulder bland unga

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Åsa Lindhagen (MP)

2020/21:1665 Otillåtet kemikalieinnehåll i importerade produkter

av *Angelica Lundberg* (SD)

till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:1687 Konsekvenser av rysk utvisning av svensk diplomat

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1689 Rysslands utvisning av en svensk diplomat

av *Markus Wiechel* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1693 Användningen av alkohollagen respektive pandemilagen

av *Peter Helander* (C)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1648 Kompetensbevis inom slakteriverksamhet

av *Nina Lundström* (L)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1668 Smittspårningsapplikation

av *Markus Wiechel* (SD)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1686 Långsiktig lönsamhet för elfordon

av *Markus Wiechel* (SD)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1661 Könstämpning runt om i världen

av *Sara Gille* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

Prot. 2020/21:82
23 februari

2020/21:1662 Kvinnors rätt till utbildning

av *Sara Gille* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1663 Arrangerade äktenskap och tvångsäktenskap runt om i världen

av *Sara Gille* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1680 Upplåtelse till fjällstationer

av *Mats Nordberg* (SD)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1664 Alkoholförbudets träffsäkerhet

av *Tobias Andersson* (SD)
till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1695 Ryska infrastrukturprojekt finansierade av svenska skattebetalare

av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet Per Olsson Fridh (MP)

2020/21:1674 En fungerande it-incidentrapportering

av *Pål Jonson* (M)
till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1684 Åtgärder mot skarv

av *Nina Lundström* (L)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1685 Ystads hamn

av *Kristina Yngwe* (C)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1678 Kompensation till svensk kollektivtrafik

av *Åsa Coenraads* (M)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1700 Samråd vid byggande av vatten- och avloppsledningar

av *Mikael Larsson* (C)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1702 EU:s utrikeschefs besök i Ryssland

av *Markus Wiechel* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1703 Borrells besök i Ryssland

av *Björn Söder* (SD)
till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1683 EU-beslut och åtgärder mot sjukdomar bland grisar

av *Nina Lundström* (L)
till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1676 Vilseledande miljöpåståenden i reklam

av *Angelica Lundberg* (SD)
till statsrådet Lena Micko (S)

2020/21:1692 Laddinfrastruktur längs statens järnvägsanläggning

av *Jimmy Ståhl* (SD)
till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1681 Uppfyllande av Nordiska rådets uppmaning om en ansvarsfull avfallshantering

av *Staffan Eklöf* (SD)
till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

2020/21:1671 Nedstängning av Ringhals 1

av *Alexandra Anstrell* (M)
till statsrådet *Anders Ygeman* (S)

2020/21:1659 Lagstiftning för att kunna styra bankers tjänster efter regeringens politiska mål

av *Björn Söder* (SD)
till statsrådet *Åsa Lindhagen* (MP)

2020/21:1672 Kartläggning av långtidseffekter av covid-19

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1646 Industriellt fiske i Stockholms skärgård

av *Nina Lundström* (L)
till statsrådet *Jennie Nilsson* (S)

2020/21:1675 Skolans riktlinjer gällande hedersförtryck och könsstympning

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till utbildningsminister *Anna Ekström* (S)

2020/21:1673 Oskuldskontroller och så kallade mödomshinneoperationer

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:1690 Åtgärder för att förhindra operation av mödomshinna

av *Linda Lindberg* (SD)
till statsrådet *Märta Stenevi* (MP)

2020/21:1660 Prioriterande av utläningar som vistas illegalt i Sverige

av *Björn Söder* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1666 Förtur till vaccination för illegala invandrare

av *Markus Wiechel* (SD)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1677 Prioriteringsordningen avseende covid-19-vaccinationen

av *Camilla Waltersson Grönvall* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1726 Allmän vaccinering

av *Marléne Lund Kopparklint* (M)
till socialminister *Lena Hallengren* (S)

2020/21:1669 Säkerhetsklassning av tjänster på Migrationsverket

av *Maria Malmer Stenergard* (M)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:1679 Säkerhetsklassade tjänster

av *Hans Eklind* (KD)
till justitie- och migrationsminister *Morgan Johansson* (S)

2020/21:1701 Samråd vid byggande av väg och järnväg

av *Mikael Larsson* (C)
till infrastrukturminister *Tomas Eneroth* (S)

2020/21:1694 Svenskt bistånd till Myanmar

av *Magdalena Schröder* (M)
till statsrådet *Per Olsson Fridh* (MP)

2020/21:1691 Konjunkturinstitutets uttalande om bonus–malus-systemet

av *Björn Söder* (SD)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1734 FN-principen Responsibility to Protect

av *Håkan Svenneling* (V)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1727 Förberedelser för en tredje våg av covid-19

av *Lotta Olsson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1705 Samarbete med Ryssland om historiska frågor

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1708 Covidvaccineringen och momsreglerna

av *Boriana Åberg* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1697 Beskattning av påsar

av *Mats Sander* (M)

till finansminister Magdalena Andersson (S)

2020/21:1737 Respekt för svensk tryck- och yttrandefrihet

av *Hans Wallmark* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1753 Anonyma mejl från kinesiska ambassaden

av *Lotta Olsson* (M)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1774 Hot från Kinas ambassad

av *Björn Söder* (SD)

till utrikesminister Ann Linde (S)

2020/21:1711 Subventioner till havsbaserad vindkraft

av *Mattias Bäckström Johansson* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1723 Romernas svåra situation i EU-länder under pandemin

av *Maria Nilsson* (L)

till statsrådet Märta Stenevi (MP)

2020/21:1729 Åtgärder för fossilfri energi

av *Björn Söder* (SD)

till statsrådet Anders Ygeman (S)

2020/21:1696 Återinkallande av Försvarsberedningen före 2022

av *Hans Wallmark* (M)

till försvarsminister Peter Hultqvist (S)

2020/21:1706 Sexism och tystnadskultur inom polisen

av *Ann-Charlotte Hammar Johnsson* (M)

till statsrådet Mikael Damberg (S)

2020/21:1736 Isolering av demenssjuka med covid-19

av *Ann-Britt Åsebol* (M)

till socialminister Lena Hallengren (S)

2020/21:1748 Fritidskort

av *Pia Steensland* (KD)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

2020/21:1746 Hastigheten på tågen mellan Göteborg och Borås

av *Jan Ericson* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

2020/21:1714 Byggnation på åkermark

av *Kristina Yngwe* (C)

till statsrådet Jennie Nilsson (S)

2020/21:1739 Weserdomen och vattenrening

av *Betty Malmberg* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

den 18 februari

2020/21:1624 Vägarnas kvalitet i Gävleborg

av *Lars Beckman* (M)

till infrastrukturminister Tomas Eneroth (S)

den 19 februari

2020/21:1741 Hanteringen av pensionstillägget

av *Katarina Brännström* (M)

till statsrådet Ardalan Shekarabi (S)

den 22 februari

2020/21:1906 Slutförvaring av kärnbränsle

av *Sofia Westergren* (M)

till miljö- och klimatminister Per Bolund (MP)

§ 27 Kammaren åtskildes kl. 22.31.

Sammanträdet leddes

av tredje vice talmannen från dess början till och med § 11 anf. 32 (delvis),

av förste vice talmannen därefter till ajourneringen kl. 15.55,

av tredje vice talmannen därefter till och med § 18 anf. 88 (delvis) och

av förste vice talmannen därefter till dess slut.

Vid protokollet

EMMA PAAKKINEN

/Olof Pilo

Prot. 2020/21:82

23 februari

Innehållsförteckning

§ 1 Justering av protokoll	1
§ 2 Anmälan om ny riksdagsledamot.....	1
§ 3 Avsägelse	1
§ 4 Meddelande om särskild debatt om Sveriges elförsörjning	1
§ 5 Meddelande om återrapportering från informellt möte med EU:s stats- och regeringschefer	2
§ 6 Meddelande om frågestund	3
§ 7 Anmälan om subsidiaritetsprövningar	3
§ 8 Anmälan om fördröjda svar på interpellationer	3
§ 9 Ärenden för hänvisning till utskott	7
§ 10 Covid-19-pandemin och därmed sammanhängande frågor	8
Socialutskottets betänkande 2020/21:SoU14	8
Anf. 1 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD)	8
Anf. 2 JOHAN HULTBERG (M)	10
Anf. 3 PER RAMHORN (SD)	11
Anf. 4 ANDERS W JONSSON (C)	13
Anf. 5 KARIN RÅGSJÖ (V)	15
Anf. 6 BARBRO WESTERHOLM (L)	16
Anf. 7 MIKAEL DAHLQVIST (S)	18
Anf. 8 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	20
Anf. 9 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	20
Anf. 10 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	21
Anf. 11 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	21
Anf. 12 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik	22
Anf. 13 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	22
Anf. 14 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik	23
Anf. 15 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	23
Anf. 16 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	24
Anf. 17 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	24
Anf. 18 KARIN RÅGSJÖ (V) replik	25
Anf. 19 MIKAEL DAHLQVIST (S) replik	25
Anf. 20 NICKLAS ATTEFJORD (MP).....	26
Anf. 21 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik	27
Anf. 22 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik	28
Anf. 23 ACKO ANKARBERG JOHANSSON (KD) replik	28
Anf. 24 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik	29
Anf. 25 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	29
Anf. 26 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik	29
Anf. 27 JOHAN HULTBERG (M) replik.....	30
Anf. 28 NICKLAS ATTEFJORD (MP) replik	30
(Beslut skulle fattas den 25 februari.)	31

§ 11 Tillfällig skatte- och avgiftsfrihet för förmån av fri parkering och gåva till anställda	31
Skatteutskottets betänkande 2020/21:SkU32	31
Anf. 29 ANDERS ÖSTERBERG (S).....	31
Anf. 30 NIKLAS WYKMAN (M)	32
Anf. 31 DAVID LÅNG (SD)	34
Anf. 32 HELENA VILHELMSSON (C).....	35
Anf. 33 GULAN AVCI (L).....	36
Anf. 34 REBECKA LE MOINE (MP).....	38
(Beslut skulle fattas den 25 februari.).....	39
§ 12 En anpassning av bestämmelser om kontroll i livsmedelskedjan till EU:s nya kontrollförordning.....	39
Miljö- och jordbruksutskottets betänkande 2020/21:MJU6	39
Anf. 35 JOHN WIDEGREN (M)	39
Anf. 36 STAFFAN EKLÖF (SD).....	40
Anf. 37 MARIA GARDFJELL (MP).....	42
Anf. 38 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	43
Anf. 39 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	44
Anf. 40 JOHN WIDEGREN (M) replik.....	44
Anf. 41 MARIA GARDFJELL (MP) replik.....	45
(Beslut skulle fattas den 25 februari.).....	45
§ 13 Svar på interpellation 2020/21:417 om antisemitism i de palestinska områdena	45
Anf. 42 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	45
Anf. 43 LARS ADAKTUSSON (KD)	46
Anf. 44 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	47
Anf. 45 LARS ADAKTUSSON (KD)	48
(forts.).....	48
Ajournering.....	49
Återupptaget sammanträde.....	49
§ 13 (forts.) Svar på interpellation 2020/21:417 om antisemitism i de palestinska områdena	49
Anf. 46 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	49
Anf. 47 LARS ADAKTUSSON (KD)	50
Anf. 48 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	50
§ 14 Svar på interpellationerna 2020/21:429 och 465 om Josep Borrells resa till Moskva.....	51
Anf. 49 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	51
Anf. 50 HANS WALLMARK (M)	52
Anf. 51 MARKUS WIECHEL (SD)	53
Anf. 52 SARA GILLE (SD)	54
Anf. 53 JESSIKA ROSWALL (M).....	55
Anf. 54 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	56
Anf. 55 HANS WALLMARK (M)	57
Anf. 56 MARKUS WIECHEL (SD)	58
Anf. 57 SARA GILLE (SD).....	58
Anf. 58 JESSIKA ROSWALL (M).....	58
Anf. 59 Utrikesminister ANN LINDE (S).....	59
Anf. 60 HANS WALLMARK (M)	59
Anf. 61 MARKUS WIECHEL (SD)	60

Anf. 62 Utrikesminister ANN LINDE (S)	60
§ 15 Svar på interpellation 2020/21:395 om säkerheten vid vägarbeten.....	61
Anf. 63 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	61
Anf. 64 THOMAS MORELL (SD).....	61
Anf. 65 JAN ERICSON (M)	62
Anf. 66 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	63
Anf. 67 THOMAS MORELL (SD).....	64
Anf. 68 JAN ERICSON (M)	65
Anf. 69 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	65
Anf. 70 THOMAS MORELL (SD).....	66
Anf. 71 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	67
§ 16 Svar på interpellation 2020/21:404 om järnvägen Borås–Göteborg	68
Anf. 72 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	68
Anf. 73 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	68
Anf. 74 JAN ERICSON (M)	69
Anf. 75 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	70
Anf. 76 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	71
Anf. 77 JAN ERICSON (M)	72
Anf. 78 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	73
Anf. 79 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	74
Anf. 80 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	75
§ 17 Svar på interpellation 2020/21:408 om anpassningar i färdtjänstlagen	75
Anf. 81 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	75
Anf. 82 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	76
Anf. 83 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	77
Anf. 84 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	77
Anf. 85 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	78
Anf. 86 ANGELIKA BENGTTSSON (SD).....	78
Anf. 87 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	79
§ 18 Svar på interpellation 2020/21:412 om brister i Sveriges infrastruktur	79
Anf. 88 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	79
Anf. 89 KJELL JANSSON (M)	80
Anf. 90 LARS BECKMAN (M)	81
Anf. 91 THOMAS MORELL (SD).....	82
Anf. 92 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	83
Anf. 93 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	84
Anf. 94 KJELL JANSSON (M)	85
Anf. 95 LARS BECKMAN (M)	86
Anf. 96 THOMAS MORELL (SD).....	86
Anf. 97 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M).....	87
Anf. 98 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	87
Anf. 99 KJELL JANSSON (M)	89
Anf. 100 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	89
§ 19 Svar på interpellation 2020/21:432 om snabbare tågförbindelse Göteborg–Oslo	90
Anf. 101 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	90

Anf. 102 JOHAN HULTBERG (M)	90
Anf. 103 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M)	91
Anf. 104 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	92
Anf. 105 JOHAN HULTBERG (M)	93
Anf. 106 CECILIE TENFJORD TOFTBY (M)	94
Anf. 107 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	95
Anf. 108 JOHAN HULTBERG (M)	96
Anf. 109 Infrastrukturminister TOMAS ENEROTH (S)	97
§ 20 Svar på interpellation 2020/21:399 om ungas avtagande framtidshopp	97
Anf. 110 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	97
Anf. 111 TOBIAS ANDERSSON (SD)	98
Anf. 112 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	99
Anf. 113 TOBIAS ANDERSSON (SD)	101
Anf. 114 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	102
Anf. 115 TOBIAS ANDERSSON (SD)	103
Anf. 116 Kultur- och demokratiminister AMANDA LIND (MP)	103
§ 21 Svar på interpellation 2020/21:355 om gigjobb	104
Anf. 117 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	104
Anf. 118 CICZIE WEIDBY (V)	105
Anf. 119 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	106
Anf. 120 CICZIE WEIDBY (V)	107
Anf. 121 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	108
Anf. 122 CICZIE WEIDBY (V)	109
Anf. 123 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	110
§ 22 Svar på interpellation 2020/21:367 om en kommunalisering av Arbetsförmedlingen	110
Anf. 124 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	110
Anf. 125 LARS BECKMAN (M)	111
Anf. 126 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M)	112
Anf. 127 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	113
Anf. 128 LARS BECKMAN (M)	114
Anf. 129 ANN-CHARLOTTE HAMMAR JOHNSON (M)	115
Anf. 130 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	116
Anf. 131 LARS BECKMAN (M)	117
Anf. 132 Arbetsmarknadsminister EVA NORDMARK (S)	117

Prot. 2020/21:82
23 februari
-----

§ 23 Bordläggning.....	118
§ 24 Anmälan om interpellationer	119
§ 25 Anmälan om frågor för skriftliga svar	122
§ 26 Anmälan om skriftliga svar på frågor	132
§ 27 Kammaren åtskildes kl. 22.31.	141

Tryck: Elanders Sverige AB, Vällingby 2021